

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Riadas na hÉireann
Government of Ireland

This project is co-funded by the European Union, Norwegian MFA, and Government Of Ireland.
Bu proje Avrupa Birliği, Norveç MFA ve İrlanda Yardımları ile ortaklaşa finanse edilmektedir.

01

DPI ONLINE COMPARATIVE STUDY EVENT

DPI ÇEVİRİMİÇİ KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA ETKİNLİĞİ

Overcoming Challenges During Difficult Times in Conflict Resolution: *THE NORTHERN IRELAND EXPERIENCE*

**Çatışma Çözümünde Zor
Zamanlarda Güçlükleri Aşabilmek:**
KUZİY İRLANDA TECRÜBESİ

21 OCTOBER 2020 / 21 EKİM 2020

DPI

Democratic
Progress
Institute

Published by *Yayınlayan*

Democratic Progress Institute *Demokratik Gelişim Enstitüsü*

11 Guilford Street

London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

Design, typesetting and cover design copyright © Medya Production Center

© DPI – Democratic Progress Institute *Demokratik Gelişim Enstitüsü*

DPI – Democratic Progress Institute is a charity
registered in England and Wales.

Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method
without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale.
For copying in any other circumstances, prior written permission must be
obtained from the publisher, and a fee may be payable.

*DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.
Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108*

*Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada
önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz.
Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması
gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.*

TABLE OF CONTENTS

Foreword	4
SESSION 1 Addressing Peace on the Island of Ireland: How the Conflict Resolution Unit Approaches Peace	10
Discussion	22
SESSION 2 History and Overview of the Northern Ireland Peace Process	28
Discussion	34
SESSION 3 Advocating for an Inclusive Peace Process in Northern Ireland: The Story of the Women's Coalition	40
Discussion	50
SESSION 4 Coiste na n-Iarchimí – Sharing Experiences of Former Political Prisoners from The Troubles: Why They Join Together for Peace?	58
Discussion	64
SESSION 5 Reaching a Peace Agreement for Northern Ireland: Overcoming Setbacks to Keep the Negotiations Process on Track	76
Discussion	84
Conclusion	90
Participant List	94
DPI Aims And Objectives	98
Board Members	100
Council of Experts	106

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
1. OTURUM İrlanda Adasında Barışı Ele Almak: Çatışma Çözümü Birimi Barışa Nasıl Yaklaşıyor?	11
Tartışma	23
2. OTURUM Kuzey İrlanda Barış Sürecinin Tarihi ve Genel Bir Bakış	29
Tartışma	35
3. OTURUM Kuzey İrlanda'da Kapsayıcı Bir Barış Sürecini Savunmak: Kadın Koalisyonunun Hikayesi	41
Tartışma	51
4. OTURUM Coiste na n-Iarchimí – Sıkıntı Yıllarından Eski Siyasi Mahkûmların Tecrübelerini Paylaşmak: Neden Barış İçin Bir Araya Geldiler?	59
Tartışma	65
5. OTURUM Kuzey İrlanda için Barış Anlaşmasına Ulaşmak: Müzakere Sürecini Rayda Tutmak İçin Aksaklıkların Üstesinden Gelmek	77
Tartışma	85
Sonuç	91
Katılımcı Listesi	95
Demokratik Gelişim Enstitüsü'nün Amaçları ve Hedefleri	99
Yönetim Kurulu Üyeleri	100
Uzmanlar Kurulu Üyeleri	106

Kerim Yıldız
DPI CEO

FOREWORD

On 21st October, DPI hosted an online comparative study event designed to introduce participants to key concepts and practices of conflict resolution processes through exposure to the Northern Ireland peace process. In March of this year, DPI was planning to carry out a full Comparative Study Visit to Dublin and Belfast which, due to the outbreak of Covid-19 had to be postponed. By engaging with and hearing the experiences of key actors during the NI peace process via an online meeting platform, participants were given the opportunity to deepen their knowledge and understanding of conflict resolution processes. In particular, this online activity allowed participants to listen to first-hand accounts of how major challenges were overcome during the Northern Irish peace process and how, despite difficult periods which threatened to derail the process, an inclusive approach was championed which ensured the peace process was brought back on track, ultimately resulting in the peace agreement known as the Good Friday Agreement.

Participants comprised a mixed group of diverse political affiliations and came from a variety of professional backgrounds, including journalists, academics, business people and members of civil society. The participant group, which represented a variety of regions from across Turkey, included some who were new to DPI activities as well as those who have previously attended our events. Amongst the experienced DPI participants, there were some who had taken part in previous Comparative Study Visits to Dublin

ÖNSÖZ

DPI, 21 Ekim'de, katılımcılara Kuzey İrlanda barış süreci üzerinden çatışma çözümü süreçlerinin temel kavramlarını ve uygulamalarını tanıtmak için tasarlanmış çevrimiçi bir karşılaştırmalı çalışma etkinliğine ev sahipliği yaptı. DPI, bu yılın Mart ayında Dublin ve Belfast'a bir Karşılaştırmalı Çalışma Ziyareti gerçekleştirmeyi planlıyordu, fakat bu etkinlik Covid-19 salgını nedeniyle ertelenmişti. Bir çevrimiçi toplantı platformu aracılığıyla Kuzey İrlanda barış sürecindeki önemli aktörlerle etkileşim kurmak ve onların deneyimlerini dinlemek suretiyle katılımcılara çatışma çözümü süreçlerine ilişkin bilgilerini ve anlayışlarını derinleştirme fırsatı verildi. Çevrimiçi etkinlik, katılımcıların Kuzey İrlanda barış sürecinde yaşanan büyük zorlukların nasıl aşıldığına ve süreci raydan çıkarmakla tehdit eden zor dönemlere rağmen barış sürecini sağlayan kapsayıcı bir yaklaşımın nasıl sürdürüldüğüne, nihayetinde Hayırlı Cuma Anlaşması olarak bilinen barış anlaşmasının nasıl imzalandığına dair ilk elden tanıklıkları dinlemelerini mümkün kıldı.

Katılımcı grubunu gazeteciler, akademisyenler, iş adamları ve sivil toplum üyeleri de dahil olmak üzere çeşitli mesleklerden ve siyasi eğilimlerden gelen kişiler oluşturdu. Türkiye'nin dört bir yanından çeşitli bölgeleri temsil eden katılımcı grup, bir DPI etkinliğine ilk kez katılanların yanı sıra daha önce etkinliklerimize katılanları da içeriyordu. Deneyimli DPI katılımcıları arasında, Dublin ve Belfast'a yapılan önceki Karşılaştırmalı Çalışma Ziyaretlerine katılmış olanların yanı sıra daha önce Kuzey İrlanda etkinliklerine katılmamış olanlar da vardı. Böylesi bir katılımcı grubunu bir araya getirmek, Kuzey İr-

and Belfast but also those who had not previously engaged in the Northern Irish case. Bringing together such a mix of participants ensured that the lessons of the Northern Irish peace process were shared with some participants for the first time whilst also renewing and refreshing them in the minds of others.

As the Covid-19 pandemic continues to impact the world, it is important now, more than ever, to ensure the continuation of dialogue on important conflict resolution themes. Though we cannot meet in person, DPI has committed to utilising web-conferencing platforms which allow us to meet virtually, connect and share experiences which help to prepare the foundations for a possible future resumption of the currently 'parked' peace process in Turkey. Therefore, this online activity, by introducing new participants to the invaluable lessons and experiences from the Northern Irish peace process, and refreshing them for experienced participants, can be said to contribute to a broadened base for dialogue on peace, democratisation and conflict resolution.

We were delighted to be joined by a variety of speakers who shared their unique insights and experiences over the course of the online event. Áine Hearn, Director of the Conflict Resolution Unit (CRU) at the Irish Government's Department of Foreign Affairs and Robert Hull, also from the Conflict Resolution at the Department of Foreign Affairs gave a thorough overview of the work of the CRU and how this government department works to address some of the legacies of the Troubles, highlighting that peace is a process that continues beyond the signing of a peace agreement. Professor David Mitchell from Trinity College provided participants a full picture of the key actors and aspects of the Northern Irish peace process. Áine Hearn, a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition, discussed the importance of inclusiveness during a peace process and how that principle formed the bedrock of the Northern Ireland Women's Coalition, along with human rights and equality, as they played their part in the negotiations that led to the Good Friday Agreement. In the penultimate session of the day, participants engaged with Michael Culbert, a former Republican political prisoner, Ron McMurray, a former Unionist political prisoner and Lee Lavis, an ex-British Army soldier. All three told their unique stories of the conflict and path to peace in Northern Ireland in what was a very powerful session. In particular, in sitting alongside one another, albeit virtually to share their experiences with participants, they very clearly repre-

land a barış sürecine ilişkin derslerin bazı katılımcılarla ilk kez paylaşılmasını sağlarken, diğerlerinin zihninde de bildiklerini tazeledi ve hatırlattı.

Covid-19 salgını dünyayı etkilemeye devam ederken, önemli çatışma çözümü temalarında diyalogun devam etmesini sağlamak artık her zamankinden daha öncelikli. Yüz yüze görüşemeyecek olsak da DPI, Türkiye'de şu anda 'park edilmiş' olan barış sürecinin gelecekte potansiyel olarak yeniden başlamasının temellerini hazırlamaya yardımcı olmak hedefiyle çevrimiçi olarak buluşmamıza, bağlantı kurmamıza ve deneyimlerimizi paylaşmamıza olanak tanıyan web-konferans platformlarını kullanma taahhüdü verdi. Bu nedenle, Kuzey İrlanda barış sürecinden çıkarılan değerli dersleri ve elde edilen deneyimleri yeni katılımcılara tanıtan, deneyimli katılımcıların ise hafızasını tazeleyen bu çevrimiçi faaliyetin, barış, demokratikleşme ve çatışma çözümüne ilişkin genişletilmiş bir diyalog zeminine katkıda bulunduğu söylenebilir.

Çevrimiçi etkinlik boyunca benzersiz görüşlerini ve deneyimlerini paylaşan çeşitli konuşmacıların bize katılması bizi çok mutlu etti. İrlanda Hükümeti Dışişleri Bakanlığı Çatışma Çözümü Birimi (CRU) Direktörü Áine Hearn ve yine Dışişleri Bakanlığı Çatışma Çözümü'nden Robert Hull, Çatışma Çözümü Birimi'nin çalışmalarına ve bu hükümet biriminin Sıkıntı Yılları'ndan miras kalan sorunları nasıl ele aldığına dair kapsamlı bir genel bakış sundu; bunun yanı sıra, barışın bir barış anlaşmasının imzalanmasının ötesinde de devam eden bir süreç olduğunu vurguladı. Trinity College'dan Profesör David Mitchell, katılımcılara Kuzey İrlanda barış sürecinin kilit aktörleri ve çeşitli boyutlarına dair bir sunum yaptı. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucu üyesi Áine Hearn, barış sürecinde kapsayıcı olmanın önemini ve bu ilkenin Hayırlı Cuma Anlaşması'na giden yoldaki müzakerelerde Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun temelini insan hakları ve eşitlikle birlikte nasıl oluşturduğunu aktardı. Günün sonundan bir önceki oturumunda, katılımcılar eski bir Cumhuriyetçi siyasi mahkûm olan Michael Culbert, eski bir Birlikçi siyasi mahkûm olan Ron McMurray ve eski bir İngiliz Ordusu askeri olan Lee Lavis ile görüştü. Her üçü de etkileyici bir sunumla Kuzey İrlanda'daki çatışma ve barışa giden yol hakkındaki benzersiz hikayelerini anlattı. Konuşmacılar deneyimlerini katılımcılarla paylaşmak için yan yana otururken, ülkede artık aşılmalı olan bazı bölünmeleri ve ayrışmaları çok açık bir şekilde temsil ettiler. Günün son oturumunda katılımcılar eski Taoiseach (İrlanda Başbakanı) Bertie Ahern ile görüşme fırsatı buldular. Sayın Ahern, bu çok aydınlatıcı oturumda, kendisinin ve diğerlerinin diyalogu nasıl canlı tuttuğunu, aksilikler ve zorluk-

sented some of the major divisions that have been overcome in the country. Participants had the opportunity to engage with former Taoiseach Bertie Ahern in the final session of the day. In a very insightful session, Mr Ahern discussed the ways in which he and others kept dialogue alive and brought the Northern Irish peace process back on track when faced with setbacks and challenges.

Initial feedback, through formal evaluation and informal discussion, demonstrates that participants greatly valued the opportunity to engage with key actors involved in the Northern Irish peace process. Despite some noting the length of the meeting, many remarked on the importance of hearing from the high-level speakers that were on the agenda. In particular, the opportunity to engage in discussion with former Taoiseach Bertie Ahern was highlighted as very valuable. In addition, the session with the former political prisoners, representing both republican and unionist backgrounds, was deemed particularly powerful by our diverse group of participants as it served as a vivid reminder of the violent divisions that have been overcome in Northern Ireland, something that can serve as a symbol of hope for a peaceful resolution to Turkey's conflict.

Such discussions and lesson sharing can help contribute to preparing the groundwork for a possible future resumption of the resolution process and the advancement of conflict resolution and democratisation in Turkey. By promoting discussion such as those at this online comparative study event, DPI is able to keep conflict resolution issues alive in the hope that one day the lessons learnt and knowledge gained will feed into a future peace process in Turkey.

The event was part of the project 'Supporting inclusive dialogue at a challenging time in Turkey', supported by the EU and the Irish and Norwegian governments.

Kerim Yıldız

Chief Executive Officer
Democratic Progress Institute

larla karşılaşıldığında Kuzey İrlanda barış sürecini hangi yöntemlerle yeniden yoluna koyduklarını aktardı.

Resmi değerlendirme ve sohbetler yoluyla edinilen ilk geri bildirimler, katılımcıların Kuzey İrlanda barış sürecine dahil olan kilit aktörlerle iletişim kurma fırsatına büyük değer verdiğini göstermektedir. Kimi katılımcılar toplantının uzunluğuna dikkat çekse de, çoğu katılımcı konuk olan üst düzey konuşmacıları dinlemenin önemine değindi. Özellikle eski Başbakan Bertie Ahern ile görüşme fırsatının çok değerli olduğu vurgulandı. Buna ek olarak, hem Cumhuriyetçi hem de Birlikçi profilleri temsil eden eski siyasi mahkûmlarla yapılan oturum, Kuzey İrlanda'da üstesinden gelinebilen şiddetli bölünmelerin canlı bir hatırlatıcısı olarak algılandı ve kendi içinde çeşitliliklere sahip katılımcı grubumuz tarafından özellikle önemli bir örnek olarak görüldü. Bu da Türkiye'deki çatışmaya barışçıl bir çözüm gelebileceğine dair bir umut olduğu yönünde değerlendirilebilir.

Bu tür tartışmalar ve çıkarılan derslerin paylaşılması, çözüm sürecinin gelecekte yeniden başlaması ve Türkiye'de çatışma çözme ve demokratikleşmenin ilerlemesi için zemin hazırlamaya yardımcı olabilir. DPI, bu çevrimiçi karşılaştırmalı çalışma etkinliğindeki gerçekleştirenler gibi tartışmaları teşvik ederek, öğrenilen derslerin ve edinilen bilgilerin Türkiye'de gelecekteki bir barış sürecini besleyeceği umuduyla çatışma çözümü sorunlarını gündemde tutmaktadır.

Etkinlik, AB ile İrlanda ve Norveç hükümetleri tarafından desteklenen "Türkiye'de zorlu bir zamanda kapsayıcı diyalogu desteklemek" projesi kapsamında gerçekleştirildi.

Kerim Yıldız

İcra Kurulu Başkanı
Demokratik Gelişim Enstitüsü

SESSION 1

ADDRESSING PEACE ON THE ISLAND OF IRELAND: HOW THE CONFLICT RESOLUTION UNIT APPROACHES PEACE

Aine Hearn Director of the Conflict Resolution Unit in the
Irish Department of Foreign Affairs

Robert Hull Director of Engagement for Ireland, UK, and the Americas

DPI CEO Kerim Yıldız, welcomed participants to this online Comparative Study Event and introduced the first speaker, Aine Hearn, Director of the Conflict Resolution Unit (CRU) and the Irish Department of Foreign Affairs. Mr Yıldız noted that the CRU's support of DPI's activities is always greatly appreciated and, though we are not able to visit them at Iveagh House in Dublin as on previous occasions, it is still very pleasing to have them join us for our online event.

Speaker Presentation, Aine Hearn

The discussion in this first session of the event focused on the role of the Conflict Resolution Unit – which is part of Ireland's Department of Foreign Affairs – in conflict resolution, their approach, and their aims.

Ireland's approach to furthering international peace and security is multifaceted as they work both within multilateral systems like the UN and bilaterally in engaging with different countries and across different sections of society. The importance of engaging with and centring women, young people and civil society organisations (CSOs) in this was highlighted. In terms of women in conflict resolution, Ireland considers the Women, Peace and Security (WPS) agenda as an integral component of their conflict prevention and resolution framework, and they are increasingly engaging in Youth, Peace and Security (YPS) initiatives and CSO partners in their work as well; the latter in particular being important to global outreach and foreign policy. Their approach to conflict has been informed by the experiences and knowledge accumulated through the peace and reconciliation process in Ireland, and sharing these experiences can be seen as a large aspect of Ireland's foreign policy which has positioned the country as a strong actor in conflict intervention and prevention worldwide.

Following this overview of Ireland's approach to conflict resolution, there was an overview of the Conflict Resolution Unit (CRU) and its work and aims. Established in 2008, the aims of the CRU are peace-making, peacebuilding, lesson-sharing,

1. OTURUM

İRLANDA ADASINDA BARIŞI ELE ALMAK: ÇATIŞMA ÇÖZÜMÜ BİRİMİ BARIŞA NASIL YAKLAŞIYOR?

Aine Hearn İrlanda Dışişleri Bakanlığı Çatışma Çözüm Birimi
Direktörü

Robert Hull Birleşik Krallık ve Amerika Kıtası Katılım Direktörü

DPI İcra Kurulu Başkanı Kerim Yıldız, çevrimiçi Karşılaştırmalı Çalışma Etkinliği'nde katılımcıları karşıladı ve ilk konuşmacı olan Çatışma Çözüm Birimi (CRU) Direktörü Áine Hearn'ü ve İrlanda Dışişleri Bakanlığı'nı takdim etti. Sayın Yıldız, Çatışma Çözümü Birimi'nin DPI'n faaliyetlerine verdiği desteğin her zaman çok değerli olduğunu ve geçmişte olduğu gibi Dublin'deki Iveagh House'da onları ziyaret edemeyecek olsak da, çevrimiçi etkinliğimizde bize katılmalarından çok mutlu olduğunu belirtti.

Konuşmacının Sunumu, Áine Hearn

Etkinliğin bu ilk oturumundaki tartışma, İrlanda Dışişleri Bakanlığı'nın bir parçası olan Çatışma Çözümü Birimi'nin çatışma çözümündeki rolü, yaklaşımları ve amaçlarına odaklandı.

İrlanda'nın uluslararası barış ve güvenliği koruma ve sürdürme yaklaşımı, hem BM gibi çok taraflı sistemler içinde, hem de farklı ülkelerle ve toplumun farklı kesimleriyle iki taraflı olarak etkileşimde bulundukları için çok yönlüdür. Bunda kadınlarla, gençlerle ve sivil toplum kuruluşlarıyla ilgilenmenin ve onları merkeze almanın önemi vurgulandı. İrlanda, çatışma çözme sürecindeki kadınlar açısından Kadınlar, Barış ve Güvenlik (KBG) gündemini çatışma önleme ve çözüm çerçevelerinin ayrılmaz bir bileşeni olarak görüyor ve giderek Gençlik, Barış ve Güvenlik (GBG) girişimleri ve STK ortaklarını da çalışmalarına dahil ediyorlar; özellikle STK'lar, küresel erişim ve dış politika için büyük önem arz ediyor. Birimin çatışmaya yaklaşımı, İrlanda'daki barış ve uzlaşma süreci boyunca biriken deneyimler ve bilgilerle şekillenmiştir ve bu deneyimleri paylaşmak, İrlanda'nın dış politikasının önemli bir parçası olarak görülebilir. İrlanda dış politikası, ülkeyi küresel olarak önemli bir çatışma önleyici ve müdahale edici olarak konumlandırmıştır.

İrlanda'nın çatışma çözümüne yaklaşımına ilişkin bu genel bakışın ardından, Çatışma Çözme Birimi (CRU) ve bu birimin çalışması ve amaçlarına yönelik

Kerim Yıldız, DPI
CEO, addressing
participants
during the online
roundtable.

DPI CEO'su
Kerim Yıldız,
sanal toplantının
katılımcılarına
hoşgeldiniz dedi.

and working with missions and partners to establish this. The five priorities of the CRU were subsequently introduced, which are: Women, Peace and Security (WPS); conflict prevention; mediation and dialogue facilitation; post-conflict reconciliation; and sharing the Irish experience of the Northern Ireland peace process (or, lesson-sharing).

Some of these priorities were then explored in greater detail, beginning with WPS. The WPS agenda is based on UN Resolution 1325 (and related resolutions) which recognise the different effects conflict has on women and girls. Ireland launched their third National Action Plan (NAP) for WPS issues in June 2019. The content of this NAP was based on the four pillars of the original Resolution – participation, prevention, protection, and promotion – informed by reviews of the second NAP, as well as, according to the CRU, the largest public consultation process to date for developing a NAP. They felt it was key to the action plan, to gather as many women, men, and young people's voices in the development of it. They also involved many different government departments in order for it to have both a domestic and international focus to it. One of its built-in monitoring mechanisms was highlighted as a key part of this, the Oversight Group, which is made up of an independent chair and then 50% government departments, 50% civil society representatives. It was noted that this NAP, especially the unique dual focus on both domestic and international implementation, was commended by the UN and the EU as examples of best practice.

The next priority discussed was lesson-sharing. A lot of the work on lesson-sharing from the peace process specifically has moved to fall within the remit of Ireland, UK and Americas (IUKA) division, so the CRU's main focus is with Stability Fund partners, like DPI. They are looking to increase engagement in lesson-sharing through the NAP, by engaging other countries to develop their NAPs to strengthen the implementation of Resolution 1325 and the WPS agenda. In this regard, the CRU is currently working with the EU Informal Task Force on Resolution 1325 and with their Embassy network to promote lesson-sharing from their NAP process in several countries around the world.

genel bir özet geçildi. 2008'de kurulan Çatışma Çözümü Birimi'nin amaçları barış yapımı, barış inşası, ders paylaşımı; bunları mümkün kılmak ve yerleştirmek için misyonlar ve ortaklarla birlikte çalışmaktır. Daha sonra ise Çatışma Çözümü Birimi'nin beş önceliği tanıtıldı: Kadınlar, Barış ve Güvenlik (KBG); çatışma önleme; arabuluculuk ve diyalog kolaylaştırma; çatışma sonrası uzlaşma; ve Kuzey İrlanda barış sürecine ilişkin İrlanda deneyimini paylaşmak (veya ders paylaşımı).

Kadınlar, Barış ve Güvenlik başta olmak üzere bu önceliklerin bir kısmı daha detaylı olarak ele alındı. KBG gündemi BM 1325 sayılı karar (ve ilgili diğer kararlar) üzerinden şekillenmiş olup çatışmanın kadınları ve kızları çeşitli biçimlerde etkilediğini kabul etmektedir. İrlanda, KBG konularına yönelik üçüncü Ulusal Eylem Planlarını (UEP) Haziran 2019'da uygulamaya geçirdi. Bu UEP'nin içeriği esas kararın dört direği üzerinden şekillendi: katılım, önleme, koruma ve teşvik etme. İçerik aynı zamanda ikinci UEP'ye yapılan yorumlar ve Çatışma Çözümü Birimi'nin belirttiğine göre günümüze değin bir UEP'yi ortaya koymak adına yapılan en geniş kamu istişaresi sürecinden de faydalanarak oluşturuldu. Plan geliştirilirken mümkün olduğunca çok kadın, erkek ve genci dinlemenin eylem planı adına çok önemli olduğu düşünüldü. Aynı zamanda hem ulusal hem uluslararası bir boyuta sahip olması adına pek çok hükümet birimi ve bakanlık da bu plana dahil oldu. Buna önemli bir örnek olarak planın bizzat kendisinin öngördüğü bir gözlem mekanizması olan Denetim Grubu örnek gösterildi. Bu grup bağımsız bir başkana sahip, ekibi ise %50 hükümet çalışanları, %50 sivil toplum temsilcilerinden oluşuyor. Bu UEP'nin bilhassa ulusal ve uluslararası uygulanışa yönelik gösterdiği istisnai çifte hassasiyet sebebiyle BM ve AB tarafından örnek uygulama olarak değerlendirildiği ifade edildi.

Bunun ardından ise bir öncelik olarak çıkarılan derslerin paylaşılması konuşuldu. Barış sürecinden edinilen derslerin paylaşılması konusunda bilhassa İrlanda, Birleşik Krallık ve Amerika Kıtası (IUKA) biriminin söyleyecek sözü var. Çatışma Çözümü Birimi esasen DPI gibi İstikrar Fonu partnerlerine odaklanıyor. UEP aracılığıyla ders paylaşımı üzerinden etkileşimi çoğaltmak, diğer ülkeleri de kendi UEP'lerini geliştirmeye teşvik ederek 1325 sayılı kararın ve KBG gündeminin uygulanmasını desteklemek istiyorlar. Bu bağlamda Çatışma Çözümü Birimi, AB Gayriresmi Görev Gücü ile birlikte 1325 sayılı karar üzerine çalışıyor; aynı zamanda Büyükelçilik ağını kullanarak UEP sürecinden edindikleri dersleri dünyadaki çeşitli ülkelerle paylaşıyor.

Hearns bunun ardından arabuluculuk ve uzlaşma önceliklerine değindi. Arabuluculukta Çatışma Çözümü Birimi, İstikrar Fonu partnerleriyle çalışıyor; bu partnerler ise küresel arabuluculuk süreçlerinde çalışıyor ve ulusal hükümetleri, uluslararası camiayı, sivil toplumlarını ve diğer çatışma aktörlerini angaje etme çabası gösteriyor. Uzlaşma çalışmaları kapsamında Uzlaşma Fonu'nu

Hearns then moved on to discuss the next priority area of mediation and reconciliation. CRU's role in mediation has been primarily through work with Stability Fund partners who are involved in global mediation processes and work to engage national governments, the international community, civil society organisations, and other actors in conflict. For their reconciliation work, they are working on a project alongside the Glencree Centre through their Reconciliation Fund to build an all-island women peacebuilders network that would work with women across the island who have suffered trauma as a result of conflict.

Moving on from the CRU priorities, the work the CRU is doing on Youth, Peace and Security (YPS) initiatives was expressed. In 2015, they supported a study commissioned by the UN entitled 'The Missing Piece' that examined and provided a blueprint for the implementation of Resolution 2250 and Resolution 2018 on YPS. This study showed that young people are important in peace processes because – and comparisons to the current Covid-19 pandemic were raised here – any actions taken in the process impact the next generations the most, as they are the ones who have to live with the deal and ensure it is implemented. The CRU also supports the UN's Youth Delegates Programme, and work with several Stability Fund partners who are actively involved in YPS initiatives.

Discussion turned to the work of Ireland as a whole in conflict resolution and peacebuilding, particularly within wider global systems. An example was given in this regard, Ireland's membership on the Peacebuilding Commission (PBC), an intergovernmental advisory body of the UN who provide support to countries emerging from conflict. Ireland has spent the last two years on the PBC, during which time Ireland has worked especially hard to raise action on the issues of Resolution 1325 for WPS and 2250 with YPS initiatives.

At the end of this year, Ireland will be leaving the PBC as they move into a non-permanent seat on the UN Security Council, and discussion moved into a forward-thinking look at the approach and priorities Ireland will bring to this position. Recognising the challenges that might surround this, three core priorities were outlined that will form the basis of Ireland's approach.

The first priority is peacebuilding that not just involves deploying UN peacekeeping missions, but also connecting peacekeeping operations to longer-term initiatives, and ensuring the role of regional organisations – like the EU and the African Union – is linked to, mutually reinforces, and complements the work of the UN. It was emphasised that any peace that is built needs to be inclusive, and involve civil society, young people, and women from the beginning and throughout. This is a key lesson that can be learnt from the Northern Ireland experience.

Secondly, strengthening the UN's conflict prevention activities – examples of which could be preventative diplomacy, mediation, disarmament, and coopera-

Aine Hearns discussed the work of the CRU with participants and how they work to promote peace across the world.

Çatışma Çözümü Birimi'nin çalışmalarını katılımcılara aktaran Aine Hearns, küresel barışı nasıl desteklediklerini anlattı.

kullanarak Glencree Merkezi'yle ortak bir proje yürüten birim, adanın tümünü kapsayan bir kadın barış inşacıları ağı oluşturmayı, bu sayede çatışmadan travmatize olan kadınlara erişmeyi hedefliyor.

Çatışma Çözümü Birimi'nin öncelikleri böylelikle ele alındıktan sonra konu, birimin Gençlik, Barış ve Güvenlik (GBG) gündemine ve girişimlerine geldi. Birim 2015'de BM tarafından çıkarılan, "Kayıp Parça" adındaki bir raporu destekledi; bu rapor 2250 ve 2018 sayılı GBG kararlarının uygulanmasına yönelik bir şablon sunuyor. Rapor, gençlerin barış süreçlerinin önemli bir parçası olduğunu, süreçte alınan kararların en çok gelecek nesilleri etkilediğini, zira anlaşma eşliğinde hayatlarına devam edecek ve uygulandığından emin olacak kişilerin gençler olduğunu belirtiyor. Bu noktada Covid-19 salgınıyla kimi kıyaslamalar da yapıldı. Çatışma Çözümü Birimi BM'nin Gençlik Heyetleri Programı'nı destekliyor, ve GBG girişimlerinde aktif olarak görev alan çeşitli İstikrar Fonu partnerleriyle birlikte çalışıyor.

Bir bütün olarak İrlanda'nın çatışma çözümü ve barış inşasında – özellikle de küresel sistemler bağlamında – yaptıkları ve yapması gerekenlere yönelik bir tartışma gerçekleşti. Bu konuda örnek olarak İrlanda'nın Barış İnşası Komisyonu adlı, BM'nin çatışmadan çıkan ülkelere destek olmak amacıyla oluşturulan devletlerarası danışma kuruluna üyeliği gösterildi. İrlanda son iki yıldır BİK'te yer alıyor, bu esnada KBG gündemi için 1325 sayılı karar, GBG girişimleri için ise 2250 sayılı karara yönelik eylem alınması için çok çaba harcadı.

Bu senenin sonunda İrlanda BİK'ten ayrılıp BM Güvenlik Konseyi'nde geçici üye olacak. Tartışmada İrlanda'nın bu konuma getireceği yeni yaklaşıma ve önceliklere de değinildi. Bu süreçte tecrübe edilebilecek zorluklar elbette var; bunlara rağmen İrlanda'nın yaklaşımının temelinde üç öncelik yer alacak.

tion between the UN and regional organisations. This also needs to address the structural drivers of conflict – such as climate change and inequality – in order to holistically provide conflict prevention activities.

Finally, the third priority discussed was ensuring accountability. This can be explained as focusing on the rule of law – in particular international humanitarian and human rights law, prioritising the protection of civilians in conflict, ensuring humanitarian access, and fighting against impunity to injustice.

It was accepted that there will be many challenges that will face Ireland when joining the UN Security Council, but there is confidence that they can overcome these challenges and, by instilling these perspectives and priorities, can become an influential and impactful member.

Speaker Presentation, Robert Hull

Robert Hull works in the IEUKA department, that provides lesson-sharing on the Irish conflict specifically.

Four key features of the Good Friday Agreement (GFA) were set out that can be seen to have led to its success, these being Constitutional, Citizenship, Cooperation, and Consultation. Discussion worked through these features and what they mean in terms of the Good Friday Agreement. At the heart of the conflict were issues surrounding the Constitution and jurisdiction over Northern Ireland, and the agreement directly addresses these issues of sovereignty, whilst still recognising the legitimacy of both aspirations when it comes to constitutional issues in Northern Ireland.

The second important aspect in the agreement is 'Citizenship'. One of the critical issues of the conflict is around identity, and the GFA manages this issue by allowing people in Northern Ireland to identify as British, or Irish, or both. With regard to this aspect, it was also noted that the joint membership to the EU at the time was crucial, and this is clearly an aspect of the GFA that has been under the microscope with the Brexit negotiations and presents pressing challenges in the context of Northern Ireland today.

The next key feature of the GFA that was discussed is 'Cooperation', which was highlighted as there are multiple facets to it in terms of cooperation between different entities. This involves cooperation in Northern Ireland itself – through power-sharing that allowed for the creation of the executive and assembly for devolved government, cooperation on the island of Ireland, and cooperation between other devolved entities in the UK. The latter was emphasised in particular, in order to reflect the interconnected nature of relationships in the conflict.

The final of these key features is 'Consultation'. The agreement formalises an involvement of both the Irish and British governments on issues in Northern Ire-

lik olarak sadece BM barış koruma görevlerini konuşlandırmaktan ziyade barış koruma faaliyetlerini uzun vadeli girişimlerle ilişkilendirecek ve AB ya da Afrika Birliği gibi bölgesel örgütlerin görevlerinin BM'nin göreviyle uyumlu ve birbirini tamamlar nitelikte olmasını sağlayacak bir barış koruma anlayışına öncelik verilecek. Barış daima kapsayıcı olmalı, sürecin başından sonuna sivil toplumu, gençleri ve kadınları da kapsamalıdır. Kuzey İrlanda tecrübesine baktığımızda da bunu görüyoruz.

İkinci olarak, BM'nin çatışmayı önleme faaliyetlerini güçlendirmek de bir öncelik. Bu faaliyetlere örnek olarak önleyici diplomasi, arabuluculuk, silahsızlanma, BM ve bölgesel örgütler arasında iş birliği gösterilebilir. Çatışmayı önleme faaliyetlerine bütüncül bir yaklaşım göstermek adına bu başlık altında çatışmaya sebep olan yapısal nedenlere (örneğin iklim değişikliği ve eşitsizlik) de değinilmelidir.

Ele alınan üçüncü öncelik ise hesap verebilirliğin sağlanması oldu. Bu, hukukun üstünlüğü ilkesi gözetilerek, özellikle uluslararası insancıl hukuk ve insan hakları hukukuna odaklanarak, çatışmalarda sivilleri korumaya öncelik vererek, insani yardımı mümkün kılarak ve adaletsizliğin cezasızlığıyla mücadele ederek sağlanabilir.

İrlanda, BM Güvenlik Konseyi'ne katılınca işi kolay olmayacak; fakat bu perspektiflere ve önceliklere sarılarak etkili bir üye olacağına ve bu sayede karşısına çıkan güçlüklerin üstesinden geleceğine yönelik bir inanç var.

Konuşmacının Sunumu, Robert Hull

Robert Hull IEUKA (İrlanda, Birleşik Krallık ve Amerika) bölümünde çalışıyor; bu bölüm İrlanda'daki çatışmadan yola çıkarak edinilen tecrübeleri ve dersleri paylaşmaya odaklanıyor.

Hayırlı Cuma Anlaşması, dört esas sebepten dolayı başarılı oldu diyebiliriz. Bunlar, anlaşmanın anayasal olması, vatandaşlığa odaklanması, iş birliğine önem vermesi ve istişareler sonucu ortaya çıkmış olmasıdır. Bu maddelerin Hayırlı Cuma Anlaşması bağlamında ne anlama geldiği ele alındı. Çatışmanın merkezinde anayasal meseleler ve Kuzey İrlanda'nın kimin kontrolünde olacağına yönelik anlaşmazlık yer alıyordu. Anlaşma da bir yandan egemenliğe ilişkin meseleleri doğrudan ele alırken, öte yandan Kuzey İrlanda'nın anayasal konumuna ilişkin iki tarafın da hedef ve hayallerinin meşruiyetini tanıyor.

Anlaşmanın ikinci önemli özelliği, "vatandaşlık" başlığı altında ele alınabilir. Kimlik meselesi, çatışmanın altında yatan başlıca sebeplerden birisiydi; Hayırlı Cuma Anlaşması da Kuzey İrlandalıların kendilerini Birleşik Krallık vatandaşı, İrlanda vatandaşı ya da ikisi birden olarak nitelendirmelerini mümkün kılarak bu meseleye bir çözüm getirdi. Bu bağlamda, o zamanlar AB'ye birlikte üye

Robert Hull set out four key features of the Good Friday Agreement.

Robert Hull Hayırlı Cuma Anlaşması'nın dört önemli özelliğini sıraladı.

land, which is key; the involvement of the Irish government, in particular, being significant for engaging Republican parties. This was also demonstrated when further talks were required to restore political structures, when both governments are working together the political parties in Northern Ireland are also brought together.

After describing these four key aspects of the Good Friday Agreement, discussion examined more specific lessons that can and cannot be learned from the Northern Irish peace process and applied to other contexts.

The lessons that can appropriately be applied to other conflicts and used to support international peacebuilding work are as follows:

- **Beginning and sustaining dialogue;** there were many years of talks that led up to the Good Friday Agreement in 1998, and there have been many years of talks and additional agreements since. When beginning dialogue, it is important to reach an agreement on basic principles first, in order to get the process moving. It was also noted as important to separate 'peace' from 'process'; peace can be reached quickly – with ceasefire agreements, for example – but the process is a much longer effort that goes beyond securing immediate peace. Recognising this can be key to keeping a sustained dialogue.
- **Inclusivity;** multi-party talks and mechanisms to engage (ex-)combatants and civil society helped provide ways for many different representatives to engage in the process.
- **inding a comprehensive agreement;** this allowed certain areas to move forward in implementation, while other areas required work. For instance,

olmuş olmanın da çok önemli olduğuna değinildi, zira Brexit müzakereleri ve Kuzey İrlanda konusunda hâlihazırda yaşanan problemler, AB üyeliğinin Hayırlı Cuma Anlaşması bağlamında belirleyici bir husus olduğunu gösteriyor.

Anlaşmanın bir diğer önemli özelliği ise "iş birliği" olarak tartışıldı; bu bağlamda, çeşitli tüzellikler arasındaki iş birliklerinin pek çok farklı boyutunun olduğu söylenebilir. Kuzey İrlanda'nın kendi içinde iş birliği sağlanması bunlardan biri; yetki devri hükümetini ve meclisini mümkün kılan iktidar paylaşımı modeli buna bir örnek. Bunun yanı sıra İrlanda adasında iş birliği ve Birleşik Krallık bünyesindeki diğer yetki devri tüzellikleri arasında iş birlikleri de mevcut. Çatışmadaki ilişkilerin birbirleriyle ne kadar iç içe geçmiş ve bağlantılı olduğunu vurgulamak adına özellikle bu ikinci başlık derinlemesine ele alındı.

Son önemli özellik ise "istişare". Anlaşma, Kuzey İrlanda meselelerine ilişkin İrlanda ve Birleşik Krallık hükümetlerinin katılımını resmileştiren bir metin; bu çok önemli, zira özellikle İrlanda hükümetinin katılımı, Cumhuriyetçi kesimleri sürece dahil etmeyi mümkün kılıyor. Bu, siyasi yapıları yeniden tesis etmek için müzakereler yapıldığında da görüldü; iki hükümet iş birliği yapınca Kuzey İrlanda'daki siyasi partiler de bir araya geliyor.

Hayırlı Cuma Anlaşması'nın bu dört önemli özelliği ele alındıktan sonra tartışma, Kuzey İrlanda barış sürecinden çıkarılabilecek (ve çıkarılamayacak) ve diğer bağlamlara da uyarlanabilecek dersler konusuna geldi.

Diğer çatışmalara da uyarlanabilecek ve uluslararası barış inşası çabalarına desteklemekte kullanılabilecek dersler şunlar:

- **Diyaloğu başlatmak ve sürdürülebilmek;** 1998'deki Hayırlı Cuma Anlaşması'na giden yolda pek çok müzakere yapıldı, o zamandan günümüze de müzakereler ve kimi ek anlaşmalar gerçekleşti. Diyalog başladığında temel ilkeler üzerinde fikir birliği sağlamak önemli, bu sayede sürecin ilerlemesi mümkün olur. "Barış"ı "süreç"ten ayrı tutabilmek de önemli, zira barış hemen elde edilebilir (örneğin ateşkes anlaşmalarıyla) fakat süreç, o an için barışı sağlamaktan ötesini de hedefleyen, çok daha uzun ve emek gerektiren bir çaba. Diyalogu sürdürülebilmek için bunu anlamak çok önemli.
- **Kapsayıcılık;** Çok taraflı müzakereler, eski savaşçıları dahil etmek adına devreye sokulan mekanizmalar ve sivil toplum, çeşitli temsilcilerin sürece dahil olmasını pek çok şekilde mümkün kıldı.
- **Kapsamlı bir anlaşma oluşturmak;** Bu sayede uygulama aşamasında çeşitli konularda ilerleme kaydedildi, diğer konuların ise üzerinde daha çok çalışılması gerekti. Örneğin siyasi süreç başta zordu, fakat kolluk kuvvetlerine dair kararların uygulanması daha kolaydı.
- **Halkın desteğini sağlamak;** bu süreçte, aynı gün hem Kuzey İrlanda'da

the political process was fraught at first, but work on policing could be implemented.

- **Securing popular endorsement;** in this conflict, there was a referendum held in both Northern Ireland and the Republic of Ireland on the same day to ratify the contents of the agreement, both of which voted overwhelmingly in favour.
- **International support;** throughout the years there were many countries involved in the peace process, providing a variety of support, such as international funds, mediators, and people sharing their own experience.
- **Human rights focus;** in this context, the conflict emerged from a period that focused on civil rights issues in Northern Ireland and discrimination towards the Catholic community, so an important aspect of the agreement is a framework that safeguards human rights, beyond any other political context.
- **Security Sector Reform (SSR);** there were significant changes in policing and justice in order to secure support across Northern Ireland towards a new police force. This was important especially as the security sector was an area of controversy in the conflict.
- **Disarmament and Reintegration (DDR);** there was a process for the release of prisoners from paramilitary groups, and programmes that supported their reintegration.
- **Civil society involvement;** they recognised that reconciliation, as part of the agreement, needed more involvement from society rather than just political parties. In addition to the political process, there was huge involvement from community groups, churches, NGOs, and other civil society actors.
- **Economic renewal.**

The converse of these points was also examined as there is an awareness that the lessons learned from this conflict do not necessarily apply to everyone; there are features of other conflicts that did not apply to Northern Ireland, and vice versa.

Some of these were discussed:

- Ireland-specific post-colonial context.
- Shared cultural and religious values across the island of Ireland, despite divisions between Catholics and Protestants and a history of discrimination.
- Not a conventional war.
- No breakdown in systems of justice, policing, and the courts.
- Regional and international partners supported peace – there were no out-

hem de İrlanda Cumhuriyeti'nde anlaşmanın içeriğini onaylatmak adına bir referandum yapıldı ve her ikisinde de ezici bir çoğunlukla lehte oy kullanıldı.

- **Uluslararası destek;** yıllar boyunca barış sürecine dahil olan ve uluslararası fonlar, arabulucular ve kendi deneyimlerini paylaşan insanlar gibi çeşitli destekler sağlayan birçok ülke vardı.
- **İnsan hakları odağı;** bu bağlamda, çatışma Kuzey İrlanda'daki medeni haklar meselelerine ve Katoliklere yönelik ayrımcılığa odaklanan bir dönemde ortaya çıktı, bu nedenle anlaşmanın önemli bir yönü, diğer herhangi bir politik bağlamın ötesinde insan haklarını koruyan bir çerçeveye olmalıdır.
- **Güvenlik Sektörü Reformu (GSR);** Kuzey İrlanda'da yeni bir polis gücüne yönelik desteği sağlamak için polis kuvveti ve adalet alanında önemli değişiklikler oldu. Bu özellikle önemliydi, çünkü güvenlik sektörü çatışmanın altında yatan konulardan biriydi.
- **Silahsızlanma ve Yeniden Entegrasyon (SYE);** paramiliter gruplardan mahpusların serbest bırakılmasına yönelik bir süreç ve yeniden entegrasyonlarını destekleyen programlar vardı.
- **Sivil toplumun katılımı;** anlaşmanın bir parçası olarak uzlaşmanın sadece siyasi partilerden çok toplumun katılımına ihtiyaç duyduğu kabul edildi. Siyasi sürece ek olarak, topluluk grupları, kiliseler, STK'lar ve diğer sivil toplum aktörlerinden büyük katılım vardı.
- **Ekonomik canlanma.**

Bu maddelerin tersi de ele alındı; zira bu çatışmada öğrenilen her şeyin her yerde geçerli olmadığına dair bir farkındalık mevcut. Diğer çatışmaların Kuzey İrlanda'ya uymayan yönleri var, Kuzey İrlanda'nın diğer çatışmalara benzemeyen yönleri var.

Ele alınan başlıklardan bazıları şunlardı:

- İrlanda'nın kendine has post-kolonyal bağlamı.
- Katolikler ve Protestanlar arasındaki ayrımlar ve ayrımcılık geçmişine rağmen İrlanda adasının ortak kültürel ve dini değerlere sahip olması.
- Geleneksel bir savaş olmaması.
- Adalet sisteminin, polisin ve mahkemelerin çökmemesi.
- Bölgesel ve uluslararası ortakların barışı desteklemesi – çatışmayı dışarıdan destekleyen kimse yoktu, AB ve ABD gibi büyük ortakların konumu tarafsız olarak görülüyordu.
- Toprak anlaşmazlıkları çatışmada önemli bir yer tutmuyordu.

side stakeholders in the conflict, and major partners like the EU and the US were viewed as neutral.

- Land disputes were not a central aspect of the conflict.

DISCUSSION

Once peace is reached conflict resolution work is not usually heavily invested in – why did the Irish government decide to set up the Conflict Resolution Unit?

The CRU was founded in 2008, after the Good Friday Agreement, and two main reasons were cited for its establishment. Firstly, the lived experience of conflict that Ireland has, and secondly the fact that global conflict resolution has historically been an important part of Ireland's foreign policy values. In terms of the former, Ireland's experience means they recognise that peace is something that needs to be nurtured and actively maintained; in the 22 years since the Good Friday Agreement there has been peace, but there have also been challenges. While also recognising that no two conflicts are the same, there are lessons to be learned about the underlying drivers and resolution of the conflict that can offer guidance to other countries.

As global conflict resolution is part of Ireland's foreign policy values – it was highlighted that they have had on-the-ground peacekeepers in conflict areas for 62 years – these two factors led to the push to set up the CRU. In addition, the CRU is a cross-cutting unit that works closely with other departments to work on a variety of initiatives, domestically and internationally, that provide all kinds of conflict prevention, resolution, and reconciliation. One that was particularly highlighted is their close work with the Development Co-Operation and Africa Division. As inequality is one of the key drivers in causing conflict, they work together to provide sustainable solutions that address inequality, dually providing conflict prevention.

It is also a fundamental belief that providing conflict resolution and using their own experiences to assist others is part of Ireland's values, and this was the most influential factor in setting up the CRU.

The speaker expressed that they are still working on eradicating the reasons for conflict in Northern Ireland. Specifically, in terms of social cohesion, is there an area where they believe that they achieved total peace?

It was acknowledged that social integration remains an area of significant challenge. There has been a lot of effort put into integration work but, particularly with housing and education, communities still largely remain separate. One thing they are currently doing, for education, is to develop integrated, shared education, where children from different schools come together to use the same resources and facilities, or to participate in the same programmes. However, this is still a work in progress.

TARTIŞMA

Barış elde edilince çatışma çözümü çalışmalarına eskisi gibi yatırım yapılmamaya başlanır genelde. Peki İrlanda hükümeti Çatışma Çözümü Birimi'ni kurmaya nasıl karar verdi?

Çatışma Çözümü Birimi, 2008 yılında yani Hayırlı Cuma Anlaşmasının ardından kuruldu; kuruluşunun iki ana nedeni belirtildi. Birincisi, İrlanda'nın sahip olduğu çatışma tecrübesi ve ikinci olarak küresel çatışma çözümünün tarihsel olarak İrlanda'nın dış politika değerlerinin önemli bir parçası olduğu gerçeği. Birincisi açısından, İrlanda'nın deneyimine göre, barışın beslenmesi ve aktif olarak sürdürülmesi gerekir, bu kabul edilen bir gerçektir; Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan bu yana geçen 22 yıl içinde barış sağlandı, ancak zorluklar da yaşandı. Hiçbir çatışmanın bir diğeriyle aynı olmadığını kabul ediliyor, öte yandan çatışmanın altında yatan etkenler ve çözümü hakkında öğrenilmesi gereken dersler vardır ve bunlar diğer ülkelere yol gösterebilir.

Küresel çatışma çözümü İrlanda'nın dış politika değerlerinin bir parçası olduğu için (62 yıldır bizzat çatışma bölgelerinde İrlanda'nın barışı koruma görevlilerinin bulunduğu vurgulandı) bu iki faktör Çatışma Çözümü Birimi'nin kurulmasını sağladı. Buna ek olarak Çatışma Çözümü Birimi, her türlü çatışma önleme, çözümleme ve uzlaşmayı sağlayan, yerel ve uluslararası çeşitli girişimler üzerinde çalışmak için diğer departmanlarla yakın iş birliği içinde çalışan, kesişimsel bir birimdir. Özellikle vurgulanan bir nokta, Çatışma Çözümü Birimi'nin Kalkınma İş birliği ve Afrika Bölümü ile olan yakın iş birliği oldu. Eşitsizlik, çatışmaya neden olan temel faktörlerden biri olduğundan, eşitsizliği ele alan sürdürülebilir çözümler sağlamak için bu oluşumlarla birlikte çalışıyorlar ve çift taraflı olarak çatışmayı önüyorlar.

Çatışmayı önlemenin ve başkalarına yardım etmek için kendi tecrübelerinden faydalanmanın İrlanda'nın değerleri arasında olduğuna yönelik temel bir inanç mevcut; birimin kurulmasındaki en belirleyici faktör de işte bu oldu.

Konuşmacı, Kuzey İrlanda'daki çatışma nedenlerini ortadan kaldırmak için hâlâ çalıştıklarını ifade etti. Özellikle toplumsal uyum açısından, tam bir barışı sağladıklarına inandıkları bir alan var mı?

Toplumsal entegrasyonun önemli bir zorluk alanı olmaya devam ettiği kabul edildi. Entegrasyon çalışması için çok çaba sarf edildi, ancak özellikle barınma ve eğitim konusunda topluluklar hâlâ büyük ölçüde ayrılmış durumda. Şu anda eğitim için yapılan, farklı okullardan çocukların aynı kaynakları ve tesisleri kullanmak için bir araya geldikleri veya aynı programlara katıldıkları entegre, ortak bir eğitim geliştirmek. Ancak bu yöndeki çabalar tamamlanmadı ve hâlen devam ediyor.

Participants engaged with speakers Aine Hearn and Robert Hull during the day's first session.

Katılımcılar günün ilk oturumunda konuşmacılar Aine Hearn ve Robert Hull ile konuştular.

In peace talks, did you engage in talks with the IRA or were these done through Sinn Féin?

It was noted that the Republican movement was represented by Sinn Féin in multi-party talks, and paramilitary groups from the Loyalist's side were represented by corresponding political parties as well. The negotiation process, and those involved in the process, were broader than discussions with the IRA, and involved multiple actors with a variety of perspectives – including those who advocated for constitutional change through non-violent means. There was also a separate process involving disarmament, in which paramilitary groups like the IRA would have been more directly involved.

What is the impact of Brexit on the Irish peace process and the Good Friday Agreement?

Acknowledging Brexit as a topical issue, it was stated that Ireland's foremost priority is that, whatever the future relationship the UK has with the EU, it should not have an impact on the central tenets of the Good Friday Agreement. One of the main concerns is the border issue, as Brexit is often framed as a question of borders for the UK. One of the major successes of the Good Friday Agreement was that there are no visible signs of a border on the island of Ireland, but Brexit has brought those issues back into focus. The Irish government is engaging with the EU and the UK on this issue, stressing that it needs to be addressed in the Withdrawal Act. However, there are concerns about the possibility of a hard border on the island of Ireland.

Beyond this, Brexit also brings up issues for the future relationship between the island of Ireland and Britain. There is hope for strong cooperation but there are concerns, especially involving some of the rhetoric surrounding Brexit.

Barış görüşmelerinde IRA ile görüştünüz mü yoksa bunlar Sinn Féin aracılığıyla mı yapıldı?

Cumhuriyetçi hareketin çok partili görüşmelerde Sinn Féin tarafından temsil edildiği ve Kraliyetçi taraftan paramiliter grupların da ilgili siyasi partiler tarafından temsil edildiği kaydedildi. Müzakere süreci ve sürece dahil olanlar, IRA ile yapılan tartışmalardan daha geniş ve çeşitli perspektiflere sahip birden çok aktörü içeriyordu, şiddet içermeyen yollarla anayasa değişikliği savunanlar da dahil. IRA gibi paramiliter grupların daha doğrudan dahil olduğu, silahsızlanmayı konu alan ayrı bir süreç de vardı.

Brexit'in İrlanda barış süreci ve Hayırlı Cuma Anlaşması üzerindeki etkisi nedir?

Brexit'i güncel bir konu olarak kabul edildi ve İrlanda'nın en önemli önceliğinin, İngiltere'nin AB ile gelecekteki ilişkisi ne olursa olsun, bunun Hayırlı Cuma Anlaşmasının temel ilkeleri üzerinde bir etkisinin olmaması gerektiği belirtildi. Brexit çoğu zaman Birleşik Krallık için bir sınır sorunu olarak ele alındığından dolayı bu bağlamdaki ana endişelerden biri sınır meselesidir. Hayırlı Cuma Anlaşması'nın en büyük başarılarından biri, İrlanda adasında görünür bir sınır olmamasıydı, ancak Brexit bu sorunları yeniden gündeme getirdi. İrlanda hükümeti, bu konuda AB ve Birleşik Krallık ile iletişim hâlinde ve konunun Çekilme Yasası'nda ele alınması gerektiğini vurguluyor. Bununla birlikte, İrlanda adasında sert bir sınırın yeniden tesis edilmesi olasılığına yönelik endişeler var.

Bunun ötesinde Brexit, İrlanda adası ve İngiltere arasında gelecekte devam edecek ilişkilere dair sorunları da gündeme getiriyor. Güçlü bir iş birliği için umut var, ancak özellikle Brexit'i çevreleyen bazı söylemler endişe uyandırıcı.

Avrupa'nın diğer bölgelerinde Katolikler ile Protestanlar arasında çatışma yok. İrlanda'daki çatışmanın neden böylesi dini bir yönü olduğunu düşünüyorsunuz?

Tartışma, çatışmanın Katolikler ve Protestanlar arasındaki dini farklılıklarla ilgili olduğu fikrinin yanlış bir izlenim olduğunu gösterdi. Birçoğu için mesele kendinizi İrlanda adasının bir vatandaşı olarak mı yoksa bir İngiltere vatandaşı olarak mı gördüğünüzle ilgiliydi. Sonuç olarak, İngiltere'ye bağlı Katolikler ve İrlanda'ya bağlı Protestanlar da vardı; Wolfe Tone veya Charles Parnell gibi tarihteki en ünlü özgürlük savaşçılarından bazıları Protestanlardı. Kuzey İrlanda'da Birleşik Krallık'a bağlılığı olan insanların çoğunluğunun oraya Birleşik Krallık'tan gelerek yerleşmiş ve Katolik olmayan kişiler, ancak genel olarak çatışmanın dini farklılıklarla ilgili olduğunu söylemek çok basite kaçmak olur.

Bu bakış açısına katılan diğerleri, din meselesinin çatışmayla iç içe geçmesinin olası bir sebebinin İrlanda adasındaki yerleşim ve kimlik tarihinden kaynaklandığını belirtti. Yirminci yüzyılın başlarına ve daha öncesine bakıldığında, siyasi

In other areas of Europe there are no clashes between Catholics and Protestants – why do you think the conflict in Ireland had such a religious aspect?

Discussion showed that the idea that the conflict was about religious differences between Catholics and Protestants is somewhat of a misconception; to many, it was about whether you saw yourself as a citizen of the island of Ireland or a citizen of the UK. As a result, there were Catholics with allegiance to the UK, and Protestants with allegiance to Ireland; indeed, some of the most famous freedom fighters in history, such as Wolfe Tone or Charles Parnell, were Protestants. She acknowledges that the majority of people with allegiance to the UK in Northern Ireland were non-Catholics who had settled there from the UK, but overall, it is too simplistic to say the conflict was about religious differences.

Others, agreeing with this viewpoint, noted that a possible reason the issue of religion is intertwined with the conflict is due to the history of settlement and identity in the island of Ireland. When looking back at the early twentieth century – and earlier – political rights and identity were bound with religious identity; the ways in which control and power were exercised from the centre often gave rights, power, and socioeconomic and political privileges to people of a certain religion, whilst excluding other groups. As a result of these political and socioeconomic factors, religion was historically tied into the issues that were the drivers first of the civil rights movement, then of the conflict itself. However, it was also acknowledged that you cannot completely discount the role of extremist religious ideologies in the conflict, as the Protestant side often used anti-Catholic rhetoric and narrow Protestant understandings of the Catholic faith in their cause. Overall, however, the conflict can be said to be about political issues and rights, whilst religious divides remained very much part of the rhetoric.

Did you ever feel like peace was impossible? Would you advise patience only, or something more active to get through these challenging periods?

It was openly discussed that there were times during the conflict when peace seemed impossible. Possible ways to get through this were cited as always keeping communication open, and to try every angle to ensure talks can continue in some form. A quote from Mary Montague, one of the mediators in the peace process, was referenced where she says that “a dripping tap will eventually fill the whole sink. A drip is important.”; as long as the talks continue in some form, something positive will come.

To keep communication open, CRU have found that having all levels of society represented in talks is of paramount importance.

Participants had the opportunity to ask questions and engage in discussion with the speakers.

Katılımcılar soru sorma ve konuşmacılarla tartışma fırsatı buldular.

haklar ve siyasi kimlik dini kimlikle doğrudan bağlantılıydı. Merkezi kontrol ve iktidar diğer grupları dışlarken, genellikle belirli bir dine mensup insanlara haklar, güç ve sosyoekonomik ve politik ayrıcalıklar verdi. Bu politik ve sosyoekonomik faktörlerin bir sonucu olarak din, tarihsel olarak önce medeni haklar hareketinin, sonra da çatışmanın itici gücü olan konulara bağlanmıştır. Bununla birlikte, Protestan taraf, davalarında Katolik inancına dair genellikle anti-Katolik bir söylem ve dar bir Protestan anlayış kullandığından, çatışmada aşırılık yanlısı dini ideolojilerin rolünü tamamen göz ardı edemeyiz. Yine de genel olarak çatışmanın siyasi meseleler ve haklarla ilgili olduğu söylenebilir, dinsel ayrışma ise sıklıkla sadece söylem düzeyinde kaldı.

Hiç barışın imkânsız olduğunu düşündüğünüz oldu mu? Sadece sabır mı tavsiye edersiniz, yoksa bu zorlu dönemleri atlatabilmek için daha aktif bir biçimde harekete geçmek mi gerekir?

Çatışma esnasında barışın imkânsız gibi görüldüğü zamanlar olduğu konuşuldu. İletişimi açık tutmak ve müzakerelerin bir şekilde sürebilmesi için mümkün olan her şeyi yapmak, bu zorlu dönemleri atlarmaya yönelik yöntemler olarak dile getirildi. Barış sürecindeki arabuluculardan Mary Montague'nün şöyle bir sözü var: “Damlayan bir musluk nihayetinde tüm lavaboyu dolduracaktır. Damlalar önemlidir.” Müzakereler bir şekilde ilerlediği sürece olumlu bir sonuç doğacaktır. Çatışma Çözümü Birimi, iletişim kanallarını açık tutmak adına toplumun tüm kesimlerinin müzakerelerde temsil edilmesinin çok önemli olduğunu ifade ediyor.

SESSION 2

HISTORY AND OVERVIEW OF THE NORTHERN IRELAND PEACE PROCESS

David Mitchell Professor, The Irish School of Ecumenics, Trinity College

Dr David Mitchell, Professor at Trinity College Dublin, gave a presentation on the history and the peace process in Northern Ireland. The presentation focused on a) the root causes of the conflict, b) the key aspects of the peace process, and c) the current issues in Northern Ireland.

The conflict in Northern Ireland was the dispute between Catholic Republicans who wanted a united Ireland versus the Protestant Unionists who want to remain as part of the United Kingdom. The divisions can be tracked back to the 1600s during the settler colonial project of the English monarchy designed to strengthen its control over Ireland. Thousands of settlers came over from England and Scotland and settled mostly in the north east of Ireland. In the early 20th century, two nationalist movement were formed, in the north and the south. The Government of Ireland Act 1920 partitioned the island of Ireland into north and south, which was controversial for both sides. Irish Republicans regarded it as colonial interference, whilst Unionist wanted the whole of the island remaining in the UK. The 1960s saw civil rights campaigns which spiralled into street violence and the formation of militant groups on both sides leading to The Troubles (1968 – 1998). There were three main actors: the Irish Republican Army (IRA), Unionist groups and the British Army. The latter tended to maintain order but in a very repressive manner which angered the Catholic minority more.

There were several failed attempts at solving the conflict. By the 1980s, the situation seemed hopeless – 3,635 people had been killed, most of them civilians. The conflict has resulted in around 500,000 victims, including people injured, traumatised, displaced, which is a high proportion of the population in Northern Ireland.

Three main factors favoured the peace process in Northern Ireland:

1. The close cooperation of the British and Irish government that had a common interest in stopping the violence.
2. There was a mutually hurting stalemate. Both the IRA and the British army could have continued fighting without defeating one another, thus a military solution to the conflict was unlikely.

2. OTURUM

KUZEY İRLANDA BARIŞ SÜRECİNİN TARİHİ VE GENEL BİR BAKIŞ

David Mitchell Profesör, The Irish School of Ecumenics, Trinity College

Trinity College Dublin'de öğretim üyesi olan Dr. David Mitchell, Kuzey İrlanda tarihi ve barış süreci üzerine bir sunum yaptı. Sunum a) çatışmanın temel nedenlerine, b) barış sürecinin temel yönlerine ve c) Kuzey İrlanda'daki güncel sorunlara odaklandı.

Kuzey İrlanda'daki çatışma, birleşik bir İrlanda isteyen Katolik Cumhuriyetçiler ile Birleşik Krallık'ın bir parçası olarak kalmak isteyen Protestan Birlikçiler arasındaki anlaşmazlıktı. Bölünmelerin izi, İngiliz monarşisinin İrlanda üzerindeki kontrolünü güçlendirmek için tasarlanan yerleşimci kolonyal projesinin başlangıcına, yani 1600'lere kadar sürülebilir. İngiltere ve İskoçya'dan binlerce yerleşimci geldi ve çoğunlukla İrlanda'nın kuzeydoğusuna yerleşti. 20. yüzyılın başlarında, kuzeyde ve güneyde iki milliyetçi hareket oluştu. 1920 tarihli İrlanda Hükümeti Yasası, İrlanda adasını her iki taraf için de tartışmalı olan bir biçimde kuzey ve güney olmak üzere ikiye ayırdı. İrlandalı Cumhuriyetçiler bunu sömürgeci bir müdahale olarak kabul ederken, Birlikçiler adanın tamamının Birleşik Krallık'ta kalmasını istedi. 1960'larda medeni haklar kampanyaları so-

Professor David Mitchell delivered a comprehensive overview of the history of the Northern Irish peace process.

Profesör David Mitchell, Kuzey İrlanda barış sürecinin tarihine kapsamlı bir genel bakış sundu.

3. Attitudes in the population had changes - war had generated weariness among people. There were initiatives for reconciliates at the grassroot level and backchannel dialogue.

The Good Friday Agreement was finalised in 1998 after two years of negotiations. The two key points of the agreement were:

- Northern Ireland would stay as part of the UK as long as the majority wanted it to, which was a win for the Unionists.
- Governance would be reformed to be more equal and inclusive, resulting in a power sharing government, reform of the police force, human rights and equality projections, release of paramilitary prisoners, creation of new political institutions, which was a win for Nationalists.

Mitchell explained that the implementation of the agreement turned out to be more difficult than the process of agreeing on the clauses of the agreement.

The implementation has faced nine main challenges, some of which are ongoing:

1. **Disarmament of paramilitary weapons.** One of the Unionists' conditions to share power was the disarmament of the IRA. The latter eventually complied in 2005, following pressure from the international community.
2. **'Spoilers',** so-called dissident republicans, who broke away from the IRA and Sinn Féin during the peace process. Though they have very little public support, they continue to be an issue as they occasionally conduct attacks on the police.
3. **Power sharing between Unionists and Nationalists has been extremely difficult and unstable.** There has not been a government since 1998 as they cannot agree to share power. Today, there are five parties in the government and they had difficulties taking a decision concerning the pandemic.
4. **Cultural expression and symbols have caused issues** - unionists and nationalists have started a type of culture war as a way of asserting their own identities.
5. **Social segregation.** 20 years after the conflict, most Catholics and Protestants live in separate areas and socialise in different places. This type of division is challenging to overcome, but the government has been heavily criticised for not doing enough to bring communities together in Northern Ireland.
6. **Paramilitaries still exist.** Some paramilitaries have become criminal

and violence to her two sides as well as the militant groups' formation, this was the Sinking Years' (1968 - 1998) started. Three main actors were: Ireland Republic Army (IRA), Unionist groups and British Army. British Army's support was declining, but this was a very baskıcı bir tavırla yaptığı için Katolik azınlığı daha çok kızdırdı.

Unsettling to solve for several unsuccessful attempts. In 1980's the situation was hopeless looking; many civil 3,635 people were killed. Violence, injury, trauma, passing, from the edited people also included about 500,000 people were affected; this, North Ireland's population's big part of the population is creating.

Kuzey İrlanda'daki barış sürecinin lehinde üç ana faktör vardı:

1. **Şiddeti sonlandırmaya yönelik ortak bir çıkarları olan İngiltere ve İrlanda hükümetlerinin yakın iş birliği yapması.**
2. **İki tarafa da zarar veren bir çıkmaz yaşıyordu.** IRA ve İngiltere Ordusu karşı tarafı yenemedi savaşa devam edecekti, dolayısıyla çatışmaya askeri bir çözüm getirilmesi pek olası değildi.
3. **Halkın tavrı zaman içinde değişti, zira insanlar savaştan bezmişti.** Taban düzeyinde ve arka kanal diyalogları aracılığıyla uzlaşma girişimleri gerçekleşiyordu.

İki sene süren müzakerelerin ardından 1998 yılında Hayırlı Cuma Anlaşması imzalandı. Anlaşmanın iki başlıca özelliği şunlardı:

- Kuzey İrlanda, çoğunluk öyle istediği sürece Birleşik Krallık'ın parçası olarak kalacaktı. Bu, Birlikçiler adına bir zafer oldu.
- Yönetim daha eşit ve kapsayıcı olacak, iktidar paylaşımı yapılan bir hükümet kurulacaktı; polis kuvvetinde, insan hakları ve eşitliklerde reformlar yapılacaktı; paramiliter tutuklular salıverilecek, yeni siyasi kurumlar oluşturulacaktı; bunlar da Milliyetçilerin kazanımları oldu.

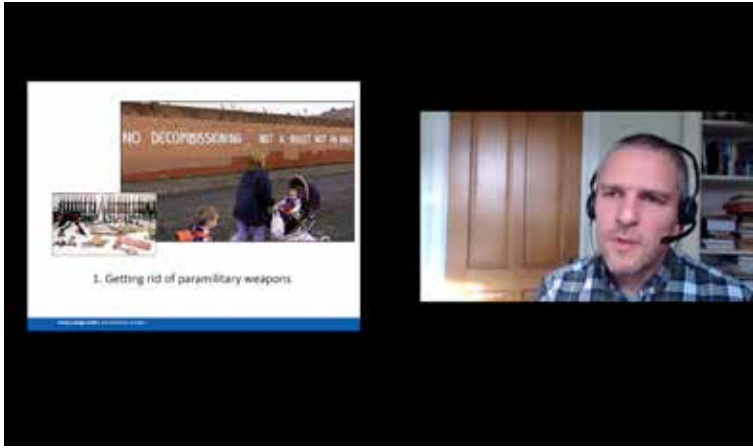
Mitchell, anlaşmanın uygulanmasının, anlaşmanın maddeleri üzerinde anlaşma sağlanması sürecinden daha zor olduğunu açıkladı.

Uygulama, bazıları hâlen devam eden dokuz ana zorlukla karşılaştı:

1. **Paramiliter silahların devreden çıkarılması.** Birlikçilerin iktidarı paylaşma koşullarından biri IRA'nın silahsızlandırılmasıydı. IRA uluslararası camianın baskısı üzerine nihayet 2005 yılında bu maddeye uyum gösterdi.
2. **"Bozguncular,"** yani barış sürecinde IRA ve Sinn Féin'den ayrılan

Professor Mitchell outlined some of the major implementation challenges the Good Friday Agreement has faced.

Profesör Mitchell Hayırlı Cuma Anlaşmasının karşılaştığı bazı önemli uygulama zorluklarının ana hatlarını çizdi.

gangs or mafia-style organisations. There is still some support for these groups in certain areas.

7. New divisions and social issues. Northern Ireland is still quite unequal. The peace process has not made much of a difference to poverty and inequalities, such as gender inequality. There has been a lot of immigration since the peace process, which has also led to racism and race related incidents.

8. Dealing with the past and transitional justice. There have been failures on how to approach dealing with crimes committed during The Troubles. This is an on-going debate about ways to deal with the past - truth commission, prosecution, or should people try to forget and move on. There is no consensus on these issues.

9. Brexit. Many people in Ireland would say that Brexit presents a threat to the peace process, particularly because it may recreate a hard border with security checkpoints such as those that were in place during the conflict. It now seems likely that there will be a border between Northern Ireland and Great Britain, which was angered Unionists. Mitchell argued that leaving the EU is a negative development for the peace process. Being part of the EU created a stable environment for cooperation between the Ireland and the UK and it also created a shared identity.

Mitchell highlighted some of the key factors that allowed the peace process to happen and some of the key failings. First, there was good leadership on many sides in the 1990s – there was range of committed leaders during the peace process like Tony Blair, Bertie Ahern, David Trimble, Martin McGuinness, Gerry Adams and John Hume. Secondly, being in Europe meant that

sözde ayrılıkçı Cumhuriyetçiler. Halk kendilerine neredeyse hiç destek vermesi de arada polise saldırdıkları için bir sorun teşkil etmeye devam ediyorlar.

3. Birlikçiler ve Milliyetçiler arasındaki güç paylaşımı son derece zor ve istikrarsız olageldi. Gücü paylaşmayı kabul edemedikleri için 1998'den beri bir hükümet yok. Bugün hükümette beş parti var ve salgınla ilgili karar almakta güçlük çekiyorlar.

4. Kültürel ifadelerin ve sembollerin yol açtığı sorunlar var. Birlikçiler ve milliyetçiler kendi kimliklerini dayatmak adına bir tür kültür savaşı başlattılar.

5. Toplumsal ayrılmalar. Çatışmanın sonlanmasından bu yana 20 yıl geçmiş olmasına rağmen çoğu Katolik ve Protestan ayrı yerlerde yaşıyor, ayrı mekânlarda sosyalleşiyor. Bu tür ayrımların üstesinden gelmek güç fakat hükümet, Kuzey İrlanda'daki toplulukları bir araya getirmek adına yeterince çaba göstermediği için eleştiriliyor.

6. Paramiliterler hâlâ var. Bazı paramiliter gruplar suç örgütlerine ya da mafya tipi yapılanmalara dönüştüler. Bazı bölgelerde bu gruplara yönelik destek hâlen devam ediyor.

7. Yeni bölünmeler ve toplumsal meseleler. Kuzey İrlanda hâlâ oldukça eşitsiz bir toplum. Barış süreci yoksulluğa ve eşitsizliklere yönelik büyük bir fark yaratmadı, örneğin cinsiyet eşitliği hâlen yok. Barış sürecinden sonra ülke epey göç aldı, bu da ırkçılığa ve ırk temelli ayrımcılıklara sebep oldu.

8. Geçmişle yüzleşmek ve geçiş dönemi adaleti. Sıkıntı Yılları esnasında işlenen suçlara nasıl yaklaşılabileceği konusunda kimi hatalar yapıldı. Geçmişte yaşananlarla nasıl yüzleşilebileceğine dair bu tartışma hâlen devam ediyor – hakikat komisyonu mu kurulmalı, kovuşturulmalı mı, yoksa insanlar geçmişini unutmaya mı çalışmalı? Bu konularda fikir birliği yok.

9. Brexit. İrlanda'daki birçok insan, Brexit'in, özellikle çatışma döneminde mevcut olanlara benzer güvenlik kontrol noktaları ile sert bir sınırı yeniden oluşturabileceği için barış sürecine yönelik bir tehdit olduğunu söylüyor. Kuzey İrlanda ile Büyük Britanya arasında bir sınır olması muhtemel görünüyor, bu da Birlikçileri kızdırıyor. Mitchell, AB'den ayrılmanın barış süreci için olumsuz bir gelişme olduğunu savundu. AB'nin bir parçası olmak, İrlanda ve İngiltere arasında istikrarlı bir iş birliği ortamı yarattı ve aynı zamanda ortak bir kimlik oluşturdu.

Mitchell, barış sürecinin gerçekleşmesini mümkün kılan bazı temel faktörleri ve bunların yanı sıra bazı önemli başarısızlıkları vurguladı. Birincisi, 1990'lar da genel olarak iyi bir liderlik vardı; barış sürecinde Tony Blair, Bertie Ahern, David Trimble, Martin McGuinness, Gerry Adams ve John Hume gibi bir dizi kararlı lider yer aldı. İkinci olarak, Avrupa'da olmak, istikrarlı bir bölgesel bağ-

there was a stable regional context and international support. Thirdly, there was a shared desire to spare the next generation from conflict and violence. Lastly, the Good Friday Agreement was put to the people in a referendum, thus giving it credibility.

On the other hand, the peace process has failed in generating leadership for reconciliation. Many cultural issues and inequalities remain. In addition, the future of Northern Ireland is uncertain – as part of the Good Friday Agreement, people can vote to have a united Ireland, thus changing the status quo.

DISCUSSION

A question regarding Transitional justice in Northern Ireland: does the fact that the past was not dealt with have an impact on today's segregation? Why were there no truth commissions? Was it a political decision or was the society against it?

Mitchell stated that the failure to deal with the past has made politics quite unstable and bitter. Segregation would have and will probably continue for various reasons. The past keeps coming back and people continue talking about past incidents. It is not fair to say that the blame lies just with politicians as there is no consensus on this issue among the people in Northern Ireland. Some people think we should forget the past and move on, that people will gradually forget about the past; while some people think it is not possible to move on unless we deal with the past.

Participants took the opportunity to engage in discussion throughout the Comparative Study Event.

Katılımcılar, Karşılaştırmalı Çalışma Etkinliği boyunca tartışmaya katılma fırsatı buldular.

lam ve uluslararası destek anlamına geliyordu. Üçüncüsü, gelecek nesli çatışma ve şiddetten korumaya yönelik ortak bir arzu vardı. Son olarak Hayırlı Cuma Anlaşması referandumla halka sunuldu ve bu da anlaşmaya güvenilirlik kazandırdı.

Öte yandan, barış süreci uzlaşma için liderlik yaratmada başarısız oldu. Pek çok kültürel sorun ve eşitsizlik varlığını sürdürüyor. Buna ek olarak, Kuzey İrlanda'nın geleceği belirsiz; Hayırlı Cuma Anlaşması uyarınca, insanlar birleşik bir İrlanda için oy kullanabilir ve böylece statükoyu değiştirebilir.

TARTIŞMA

Kuzey İrlanda'daki geçiş dönemi adaleti ile ilgili bir soru: Geçmişle yüzleşilmemiş olmasının günümüzdeki ayrışmalar üzerinde bir etkisi var mı? Neden hakikat komisyonları kurulmadı? Politik bir karar mıydı yoksa toplum buna karşı mıydı?

Mitchell, geçmişle yüzleşmemenin oldukça istikrarsız ve kindar bir hâle getirdiğini belirtti. Ayrışma çeşitli nedenlerle yaşandı ve muhtemelen de yaşamaya devam edecek. Geçmiş kendini hissettirmeye devam ediyor, insanlar geçmiş olaylar hakkında konuşmaya devam ediyor. Kuzey İrlanda halkı arasında bu konuda fikir birliği olmadığı için suçun sadece politikacılarda olduğunu söylemek doğru değil. Bazı insanlar geçmişini unutmamız ve ilerlememiz gerektiğini, insanların yavaş yavaş geçmişini unutacağını düşünüyor; bazı insanlar biz geçmişle yüzleşmedikçe devam etmenin mümkün olmadığını düşünüyor.

2006-2007'de bir hakikat komisyonunun oluşturulması tartışıldı, ancak ne politikacılar ne de halk bunu istedi. İnsanlar devletin ve paramiliterlerin yeterince şeffaf olmayacağını düşündükleri için bu modelin Kuzey İrlanda için uygun olmadığını düşündüler. O zamandan bu yana, Güney Afrika'daki gibi kamuya açık olmasa da, geçmişle ilgili bilgileri toplayacak bazı arşivler veya bir komisyon için başka öneriler de sunuldu.

Cezasızlık için yaygın bir talep var mı?

Birlikçi taraftaki pek çok kişi eski İngiliz askerlerini mahkemeye vermenin yanlış olduğunu düşünüyor. Milliyetçi taraftaki diğerleri ise herhangi birinin bir suç işlemesi halinde soruşturulmayı ve yargılanmayı hak ettiğini söylüyor. Bununla birlikte, bireysel askerleri kendilerinden büyük bir durum için suçlamak sorunu, zira bu konu Birleşik Krallık siyasetiyle iç içe. Muhafazakâr hükümetin, savaş suçları ve insanlığa karşı suçlar için İngiliz askerlerine dokunulmazlık garantisi verme çabaları var. Ancak çoğu insan yine de kovuşturma olması gerektiğini savunuyor.

The creation of a truth commission was debated in 2006-2007, but neither the politicians nor the people wanted it. They did not think it was appropriate for Northern Ireland as people thought the state and the paramilitaries would not be transparent enough. There have been other proposals since then for some archives or a commission that would retrieve information about the past, though not publicly as in South Africa.

Is there a popular demand for impunity?

Many people on the Unionist side think it is wrong to take old British soldiers to court. Others on the Nationalist side would say that anybody deserves to be investigated and prosecuted if they committed a crime. However, there is an issue with blaming individual soldiers for a larger situation as it is intertwined with politics in the UK. There are now efforts by the Conservative government to guarantee immunity to British soldiers for war crimes and crimes against humanity. Most people would still however argue there should be prosecutions.

What are the advantages and disadvantages of having a recognised state like the Republic of Ireland in the peace process? How was daily life after the conflict?

The Irish government had to be involved in the process because it was part of the issue. The Nationalists in the North looked to Dublin for leadership and wanted it to take an active role in the peace process. There had to be an Irish dimension – an institutionalised link between Dublin and Northern Ireland. The British – Irish relationship was quite positive. Though they were part of the conflict, they were neutral actors and able to secure an agreement. Ireland also amended its constitution to remove the republic's territorial claim on Northern Ireland, which satisfied Unionists. Since the Good Friday Agreement, the UK has accepted the importance of Ireland in Northern Ireland politics.

Everyday life in Northern Ireland has improved significantly since 1998. There are no more troops on the streets or bombs, meaning people can go out at night. There has been more investment and infrastructure in Northern Ireland. However, there are some areas that are still controlled by paramilitaries and some people remain suspicious of the police. A minority of people in Northern Ireland still feels the conflict. Many victims feel marginalised as they did not receive moral or financial support, or the justice they expected after the conflict. Everyday life has improved for most people, but some groups still suffer the effects of conflict.

Bariş sürecinde İrlanda Cumhuriyeti gibi tanınmış bir devlete sahip olmanın avantajları ve dezavantajları nelerdi? Çatışmadan sonra günlük hayat nasıl oldu?

İrlanda hükümeti, sorunun bir parçası olduğu için sürece dahil olmak zorundaydı. Kuzeydeki Milliyetçiler liderlik için Dublin'e gözlerini çevirdiler ve bariş sürecinde aktif bir rol almasını istediler. Meselenin bir İrlanda boyutu olması gerekiyordu, yani Dublin ve Kuzey İrlanda arasında kurumsallaşmış bir bağlantı kurulmalıydı. Britanya - İrlanda ilişkileri oldukça olumluydu. Çatışmanın bir parçası olsalar da tarafsız aktörlerdi ve bir anlaşma sağlayabildiler. İrlanda ayrıca, cumhuriyetin Kuzey İrlanda üzerindeki bölgesel iddiasını kaldırmak için anayasasını değiştirdi, bu da Birlikçileri memnun etti. Hayırlı Cuma Anlaşması'ndan bu yana İngiltere, İrlanda'nın Kuzey İrlanda siyasetindeki önemini kabul etti.

Kuzey İrlanda'da günlük yaşam 1998'den bu yana önemli ölçüde gelişti. Sokaklarda asker veya bomba yok, bu da insanların gece dışarı çıkabileceği anlamına geliyor. Kuzey İrlanda'da daha fazla yatırım ve altyapı var. Bununla birlikte, hâlâ paramilitarlerin kontrolünde olan bazı alanlar var ve bazı insanlar polise güvenmemeye devam ediyor. Kuzey İrlanda'da azınlık bir grup hâlâ çatışmanın etkilerini hissediyor. Pek çok mağdur, manevi veya maddi destek görmedikleri, çatışmadan sonra bekledikleri adaleti alamadıkları için kendilerini dışlanmış hissediyor. Çoğu insan için günlük yaşam düzeldi, ancak bazı gruplar hâlâ çatışmanın etkilerinden muzdarip.

Bariş sürecinden bu yana kültür nasıl değişti?

Pek çok kültürel ifade aynı kaldı. Cumhuriyetçiler anma etkinliklerinde hâlâ aynı İngiliz şarkılarını kullanıyor. Aynı şey Birlikçi taraf için de geçerli. Orange Tarikatı, Birlikçilerin Katoliklere karşı kazandığı zaferleri kutlayan esas kültürel organizasyon, bunu da İrlandalı Milliyetçiler saldırgan buluyor. Hayırlı Cuma Anlaşması, İngiliz ve İrlandalı kimliklerinin eşit olduğunu söylüyor; yeni bir kimlik veya kültür yaratmaya çalışmadı, sadece mevcut kültürleri tanıdı. Bu aynı zamanda bugün kültürel ifadelerle dair bu kadar çok sorun yaşanmasının nedenidir. Bu iki kültürün ayrıcalıklarına dair tartışmalar var ve tartışmalar bayraklar ve dil üzerinden yaşanıyor. Milliyetçiler ve Cumhuriyetçiler, İrlanda dili için (çoğu insan bu dili konuşmasa da) yasal koruma istediler, Birlikçiler de buna karşı çıktı. Bu, 2017-2020 döneminde taraflar arasındaki ana meseleydi. Çözülmesine rağmen kültürel savaşlar bir dereceye kadar devam edecek.

Kuzey İrlanda'daki bariş duvarlarının anlamı ve işlevi nedir?

Bariş duvarlarının devam eden bir işlevi var. Hâlâ saldırılar meydana geldiğinden, bu bölgelerde yaşayan insanlar bu duvarların kendilerini korumak adına

How has culture changed since the peace process?

Many cultural expressions have not changed. Republicans still use the same British songs during commemorative events. The same applies for the Unionist side. The Orange Order is the main cultural organisation that celebrates their victories over Catholics, which Irish Nationalists find offensive. The Good Friday Agreement says the British and Irish identities are equal; it did not try to create a new identity or culture, but it simply affirmed the present cultures. This is also why there are today so many troubles around cultural expression. There are debates around privilege of one or the other culture and controversies remain around flags and language. Nationalists and Republicans have wanted legal protection for the Irish language (even when it is not widely spoken), which has been opposed by Unionists. This was the main issue between the parties between 2017-2020. Though it was resolved, cultural battles will continue to some extent.

What is the meaning of the peace walls in the Northern Ireland and what is their function?

The peace walls have an ongoing function. As attacks still occur sometimes, people who live in these areas want these walls to stay for protection. The walls symbolise the failure of the peace process – it has not brought people together and the walls remain. The government has a strategy and a target to take them down by 2023. However, it hard to imagine that the walls will be taken down and many people believe they will remain in place.

What is the attitude of the youth to Brexit? Does it represent a risk for them?

Mitchell argued that young people and nationalists are more pro-EU than Unionists. They understand that they will lose out by leaving the EU. Anyone born in Northern Ireland can apply for a British or an Irish passport. Many people have been applying for an Irish passport since the referendum. This does not mean that people feel more Irish, but prefer it for practical reasons as it allows them to study and work overseas. Most people in Northern Ireland voted to stay in the EU. One can argue that Northern Ireland is thus being taken out of the EU against its will.

ayakta kalmasını istiyorlar. Duvarlar barış sürecinin başarısızlığını sembolize ediyor; süreç insanları bir araya getirmede ve duvarlar ayakta kaldı. Hükümetin duvarları 2023'e kadar yıkmaya yönelik bir stratejisi ve hedefi var. Ancak, duvarların yıkılacağını hayal etmek zor ve pek çok kişinin duvarların yerinde kalacağına inanıyor.

Gençlerin Brexit'e karşı tutumu nedir? Brexit, onlar için bir risk teşkil ediyor mu?

Mitchell, gençlerin ve Milliyetçilerin Birlikçilere kıyasla daha çok AB yanlısı olduğunu savundu. AB'yi terk ederek pek çok şeyi kaybedeceklerini anlıyorlar. Kuzey İrlanda'da doğan herkes, İngiliz veya İrlanda pasaportu için başvurabilir. Referandumdan bu yana pek çok kişi İrlanda pasaportu için başvuruyor. Bu, insanların kendilerini daha İrlandalı hissettiği anlamına gelmez, ancak İrlanda pasaportu yurtdışında eğitim görmelerine ve çalışmalarına izin verdiği için pratik nedenlerle onu tercih ettikleri anlamına gelir. Kuzey İrlanda'daki çoğu insan AB'de kalmak için oy kullandı. Dolayısıyla Kuzey İrlanda'nın kendi isteği dışında AB'den çıkarıldığı söylenebilir.

SESSION 3

ADVOCATING FOR AN INCLUSIVE PEACE PROCESS IN NORTHERN IRELAND: THE STORY OF THE WOMEN'S COALITION

Avila Kilmurray Founding Member, NI Women's Coalition

In the third session of the comparative study event, DPI's Head of Turkey Programme, Dr Esra Elmas, introduced the speaker Avila Kilmurray to the participants. Dr Kilmurray is one of the founding members of the Northern Ireland Women's Coalition which played an influential role in the Northern Irish peace negotiations. During the presentation and the discussion session, Dr Kilmurray shared her insights and experiences about the role of women and the Women's Coalition in the Northern Irish peace process.

The Situation in Northern Ireland Before the Start of the Peace Process

Dr Kilmurray who started working on establishing dialogue between local authorities in the field in 1975, identified several factors that prevented the occurrence of peace negotiations before the 1990s. Firstly, until the late 1980s, the main governmental thinking was to bring together the parties of the centre and to exclude people who would be perceived as more at the extremes. Over the years, it became clear that this was not an effective strategy. The people at the centre were always outflanked by those involved in violence. Furthermore, it also became clear that through their narratives elected officials often gave space to fuel the violence. Secondly, there was an issue of the legacy of the past. The British government's framing of the conflict suggested that there was not a conflict or political struggle but an aggravated crime wave. From the mid-1970s, the British government talked about criminalisation. Northern Ireland was a normal society with a lot of criminals and that this issue was to be dealt with internally. By choosing such a strategy, the government wanted to prevent the internalisation of the problem. However, this led to a fundamental problem with how to then deal with the legacy of the conflict. The narrative of criminalisation and normalisation resulted in hunger strikes by prisoners who were claiming their political statuses.

By the mid-1980s, the British and Irish governments sat down and -through negotiations- created what was to become the skeleton of the Good Friday Agreement, acknowledging the existing relations within the island, within

3. OTURUM

KUZEY İRLANDA'DA KAPSAYICI BİR BARIŞ SÜRECİNİ SAVUNMAK: KADIN KOALİSYONUNUN HİKAYESİ

Avila Kilmurray Kurucu Üye, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu

DPI Türkiye Programı Yöneticisi Dr. Esra Elmas, karşılaştırmalı çalışma etkinliğinin üçüncü oturumunda katılımcılara konuşmacı Avila Kilmurray'ı takdim etti. Dr Kilmurray, Kuzey İrlanda barış müzakerelerinde etkili bir rol oynayan Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucu üyelerindendir. Sunum ve tartışma oturumu sırasında Dr. Kilmurray, Kuzey İrlanda barış sürecinde kadınların ve Kadın Koalisyonunun rolü hakkındaki görüşlerini ve deneyimlerini paylaştı.

Barış Sürecinin Başlamasından Önce Kuzey İrlanda'daki Durum

1975 yılında sahada yerel yetkililer arasında diyalog kurmak için çalışmaya başlayan Dr. Kilmurray, 1990'lardan önce barış müzakerelerinin gerçekleşmesini engelleyen birkaç faktör olduğunu söyledi. Birincisi, 1980'lerin sonlarına kadar hükümetin genel tavrı, merkezin partilerini bir araya getirmek ve aşırı uçlarda olduğu düşünülen kişileri dışlamaktı. Yıllar geçtikçe bunun etkili bir strateji olmadığı ortaya çıktı. Şiddete karışanlar, merkezdekileri geride bırakıyordu. Dahası, seçilmiş yetkililerin, anlatılarıyla ve hikâyeleriyle genellikle şiddeti körükledikleri de ortaya çıktı. İkinci olarak, geçmişin mirası sorunu vardı. İngiliz hükümetine kalırsa yaşananlar bir çatışma veya siyasi mücadele değildi; yoğun bir suç dalgasıydı. 1970'lerin ortalarından itibaren İngiliz hükümeti yaşananların suç sayılmasını tartıştı. Bu tavra göre Kuzey İrlanda, pek çok suçlunun mevcut olduğu normal bir toplumdu ve dolayısıyla bu konunun içeride ele alınması gerekiyordu. Hükümet böyle bir strateji seçerek sorunun içselleşmesini önlemek istedi. Ancak bu, çatışmanın mirasıyla nasıl başa çıkılacağıyla ilgili temel bir soruna yol açtı. Kriminalize etme ve normalleştirme anlatısı, siyasi statü elde etmek isteyen mahkûmların açlık greviyle sonuçlandı. 1980'lerin ortalarına gelindiğinde, Britanya ve İrlanda hükümetleri oturdular ve müzakereler aracılığıyla İrlanda adası içindeki, Kuzey İrlanda içindeki, Kuzey İrlanda ile İngiltere arasındaki ve İrlanda ile İngiltere arasındaki mevcut ilişkileri tanıyarak Hayırlı Cuma Anlaşmasının temeli

Dr Avila Kilmurray addressed a range of topics in her session, focussing on the theme of inclusive peace processes.

Dr. Avila Kilmurray, kapsayıcı barış süreçleri temasına odaklanarak sunumunda bir dizi konuyu ele aldı.

Northern Ireland, and between Northern Ireland and Britain as well as Ireland and Britain. Particularly in the late-1980s, despite denial by governments, there were extensive backchannel communications between paramilitary organisations and people working on the behalf of the governments, largely mediated by respected figures of civil society. Long before the ceasefire in 1994, community-based organisations had an important role in creating space for conversation. People realised that the conflict could go on indefinitely, but no one was going to win it. There was a need to create space to hear what different stakeholders were saying. The demonisation and exclusion of paramilitaries on both sides had prevented the creation of a good base for negotiations. Another development was the fact that, alongside the hunger strikes, Sinn Féin -the political organisation most aligned with the Irish Republican Party- started to stand for elections. Before, they boycotted elections. Once they started to stand for elections, it created space for the leaders within the organisation to look at other forms of struggle, other than the armed struggle.

In this climate, each of the stakeholder parties -the Republicans, the Unionist, and the British and Irish governments- had four audiences that they had to convey their messages to; their own audiences, the other side, the broader audience that refused to align with any group, and the British and Irish governments. Quite often the messages were taken out of the context and used against the parties of the conflict. By 1994, there were the Republican and Loyalist ceasefires.

haline gelecek olan metni oluşturdular. Özellikle 1980'lerin sonlarında, hükümetler tarafından kamusal alanda reddedilse de, paramiliter örgütler ile hükümetler adına çalışan insanlar arasında, genelde saygın sivil toplum figürlerinin aracılık ettiği kapsamlı arka kanal iletişimleri mevcuttu. 1994'teki ateşkesten çok önce, topluluk temelli örgütler diyalog için alan yaratmada önemli bir role sahipti. İnsanlar çatışmanın sonsuza kadar devam edebileceğini anladılar, fakat çatışmayı kimse kazanamayacaktı. Farklı paydaşların söylediklerini dinlemek için alan yaratmaya ihtiyaç vardı. Her iki taraftaki paramiliterlerin şeytanlaştırılması ve dışlanması, müzakereler için iyi bir zemin oluşturulmasını engellemişti. Bir diğer gelişme de, açlık grevlerinin yanı sıra IRA ile en uyumlu siyasi örgüt olan Sinn Féin'in seçimlere aday olmaya başlamasıydı. Sinn Féin, daha öncesinde seçimleri boykot ediyordu. Seçimlere katılmaya başladıklarında bu, örgüt içindeki liderlerin silahlı mücadele dışındaki diğer mücadele biçimlerini de düşünmesi için bir alan açtı.

Bu ortamda, paydaş tarafların her birinin, yani Cumhuriyetçiler, Birlikçiler ve Britanya ve İrlanda hükümetlerinin mesajlarını iletmek zorunda oldukları dört dinleyici kitlesi vardı: kendi kitleleri, karşı taraf, herhangi bir grupta özdeşleşmeyen daha geniş izleyici kitlesi ve Britanya ve İrlanda hükümetleri. Çoğu zaman mesajlar bağlamın dışına çıkarıldı ve çatışmanın taraflarının aleyhinde kullanıldı. 1994'e gelindiğinde Cumhuriyetçi ve Kraliyetçi ateşkesler vardı.

Kuzey İrlanda Barış Sürecine Kadınların Katılımı

1994'te kadınların barış sürecine katılımı açısından siyasi düzeyde çok sınırlı bir temsil vardı. Siyasi partilerin hiçbirinin iktidar pozisyonlarında, büyük rollerde kadınları yoktu. Kadınlar genellikle sahada çalışıyordu. Posterleri asanlar, toplananlar, arka plan çalışmalarını yapanlar onlardı. Müzakerelerde temsil edilmemelerine rağmen, son yirmi yıldır Kuzey İrlanda'da güçlü bir kadın hareketi vardı. Hareket, Kuzey İrlanda'da kadınların haklarından yoksun olduğunu vurguladı. Protestan veya Katolik cemaatleri fark etmeksizin, Kuzey İrlanda toplumu çok muhafazakardı. Kadınlar, boşanma yasasını kabul ettirmek, aile içi şiddet mağdurları için sığınaklar kurmak, aile planlaması merkezlerine erişim sağlamak vb. için mücadele etmek zorunda kaldı. Bütün bu konular, anayasal meselelere dair silahlı mücadelenin yoğunlaşması nedeniyle bir kenara bırakılmıştı.

Bir yandan kadın hareketi içinde lobi grupları vardı. Öte yandan, hem Katolik hem de Protestan olmak üzere çeşitli dezavantajlı gruplarda topluluk temelli, yerel olarak konumlanmış kadın grupları vardı. 1980'lerde, şiddet

Women's Involvement in the Northern Irish Peace Process

In 1994, in terms of the women's involvement in the peace process, there was very limited representation on a political level. None of the political parties had women in positions of power, in major roles. Women were often the ones who did the work on the ground. They were the ones who put up the posters, who canvassed, who did the background work. Even though they were not represented in the negotiations, over the last twenty years, there was a strong women's movement in Northern Ireland. The movement highlighted that women lacked rights in Northern Ireland. Whether it was Protestant or Catholic communities, the Northern Irish society was very conservative. Women had to fight to get divorce legislation, to set up refuges for victims of domestic violence, to get access to family planning place, etc. All these issues were put aside because of the concentration on the armed struggle around constitutional issues.

On the one hand, there were lobby groups within the women's movement. On the other hand, there were community-based, locally rooted women's groups in the various disadvantaged groups, both Catholic and Protestant. They met consistently over the 1980s, right through the violence, not to look at big political issues in terms of the constitution but to issues related to poverty, functional issues such as where to get money for school uniforms. This meant that they met across and around the peace walls. They got to meet each other. They did not agree on the politics since women are a heterogeneous group of people, but they did get a platform of agreement around the type of society they wanted to live in.

In the aftermath of the ceasefires, whenever the British and Irish governments invited in the American Senator George Mitchell to chair the peace talks, they came up with a very specific electoral system to ensure that the political parties representing both the Loyalists and the Republicans would be elected to those peace talks. The electoral system that they had was a proportional representation across the whole of Northern Ireland. The 10 parties that got the most votes would have two representatives each at the peace talks. The women's movement started writing to the parties, asking where women were. Most parties did not respond and those that did expressed that they would love to but that they could not find women to stand for elections. Dr Killmurray talked about how six weeks before the elections they gathered women and said that it was, in fact, possible to find qualified women. They decided to set up the Northern Ireland Women's Coalition. Initially, they did not expect to get elected but worked for women to stand for elections. Eventually, 98 women stood for elections and the coalition was chosen as the ninth party to join the peace talks. Two women were represented in the peace talks.

The coalition decided that they were not going to lead their policy position on whether wanting a united Ireland or the continuation of the position within the

olayları dört bir yanı sarmışken, anayasal konulara değil, yoksullukla ilgili sorunlara, okul üniformaları için nereden para bulunacağı gibi işlevsel konulara eğilmek için düzenli bir şekilde bir araya geldiler. Bu, barış duvarlarını aşarak buluştukları anlamına geliyordu. Birbirleriyle tanışma fırsatını buldular. Kadınlar heterojen bir insan grubu olduğu için siyasette her konuda anlaşmıyorlardı, ancak yaşamak istedikleri toplum türüne dair bir anlaşma platformu sağladılar.

Ateşkesin ardından, İngiliz ve İrlanda hükümetleri, Amerikan Senatörü George Mitchell'i barış görüşmelerine başkanlık etmesi için davet ettiklerinde, hem Kraliyetçileri hem de Cumhuriyetçileri temsil eden siyasi partilerin barış görüşmelerine katılmasını sağlamak için çok özel bir seçim sistemi oluşturdular. Oluşturulan seçim sistemi, tüm Kuzey İrlanda'yı kapsayan bir nisbi temsil sistemiydi. En çok oyu alan 10 partinin barış görüşmelerinde ikişer temsilcisi olacaktı. Kadın hareketi partilere yazmaya başladı ve parti içinde kadınların nerede olduğunu sordu. Partilerin çoğu cevap vermedi ve cevap verenler de aslında kadınları aday göstermeyi çok isteyeceklerini ancak seçimlere aday olacak kadın bulamadıklarını ifade ettiler. Dr. Killmurray, seçimlerden altı hafta önce kadınları nasıl bir araya getirdiklerini anlattı ve aslında nitelikli kadın bulmanın mümkün olduğunu söyledi. Kadınlar, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonunu kurmaya karar verdiler. Başlangıçta seçilmeyi beklemiyorlardı, ancak kadınların seçimlere aday olması için çalıştılar. Sonunda 98 kadın seçimlere aday oldu ve koalisyon barış görüşmelerine katılan dokuzuncu parti olarak seçildi. Barış görüşmelerinde iki kadın temsil edildi.

Koalisyon, diğer tüm partiler zaten bunu yapacak olduğu için, politikalarını "birleşik bir İrlanda mı yoksa Birleşik Krallık içindeki konumun sürdürülmesi mi istenecek" meselesi etrafında şekillendirmeyeceğine karar verdi. Koalisyon, şiddet nedeniyle bir kenara itilmiş tüm toplumsal sorunları, medeni haklar meselelerini ve ekonomik sorunları temsil etmeyi seçti. Koalisyon, bölünmüş bir toplumda çalıştıkları gerçeğini yansıtmak istedikleri için bir siyasi parti değil koalisyon olarak kalmakta da ısrar etti. Biri Katolik-Milliyetçi topluluğundan ve diğeri Protestan-Birlikçi topluluğundan olmak üzere iki eş liderleri vardı. Bu, topluluklarından bağımsız olarak kadınların koalisyona bakıp kendilerini temsil ediliyor hissetmesini mümkün kıldı.

Koalisyonun üç ilkesi vardı: 1) insan hakları; 2) eşitlik ve 3) kapsayıcılık. Müzakerelerde gündeme gelen konu ne olursa olsun, bu ilkeler yol gösterici olarak kullanıldı. Örneğin İngiltere'de mahpus olan genç ve hamile bir Cumhuriyetçi kadın vardı. Çıplak aramaya maruz kalmıştı. Genelde bu tür konular partizan olarak görülüyordu ve Protestan taraf bunlara karışmıyordu. Bunun yerine koalisyon, konuya insan hakları açısından eğilmeye çalıştı

United Kingdom since all the other parties were already going to do that. The coalition chose to represent all the social issues, civil rights issues, and economic issues that were side-lined because of the violence. The coalition also insisted on remaining a coalition and not a political party as they wanted to reflect the fact that they were working within a divided society. They had two co-leaders, one from the Catholic nationalist community and one from the Protestant unionist community. This allowed for women, regardless of their community, to look at the coalition and feel represented.

The coalition had three principles: 1) human rights; 2) equality and 3) inclusion. No matter the topic that came up during the negotiations, these principles were used as guiding lenses. For example, there was a young pregnant Republican woman who was imprisoned in England. She had been stripped searched. Generally, these types of issues are partisan, the Protestant side would stay out of it. Instead, the coalition tried to look at the issue from a perspective of human rights and sent a member with a Protestant unionist background who was a medical doctor to the prison to see her. When she came out and said that the situation was an abuse of human rights, it changed the dynamics of the discussion.

Another aspect of the coalitions was the fact that it came from a community movement, joined by civil society representatives and academics, and it was determined to keep those links because there was a range of issues at hand and they needed the expertise. This also opened the way to a more participatory understanding of democracy, something that career politicians were more reluctant about. The coalition also looked at other ways of doing politics. Instead of individuals, they had teams involved in the negotiations. They used cartoon dinosaurs on their elections posters which read: "Say goodbye to dinosaurs!" They tried to open the space available for participation, rather than narrowing it.

There were some who questioned the value and validity of having women at the negotiation table. Even though some women were involved in armed conflict, especially on the Republican side, some argued that they should not be at the table because they were not involved in armed conflict. The coalition tried to counter this argument to make it a virtue because they realised that when politicians have been negotiating with each other for an extended time, they do not necessarily hear when there is a shift in terms of the other party's position. Often, they are too busy trying to formulate their responses that they do not hear when change is happening. The coalition prioritised talking with all parties involved and tried to highlight the changing discourses to parties that were not willing to hear them because they came from certain groups. Senator Mitchell described the Women's Coalition as a social glue that held things together when things got difficult because they were able to keep the conversation going.

ve Protestan Birlikçi profile sahip bir tıp doktoru olan bir üyeyi, bu hamile mahkûmu görmesi için hapisaneye gönderdi. Protestan doktorun görüşmeden sonra yaşanan durumun bir insan hakları ihlali olduğunu söylemesi tartışmanın dinamiklerini değiştirdi.

Koalisyonun bir başka yönü de, sivil toplum temsilcileri ve akademisyenlerin katıldığı bir topluluk hareketinden gelmesi ve bu bağlantıları korumaya kararlı olmasıydı; zira bir dizi sorun vardı ve koalisyonun bu alanlarda uzmanlığa ihtiyacı vardı. Bu aynı zamanda daha katılımcı bir demokrasi anlayışının yolunu açtı, ki bu da kariyer politikacılarının daha isteksiz olduğu bir konu. Koalisyon ayrıca siyaset yapmanın başka yollarını da değerlendirdi. Müzakerelere bireyler değil takımlar katılıyordu. Seçim afişlerinde "Dinozorlara veda edin!" yazan dinozor karikatürleri kullandılar. Katılım için mevcut alanı daraltmak yerine genişletmeye çalıştılar.

Müzakere masasında kadınların mevcudiyetinin önemini ve geçerliliğini sorgulayanlar oldu. Özellikle Cumhuriyetçi tarafta bazı kadınlar silahlı çatışmaya dahil olsalar da kimi insanlar, kadınlar silahlı çatışmaya dahil olmadıkları için masada olmamaları gerektiğini savundu. Koalisyon, bunun bilakis iyi bir şey olduğu üzerinden argümanlarını geliştirdi, zira gördüklerine göre, siyasetçiler uzun süredir birbirleriyle müzakere ettiklerinde, diğer tarafın pozisyonunda bir değişiklik olduğunda bu değişikliği her zaman fark edemediklerini gördüler. Taraflar çoğu zaman kendi söyleyeceklerini kafalarında evirip çevirdikleri için karşı tarafta yaşanan değişimleri her zaman fark edemeyebiliyorlar. Koalisyon, ilgili tüm taraflarla konuşmaya öncelik verdi ve değişen söylemleri, belirli gruplardan geldikleri için duymak istemeyen taraflara açıklamaya çalıştı. Senatör Mitchell, Kadın Koalisyonu'nu, işler zorlaştığında her şeyi bir arada tutan toplumsal bir yapıştırıcı olarak nitelendirdi çünkü koalisyon, diyalogu sürdürmeyi başardı.

Kapsayıcılık ilkesi de önemli bir rol oynadı. İster IRA ile ateşkes bozulmuş olsun ister bazı Kraliyetçi gruplar dışlanmış olsun, belirli bir grup dışlandığında, Kadın Koalisyonu, dışlanan grupla arka kanal müzakereleri aracılığıyla bir araya gelerek onları olup bitenlerden haberdar etti.

Koalisyon, müzakereler sırasında üç ek engelle karşılaştı. Birincisi, kendilerini herhangi bir güce sahip olmayan küçük bir parti oldukları gerekçesiyle görmezden gelen ve koalisyonu zaman kaybı olarak gören, büyük politikacıların orta düzey yetkililerden müteşekkil bekçileriydi. Koalisyon, bu tür bekçilerin etrafından dolaşmayı başardı çünkü İngiltere'deki İşçi Partisi hükümeti, Kuzey İrlanda'ya Mo Mowlam adlı bir kadın Dışişleri Bakanı atadı. Mowlam, Kadın Koalisyonu ile bizzat buluşurdu. İkinci olarak, medya, olağan çerçevelerinin dışında, standart siyasi partilerden farklı bir oluşumu

The principle of inclusion also played an important role. Whenever a certain group was excluded, - whether the ceasefire with the IRA had been broken down or some Loyalist groups were excluded- the Women's Coalition met them in backchannelled negotiations to keep them up to date of what was happening.

The coalition faced three additional obstacles during the negotiations. First, the middle-ranking officials were the gatekeepers to the main politicians who often ignored them as a small party who did not have guns, regarded the coalition as a waste of time. The coalition managed to go around such gatekeepers because for the first time the Labour government in England appointed a women secretary of state to Northern Ireland, Mo Mowlam. She used to meet the Women's Coalition separately. Secondly, the media had difficulty in understanding a body different than the standard political parties, outside of their usual framework. Thirdly, there was a lack of experience that other parties also experienced when it came to the technical side of negotiations such as the framing of an agreement.

Dr Kilmurray expressed that the involvement in the peace process required a lot of work and research but that the women's coalition engaged in many different issues, from the release of political prisoners and the bill of rights to decommissioning. The coalition was also successful because they were willing to talk to everyone, building relationships with different stakeholders. Being ready to listen and ask foolish? questions was what helped them to establish contact with everyone. They focused on looking into points of influence and making connections. The points of influence are not necessarily the main negotiators but the advisers, the people who are behind the scenes. Furthermore, Dr Kilmurray said that maintaining the relationships with community-based groups help the coalition succeed, informing people about what was going on and touching base. Finally, the coalition successfully managed to integrate issues that had been neglected by years of conflict in the Good Friday agreement, such as the recognition of victims of violence or the commitment to greater representation of women and integrated schooling and education.

In hindsight, Avila Kilmurray presented some of the things the coalition could have been done differently. There was a lack of attention to the mechanisms for the implementation of the agreement and the monitoring of the implementation. There were aspects of the agreement that were not implemented, such as the bill of rights. During the extended process of implementation, there was a change of government in Westminster, from a Labour government that was invested in the peace agreement to a conservative one that was not as invested. Aspects of implementation that should have been done in Westminster were thrown back to Northern Ireland and they immediately fell because of the ongo-

anlamakta güçlük çekti. Üçüncüsü, müzakerelerin teknik tarafına gelindiğinde, bir anlaşmanın nasıl çerçeveleneceği gibi konularda, aslında diğer partilerin de muzdarip olduğu bir deneyim eksikliği vardı.

Dr Kilmurray, barış sürecine dahil olmanın çok fazla çalışma ve araştırma gerektirdiğini, ancak kadın koalisyonunun siyasi mahkûmların serbest bırakılmasından haklar yasasına ve silahların devreden çıkarılmasına birçok farklı konuyla uğraştığını ifade etti. Koalisyonun başarılı olmasının bir sebebi de herkesle konuşmaya ve farklı paydaşlarla ilişkiler kurmaya istekli olmalarıydı. Dinlemeye ve belki de ahmakça görülecek sorular sormaya hazır olmaları, herkesle iletişim kurmalarını sağladı. Etki noktalarına bakmaya ve bağlantılar kurmaya odaklandılar. Etki noktaları ille de ana müzakereciler değil, danışmanlar, perde arkasındaki kişilerdir. Dahası, Dr. Kilmurray, topluluk temelli gruplarla ilişkileri sürdürmenin koalisyonun başarılı olmasına yardımcı olduğunu, insanları neler olduğu konusunda bilgilendirdiğini ve tabana teması sürdürdüğünü söyledi. Son olarak, koalisyon, şiddet mağdurlarının tanınması veya kadınların daha fazla temsil edilmesi ve entegre eğitim gibi, yıllarca süren çatışmalarda ihmal edilen konuları Hayırlı Cuma Anlaşması'na başarıyla entegre etmeyi başardı.

Avila Kilmurray, geçmişe dönüp bakarak koalisyonun farklı şekilde yapabileceği kimi şeylere değindi. Anlaşmanın uygulanması ve uygulamanın izlenmesine yönelik mekanizmalara özen gösterilmedi. Haklar bildirgesi gibi anlaşmanın uygulanmayan yönleri vardı. Uzatılmış uygulama süreci sırasında, Westminster'de barış anlaşmasına taahhüt etmiş bir İşçi Partisi hükümeti gitti, bu konuda o kadar da istekli olmayan muhafazakâr bir hükümet geldi. Westminster'da halledilmesi gereken uygulama detayları Kuzey İrlanda'ya gitti ve Milliyetçiler ile Birlikçiler arasında devam eden anlaşmazlık nedeniyle hiçbir yere bağlanamadılar. Görüşmeler sırasında iletişim ve mesaj verme konularına pek dikkat edilmedi. Halkın çoğunluğu haberlerini sadece gazete manşetlerinden alıyor. Halkın çoğunluğunu yapınıza çekebilmek için iyi bir iletişim stratejisi şarttır. Son olarak, Dr. Kilmurray ayrıca koalisyonun mevcut imden yararlanarak kadınların belediyeler ve yerel yönetimler gibi diğer siyaset odaklarına katılımını artırabileceğini düşünüyor.

Sonuç olarak, Avila Kilmurray neden 2006'da Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nu feshetmeye karar verdiklerini açıkladı. Siyasi dinamizm yavaşladıkça, hareket yeterince sürdürülemedi ve kadınlar, savunuculuk rolünü sürdürmek için sivil toplum çalışmalarına geri döndüler. Ancak Dr. Kilmurray, artık ana akım siyasi partilerin karar alıcı konumlarında daha fazla kadının mevcut olduğunu belirtti.

ing division between Nationalists and Unionists. During the negotiations, there was not a lot of attention paid to the area of communication and messaging. The majority of the people only get informed from newspaper headlines. A good communication strategy is essential to bring the broader public to your side. Lastly, Dr Kilmurray also thinks that the coalition could have taken advantage of the momentum and build up women's involvement in other levels of politics such as municipalities and local governments.

As a conclusion, Avila Kilmurray explained why they decided to dissolve the Northern Ireland Women's Coalition in 2006. As the political dynamism slowed down, the movement could not be sufficiently sustained, and they went back to their civil society work to maintain an advocacy role. However, she noted that mainstream political parties started to get more women in their ranks, in decision-making positions.

DISCUSSION

In a time where peace looked impossible, what was it that made you keep going?

Dr Kilmurray talked about how the years between 1988 to 1993 were extremely violent. However, this period was also when the most intensive back-channel talks took place. Everyone, especially the military, had an understanding that no one could win the conflict. During the peak of the violence, a Catholic priest -at the local level- facilitated the negotiations between the leader of the Social Democratic and Labour party John Humes and Gerry Adams from Sinn Féin. They were both in favour of a united Ireland, but Humes was arguing that there were other ways to achieve that goal.

The British government was aware of the deadlock too. The then British secretary of state for Northern Ireland made a significant statement and said that the British had no strategic or military selfish interest in Northern Ireland. If the majority of the people of Northern Ireland wanted to be part of a united Ireland it was fine. The British government was sending signals. On the other side, there were initiatives from civil society. For example, the Up-cell Commissions, under the supervision of Norwegian and American officials, were taking submissions of any individuals or groups who had something to say about the future. It allowed people from paramilitary groups to be heard. These types of behind-the-scenes developments were significant in changing the atmosphere. Lastly, the Irish government was aware of the symbolic importance of leaders like Gerry Adams. The President of Ireland came up to Belfast, met community groups, shook hands with Gerry Adams; that was a signal to the public. All this created space and allowed people from each side to enter the discussions.

Participants discussed the importance of overcoming divides to bring people together for peace.

Katılımcılar, barış adına insanları bir araya getirmek için bölünmelerin üstesinden gelmenin önemini tartıştılar.

TARTIŞMA

Barışın imkânsız görüldüğü bir dönemde size ilerleme gücü veren şey neydi?

Dr. Kilmurray, 1988 ile 1993 arasındaki yılların aşırı derecede şiddet olaylarıyla geçtiğinden bahsetti. Ancak bu dönem aynı zamanda en yoğun arka kanal görüşmelerinin yapıldığı dönemdi. Herkes, özellikle de ordu, çatışmayı kimse-nin kazanamayacağını düşünüyordu. Şiddetin zirve yaptığı bir dönemde Kato-lik bir rahip, Sosyal Demokrat ve İşçi Partisi lideri John Hume ile Sinn Féin'den Gerry Adams arasındaki müzakerelere yerel düzeyde arabuluculuk yaptı. Her ikisi de birleşik bir İrlanda'dan yanaydı, ancak Hume bu hedefe ulaşmanın başka yolları olduğunu savunuyordu.

İngiliz hükümeti de çıkmazın farkındaydı. O zamanki Kuzey İrlanda dışişle-ri bakanı önemli bir açıklama yaptı ve İngilizlerin Kuzey İrlanda'da stratejik veya askeri olarak bencil çıkarları olmadığını söyledi. Kuzey İrlanda halkının çoğunluğu birleşik bir İrlanda'nın parçası olmak isterse bu, kabul edilecekti. İngiliz hükümeti sinyaller gönderiyordu. Öte yandan sivil toplumdan giri-şimler vardı. Örneğin, Norveçli ve Amerikalı yetkililerin gözetimindeki Üst Hücre Komisyonları, gelecek hakkında söyleyecek bir şeyleri olan herhangi bir kişi veya grubun görüşlerini alıyordu. Bu, paramiliter gruplardan insan-ların dinlenmesini mümkün kıldı. Bu tür perde arkası gelişmeler, atmosferi değiştirmede önemliydi. Son olarak, İrlanda hükümeti Gerry Adams gibi liderlerin sembolik önemini farkındaydı. İrlanda Cumhurbaşkanı Belfast'a geldi, topluluk gruplarıyla görüştü, Gerry Adams ile el sıkıştı; bu halka bir

Regarding the agreement, you referred to the fact that some parts were not fully implemented. In terms of supervisory mechanisms that would ensure the proper implementation of an agreement, what do you think is essential?

The importance of having an outside set of eyes other than just the main political parties is crucial in terms of monitoring the implementation of a process. In the Northern Irish case, two parts moved very fast in terms of the implementation of the agreement: the release of prisoners and a complete reform of the police service. The commission that oversaw the implementation of these issues had international observers from Finland and the US as well as representatives from Northern Ireland. Having neutral observers that were external to the country and the conflict was important. Similarly, the decommissioning of weapons body was overseen by a Canadian general, and again Finish and American representatives. Because of the involvement of such actors, the commissions could not be accused of not being even-handed. Unfortunately, this was not the case with the other aspects of the agreement. For example, the civic forum that was established failed due to disagreements at the executive level in around 1998-2000. Those aspects of the agreement that were left to the local parties were the ones that were most difficult to implement.

Dealing with the legacy of the past was also a highly complicated matter. One of the reasons for this was the fact that the Good Friday Agreement had been negotiated without ever discussing what the problem was in the first place. People were afraid of having discussions about the different interpretations of the past and never being able to have an actual agreement. However, in the longer term, this also prevented the people from dealing with the legacy of the past. A reason why there was not a South-African type of truth commission in Northern Ireland was the fact that the British government refused to acknowledge that they were an actor in the conflict. There was no way that the Republicans would participate in a truth commission if the British government was not participating in it. Shortly, even though there are still some unresolved issues, in terms of the implementation of an agreement, having fresh eyes and external eyes is crucial.

In the coalition, how did you manage to bring the opposing parties together and go beyond the existing fundamental disagreements? How did the coalition manage to survive for so long?

Dr Kilmurray said that the core of the Women's Coalition were women who were active in a whole range of different movements and groups. When they first came together, the first thing that they did was to contact everyone that they knew, inviting them to a conference where women from different backgrounds and groups to talk about what they were thinking and to discuss the available options.

işaretti. Bütün bunlar bir alan yarattı ve her iki taraftan insanların tartışmalara girmesine izin verdi.

Anlaşma ile ilgili olarak, bazı bölümlerin tam olarak uygulanmadığına değindiniz. Bir anlaşmanın doğru şekilde uygulanmasını sağlayacak denetim mekanizmaları söz konusu olduğunda siz neyin gerekli olduğunu düşünüyorsunuz?

Ana siyasi partiler haricinde bir dış göze sahip olmanın önemi, bir sürecin uygulanmasının izlenmesi açısından çok önemlidir. Kuzey İrlanda örneğinde, anlaşmanın uygulanması açısından iki unsur çok hızlı gerçekleşti: mahkûmların serbest bırakılması ve polis hizmetinde tam bir reform. Bu konuların uygulanmasını denetleyen komisyonda Finlandiya ve ABD'den uluslararası gözlemciler ile Kuzey İrlanda'dan temsilciler vardı. Ülke ve çatışma dışından gelen tarafsız gözlemcilere sahip olmak önemliydi. Benzer şekilde, silahların devreden çıkarılması Kanadalı bir general ve yine Finli ve Amerikalı temsilciler tarafından denetlendi. Bu tür aktörlerin katılımı nedeniyle, komisyonlar taraflı olmakla suçlanamadı. Ne yazık ki anlaşmanın diğer yönlerinde durum böyle değildi. Örneğin, kurulan sivil forum, 1998-2000 civarında yürütme düzeyindeki anlaşmazlıklar nedeniyle başarısız oldu. Anlaşmanın yerel taraflara bırakılan bu yönleri, uygulanması en zor olanlardı.

Geçmişin mirasıyla yüzleşmek de oldukça karmaşık bir konuydu. Bunun nedenlerinden biri, Hayırlı Cuma Anlaşması'nın sorunun tam olarak ne olduğu tartışılmadan müzakere edilmiş olmasıydı. İnsanlar geçmişin farklı yorumlarına dair tartışmaktan ve asla gerçek bir anlaşmaya varamamaktan korkuyorlardı. Ancak uzun vadede bu, insanların geçmişin mirası ile yüzleşmesini de engelledi. Kuzey İrlanda'da Güney Afrika tipi bir hakikat komisyonunun olmamasının bir nedeni, İngiliz hükümetinin çatışmada aktör olduğunu kabul etmemesiydi. İngiliz hükümeti katılmadığı takdirde Cumhuriyetçilerin hakikat komisyonuna katılmayı kabul etmesinin bir yolu yoktu. Kısacası, hâlâ çözülmemiş bazı sorunlar olsa da, bir anlaşmanın uygulanması açısından, dışarıdan gelen taze bir bakış açısına da sahip olmak çok önemlidir.

Koalisyonda karşıt tarafları bir araya getirmeyi ve mevcut temel anlaşmazlıkların ötesine geçmeyi nasıl başardınız? Koalisyon bu kadar uzun süre hayatta kalmayı nasıl başardı?

Dr Kilmurray, Kadın Koalisyonunun özünün bir dizi farklı hareket ve grupta aktif olan kadınlar olduğunu söyledi. Kadınlar ilk bir araya geldiklerinde, yaptıkları ilk şey tanıdıkları herkesle iletişime geçmek, onları farklı geçmişlerden ve gruplardan kadınların düşüncelerini ve mevcut seçenekleri tartışmaları için

The idea of a women's coalition was one of the things that were discussed at the conference. The groups that were contacted were not only issue-based groups such as women working on legal reform or domestic violence but also community-based groups in local areas where women had come together to talk about issues such as health and poverty. Many of them came, some of them agreed to set up a coalition, others did not.

To reach as many women as possible, they put an advert in local newspapers, asking women interested in politics to contact them if they accepted to subscribe to the three principles of human rights, inclusion, and equality. Having different political views did not matter as long as women accepted to commit to the three principles.

They also contacted a professor who was an expert in electoral law and electoral returns. He looked up the results of the previous six elections and said that the coalition had a chance to win in the elections. Realising that what they were trying to do was an achievable goal also motivated the group. Since politics are inclined to burn out activists, they deliberately found roles for women that fit their schedule. For example, if a woman had small children at home that needed to be taken care of, she would be responsible for taking care of the envelopes, sending out flyers.

In terms of agreements and disagreements, the coalition did not try to force people to sign up for things that they strongly opposed. Oftentimes, if there was strong opposition to an issue from a significant number of women, then the coalition would decide to leave the issue out. This was also done because the reaction would mean that there would most likely be a similar response during the negotiations with the other parties. This system was called the "traffic light system".

The first reason why the movement survived for so long is because of a pressurised environment; peace talks were a long process. What was also important to guarantee the survival of the movement was that the movement was not only down to individuals but to a team that was leading the way. Having international contacts also helped to sustain the movement, with women coming from different areas with new ideas and an injection of energy. Finally, the fact that all these women lived through the same experience of the conflict made them share a sense that they could not allow the situation to go back to violence. It made them keep hope alive and celebrate small gains.

Were you able to maintain the successes and visibility you achieved during the negotiations after the end of the peace process? Oftentimes, women are at the forefront during conflict resolution processes and then they are pushed back.

When the coalition was first founded, they questioned the absence of women in

bir konferansa davet etmek oldu. Kadın koalisyonu fikri, konferansta tartışılan konulardan biriydi. Temasa geçen gruplar sadece yasal reform veya aile içi şiddet üzerinde çalışan kadınlar gibi konuya dayalı gruplar değil, aynı zamanda kadınların sağlık ve yoksulluk gibi konuları konuşmak için bir araya geldiği, yerel bölgelerdeki topluluk temelli gruplardı. Kadınların birçoğu geldi, bazıları koalisyon kurmayı kabul etti, diğerleri ise etmedi.

Mümkün olduğunca çok kadına ulaşmak için, yerel gazetelere bir ilan verdiler ve siyasetle ilgilenen kadınlardan, insan hakları, kapsayıcılık ve eşitlik olmak üzere üç ilkeyi kabul etmeleri hâlinde iletişime geçmelerini istediler. Kadınlar bu üç ilkeye bağlı kalmayı kabul ettikleri sürece farklı siyasi görüşlere sahip olmaları önemli değildi.

Ayrıca seçim yasası ve seçim sonuçlarında uzman olan bir profesörle temasa geçtiler. Bu profesör, önceki altı seçimin sonuçlarına baktı ve koalisyonun seçimlerde kazanma şansı olduğunu söyledi. Yapmaya çalıştıkları şeyin ulaşılabilir bir hedef olduğunun farkına varmak da grubu motive etti. Siyaset, aktivistleri yorarak devreden çıkarma eğiliminde olduğu için, kadınlara yönelik programlarına uyan roller buldular. Örneğin, bir kadının evde bakılması gereken küçük çocukları varsa, zarfları ayarlayıp el ilanları göndermekten sorumlu olacaktı.

Anlaşmalar ve anlaşmazlıklar açısından koalisyon, insanları şiddetle karşı çıktıkları şeylere katılmaya zorlamadı. Çoğu zaman, bir konuya önemli sayıda kadının güçlü bir muhalefeti varsa, koalisyon konuyu bir kenara bırakmaya karar verirdi. Bu aynı zamanda şu sebeple yapılıyordu: gösterilen tepki, diğer taraflarla müzakereler sırasında büyük olasılıkla benzer bir tepki olacağı anlamına geliyordu. Bu sisteme "trafik ışığı sistemi" adı verildi.

Hareketin bu kadar uzun süre ayakta kalmasının ilk nedeni, "yüksek basınçlı" ortamdı; barış görüşmeleri uzun bir süreçti. Hareketin hayatta kalmasını garantilemek için de önemli olan şey, hareketin sadece bireylere değil, önderlik eden bir ekibe bağlı olmasıydı. Uluslararası bağlantıların olması, farklı bölgelerden gelen kadınların yeni fikirleriyle ve diri enerjisiyle hareketin sürdürülmesine de yardımcı oldu. Son olarak, tüm bu kadınların aynı çatışma deneyimini yaşamaları, onlara durumun şiddete geri dönmesine izin veremeyeceklerini ortaklaşa hissettirdi. Umutlarını canlı tutmalarını ve küçük kazançları bile kutlamalarını sağladı.

Barış süreci sona erdikten sonra müzakereler sırasında elde ettiğiniz başarıları ve görünürlüğü koruyabildiniz mi? Çoğunlukla kadınlar, çatışma çözümü süreçlerinde ön planda yer alır ve sonrasında geri plana atılır.

Koalisyon ilk kurulduğunda, siyasette kadınların yokluğunu sorguladılar. Barış

politics. After the peace process, some of the women involved continued working in politics, like Monica McWilliams who became the chief commissioner on human rights and who is currently overseeing the committee that was set up to monitor the dismantlement of paramilitaries. Others entered the House of Lords or are now working for the European Union. Even if some women went back to their civil society work and did not work on politics anymore, they are still interested in politics and voice their opinions.

What is the role of good timing and the general atmosphere of global politics in terms of conflict resolution and peace processes?

Given the size of Northern Ireland, the amount of international interest, resources, and support it had were amazing. This was also because the situation had become an embarrassment for Western Europe. The sense of timing was also important. For example, the ability to get space to include non-state armed actors became much more difficult after 9/11. Still, it should be noted that there are always things to do as the right timing is always a result of the work that had been done beforehand. That work builds the framework of a process.

For example, during the 1980s when things did not seem to be moving, the work of the Committee on the Administration of Justice documenting human rights issues to raise these issues afterward was crucial. These documents were sent to international bodies by local actors to embarrass the British government, to push them to do something. Another important work that was done at the time was to bring people together to talk and to find the right language for dialogue. For example, at that time, talking about human rights was perceived as too divisive. So, the term social justice was preferred. There was a need to find words that would not alienate people. Whenever the time is not right, it helps to make things more complex and create a space for more discussion. There is a need to prepare the moment when the timing is right.

Avila Kilmurray's presentation gave an insightful overview of the multiple mechanisms developed by grassroots women's movements to overcome the lack of women's representation in peace negotiations. Through community-based organisations, using coalition as a tool for inclusion, the Northern Ireland women's coalition successfully sustained dialogue between opposing parties in the peace talks but also promoted social and economic issues that had been side-lined by years of violent conflict. This conversation provided a platform for Turkish participants to learn from the Irish experience.

sürecinden sonra, insan hakları konusunda baş komiser olan ve şu anda paramiliterlerin terhis edilmesini takip etmek için kurulan komiteyi denetleyen Monica McWilliams gibi sürece dahil olan kadınlardan bazıları siyasete devam etti. Diğerleri Lordlar Kamarası'na girdi veya şu anda Avrupa Birliği için çalışıyor. Bazı kadınlar sivil toplum çalışmalarına geri dönseler ve artık siyaset yapmasalar bile siyasetle ilgileniyorlar ve fikirlerini dile getiriyorlar.

İyi zamanlamanın ve küresel siyasetin genel atmosferinin çatışma çözümü ve barış süreçleri açısından önemi nedir?

Kuzey İrlanda'nın büyüklüğü göz önüne alındığında, sahip olduğu uluslararası ilgi, kaynak ve destek miktarı inanılmazdı. Bu aynı zamanda durumun Batı Avrupa için bir utanç haline gelmesinden kaynaklanıyordu. Zamanlama da önemliydi. Örneğin, devlet dışı silahlı aktörleri içerecek alanları açabilmek 11 Eylül'den sonra çok daha zor hale geldi. Yine de, her zaman yapılacak şeyler olduğu unutulmamalıdır, çünkü doğru zamanlama her zaman önceden gösterilen çabaların bir sonucudur. Bu çabalar, bir sürecin çerçevesini oluşturur.

Örneğin, işlerin ilerlemediği 1980'lerde, Adalet İdaresi Komitesinin insan hakları sorunlarını belgeleyen çalışmaları, bu sorunları daha sonra gündeme getirmek için çok önemliydi. Bu belgeler yerel aktörler tarafından İngiliz hükümetini utandırmak, onları bir şeyler yapmaya zorlamak için uluslararası organlara gönderildi. O dönemde yapılan bir diğer önemli çalışma, insanları konuşmak ve diyalog için doğru dili bulmak üzere bir araya getirmektir. Örneğin o zamanlar insan haklarından bahsetmek çok bölücü olarak algılanıyordu. Bu nedenle sosyal adalet ifadesi tercih edildi. İnsanları yabancılaştırmayacak sözcükler bulmaya ihtiyaç vardı. Zaman doğru olmadığında dahi meselelerin katmanlarının farkında olmak ve daha fazla diyalog için zemin açmak mümkündür. Zamanlamanın doğru olduğu ana yönelik hazırlanmak gerekir.

Avila Kilmurray'ın sunumu, kadınların barış müzakerelerinde temsil edilmesinin üstesinden gelmek için taban kadın hareketleri tarafından geliştirilen çoklu mekanizmalara derinlemesine bir bakış sağladı. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu, koalisyonu kapsayıcı bir araç olarak kullanan topluluk temelli kuruluşlar aracılığıyla, barış görüşmelerindeki muhalif taraflar arasındaki diyalogu başarıyla sürdürdü, ancak aynı zamanda yıllarca süren şiddetli çatışmaların bir kenara ittiği sosyal ve ekonomik sorunları da gündeme getirdi. Bu konuşma, Türkiyeli katılımcıların İrlanda deneyiminden bir şeyler öğrenmeleri için bir zemin sağladı.

SESSION 4

COISTE NA N-IARCHIMÍ – SHARING EXPERIENCES OF FORMER POLITICAL PRISONERS FROM THE TROUBLES: WHY THEY JOIN TOGETHER FOR PEACE?

Michael Culbert Former Republican Political Prisoner

Ron McMurray Former Unionist Political Prisoner

Lee Lavis Ex-British Army Soldier

In the fourth session, three speakers from Coiste na n-Iarchimí, an organisation that represents political prisoners in Northern Ireland joined the participants to talk about their experiences during the Troubles. Before the discussion session, each of the speakers introduced themselves and spoke of their past experiences and journeys, as well as where they are today. The discussion was moderated by DPI's Project Officer David Murphy.

Michael Culbert is a former member of the Irish Republican Army (IRA), who spent 16 years in prison for killing and committing attacks against the British Army. He was a political activist before and during the peace process, and he remains an activist and a supporter of the peace now. Prior to joining the IRA, he lived a stable life as a social worker and was married with children. However, following an incident in 1972 where many people were shot dead by the British Army, he joined the IRA. He spent six years as an active member before being captured in 1978 and imprisoned for 16 years.

While in prison, members of the IRA were not considered as political prisoners or activists, and so they were not treated under the legislation for political activists, instead they were identified as criminals. Mr Culbert and others firmly disagreed with this because they believed that IRA's actions came from a belief in the need for political change in Ireland within the context of an ongoing historical conflict between Britain and Ireland, thus making their actions political. As a result, he and around 400 other IRA members refused to wear the uniforms that denoted them as criminals. Later, this led to a hunger strike, in which seven members died. Following these deaths, the British government gave them access to the same rights as other political prisoners, such as education and visits. Many prisoners – including Mr Culbert – used the time to educate themselves and each other to prepare for life after their release. Once elections started in the peace process, over half of the representatives from the community were former IRA political prisoners. Mr Culbert believes

4. OTURUM

COISTE NA N-IARCHIMÍ – SIKINTI YILLARINDAN ESKİ SİYASİ MAHKÛMLARIN TECRÜBELERİNİ PAYLAŞMAK: NEDEN BARIŞ İÇİN BİR ARAYA GELDİLER?

Michael Culbert Eski Cumhuriyetçi Siyasi Mahkûm

Ron McMurray Eski Birlikçi Siyasi Mahkûm

Lee Lavis Eski İngiliz Ordusu Askeri

Dördüncü oturumda, Kuzey İrlanda'daki siyasi tutukluları temsil eden bir kuruluş olan Coiste na n-Iarchimí'den üç konuşmacı, Sıkıntılar sırasında yaşadıkları deneyimleri anlatmak için katılımcılara katıldı. Tartışma oturumundan önce, konuşmacıların her biri kendilerini tanıttılar; geçmiş deneyimlerini ve yolculuklarını ve bugün nerede olduklarını anlattılar. Tartışma DPI'nin Proje Sorumlusu David Murphy tarafından yönetildi.

Michael Culbert, İngiliz Ordusu'na karşı saldırılar düzenleyip öldürmekten 16 yıl hapis yatmış olan eski bir İrlanda Cumhuriyet Ordusu (IRA) üyesidir. Barış süreci öncesinde ve esnasında siyasi bir aktivistti ve hâlihazırda da bir aktivist ve barış destekçisi olmaya devam ediyor. IRA'ya katılmadan önce sosyal hizmet uzmanı olarak istikrarlı bir hayat yaşadı; evli ve çocukluysa. Ancak, 1972'de İngiliz Ordusu tarafından birçok insanın vurularak öldürüldüğü bir olayın ardından IRA'ya katıldı. 1978'de yakalanmadan önce aktif üye olarak altı yıl geçirdi ve 16 yıl hapis yattı.

IRA üyeleri cezaevindeyken siyasi tutuklu veya aktivist olarak görülmedi ve bu nedenle siyasi aktivistlere yönelik mevzuat kapsamında muamele görmediler, bunun yerine suçlu olarak tanımlandılar. Culbert ve diğerleri, IRA'nın eylemlerinin İngiltere ve İrlanda arasında süregelen tarihsel bir çatışma bağlamında İrlanda'daki siyasi değişim ihtiyacına olan inancından geldiğine ve dolayısıyla bu eylemlerin siyasi nitelikte olduğuna inandıkları için bu nitelemeye şiddetle karşı çıktılar. Sonuç olarak, Culbert ve yaklaşık 400 IRA üyesi, kendilerini suçlu olarak gösteren üniformaları giymeyi reddetti. Bu direniş, yedi üyenin öldüğü bir açlık grevine yol açtı. Bu ölümlerin ardından, İngiliz hükümeti onlara eğitim ve ziyaretler gibi diğer siyasi tutuklularla aynı haklara erişim sağladı. Culbert dahil birçok mahkûm hapisten sonraki hayatlarına hazırlanmak için hapisteki zamanlarını kendilerini ve birbirlerini eğitmek için kullandı. Barış sürecinde seçimler başladığında, topluluk temsilcilerinin yarısından fazlası eski IRA siyasi tutuklularıydı. Culbert, eğitimin kendilerinin

Michael Culbert, formerly a member of the IRA, shared his experiences with participants.

IRA'nın eski bir üyesi olan Michael Culbert, deneyimlerini katılımcılarla paylaştı.

that education played a role in their intellectual development and their ideological outlook.

Following his release, Mr Culbert moved into teaching and now works to coordinate teaching for political ex-prisoners on the island of Ireland. They have nine offices funded by the EU, and they work with about 25,000 former members. A lot of these people have been through the prison system and so there are also a lot of legacy issues to deal with. To deal with these issues, his organisation works with Loyalist organisations, former British Army soldiers, and former police officers to allow people to tell their stories, and let others know their history, perspectives, and motivations.

Lee Lavis is an ex-British infantry soldier who spent eight years in the army, where he completed two tours in Northern Ireland in the early 1990s, as well as a tour in Bosnia and Herzegovina. As he grew up in a working-class family in northern England and joined the army for economic reasons, to him the conflict in Ireland felt remote and was something he knew little about before joining the army. Moving on to talking about his time in the army, he described the training he went through upon joining – of which only 6 or 7 passed from a starting number of around 60- as a brutal process, in which they reprogram prospective soldiers to unlearn everything society has taught them about use of violence, to get you into the mindset where you will harm or kill another human being. He added that this process also removes independent thought and teaches one not to question authority or the mission. Instead, it promotes a patriotism that assumes your country is always in the right, and everyone else is the enemy. He described this as a potent mix needed to create a soldier.

entelektüel gelişimlerinde ve ideolojik bakış açılarında önemli bir rol oynadığına inanıyor.

Serbest bırakılmasının ardından Culbert öğretmenliğe başladı ve şimdi İrlanda adasındaki eski siyasi mahkûmlar için öğretimi koordine etmeye yönelik çalışıyor. AB tarafından finanse edilen dokuz ofisleri var ve yaklaşık 25.000 eski üyeyle çalışıyorlar. Bu insanların çoğu hapisane sisteminden geçti ve bu nedenle ele alınması gereken birçok eski sorun var. Bu sorunların üstesinden gelmek için Culbert'in örgütü, insanların hikayelerini anlatmalarını ve başkalarının tarihlerini, bakış açılarını ve motivasyonlarını öğrenmelerini mümkün kılmak adına Kraliyetçi örgütler, eski İngiliz Ordusu askerleri ve eski polis memurları ile birlikte çalışıyor.

Lee Lavis, 1990'ların başında Kuzey İrlanda'da iki tur ve Bosna Hersek'te bir tur tamamlamış olan, orduda toplamda sekiz yıl geçirmiş eski bir İngiliz piyade askeridir. Kuzey İngiltere'de işçi sınıfı bir ailede büyüdüğü ve ekonomik nedenlerle orduya katıldığı için, İrlanda'daki çatışma ona uzak geldi; orduya katılmadan önce çok az bildiği bir meseleydi. Orduda geçirdiği zamanı anlatırken, katıldıktan sonra geçirdiği eğitimi –ki 60 civarında katılımcıdan sadece 6 veya 7'si bu eğitimi başarıyla tamamlamıştı - acımasız bir süreç olarak tanımladı; bu süreçte askerleri başka bir insana zarar verecekleri ya da öldürecekleri zihniyete sokmak için şiddet kullanmak öğretiliyor ve bu doğrultuda toplumun şiddet kullanımına dair öğrettiği her şey siliniyor. Bu sürecin bağımsız düşünciyi de ortadan kaldırdığını ve kişiye otoriteyi veya verilen görevi sorgulamayı öğrettiğini ekledi. Bunun yerine, ülkenizin her zaman haklı olduğunu ve diğer herkesin düşman olduğunu varsayan bir vatanseverlik teşvik edilir. Lavis, bunu bir askeri ortaya çıkarmak için gerekli olan güçlü bir karışım olarak tanımladı.

Kuzey İrlanda'da geçirdiği süre boyunca Lavis esas olarak devriye gezileri ve kontroller gerçekleştirdi; bu süreçte bazen şiddet olayları meydana geldi. Bu olayların bazılarında kendisi faildi, bazılarında ise şiddetin hedefindeydi. Lavis, devlet şiddetinin farklı, haklı ve meşru olduğu fikrini sorgulamaya 1994 ateşkesinin ardından başladığını kaydetti. Bu sorgulama süreci, orduda kendisine öğretilen söylemi reddetmesiyle sonuçlandı, çünkü şiddete ilişkin görüşlerin ve kullanılan şiddetin meşruiyetinin kişinin duruşuna bağlı olarak değiştiğini fark etti. Bu süreç aynı zamanda İngiliz Ordusunun şiddeti bizzat alevlendirdiğini düşünmesine neden oldu. Kuzey İrlanda'daki Milliyetçi bölgelere konuşlandırıldığında, ordunun durumları siyah beyaz bir şekilde görmesi ve IRA üyelerinin de üniforma giymemesi nedeniyle Milliyetçi topluluğun tamamına, hatta çocuklara bile düşman olarak davrandıklarını gördü; bu da gerilimi ve çatışmayı daha da kötüleştiriyordu. Bu düşünce tarzını reddettikten sonra, iktidardakilerin, kendileri herhangi bir şiddete maruz kalmaksızın kabul edilebilir

During his time in Northern Ireland, Mr Lavis mainly carried out patrols and checkpoints, and violent incidents sometimes occurred – both with him as the inciting perpetrator, and as the target of violence. Mr Lavis noted that, for him, things changed in 1994 with the ceasefire, as he started to question the idea that state violence was different, justified, and righteous. This process of questioning ended up with him rejecting the rhetoric he was taught in the army, as he says he recognised that views on violence – and the legitimacy of violence used – changed depending on one's stance. This process also led him to feel that the British Army exacerbated violence. When he was deployed in the Nationalist areas in Northern Ireland, he said because the army had a black and white way of viewing situations, and because the IRA do not wear identifying uniforms, they would treat the entirety of the Nationalist community as their enemy – even children – which ultimately worsened tensions and the conflict. Once he had rejected this way of thinking, he also realised that the people in power spoke of maintaining an acceptable level of 'justified' violence, without facing any of the violence themselves. Instead, it was mainly working-class people who suffered and died because of the conflict.

Following this, he left the army in 1996 and settled in Belfast. He had several problems readjusting to society and effectively rejecting what had been his identity, and he struggled with addiction and homelessness. Since then, he has gone to university and achieved a bachelor's and master's degree, and now works with Mr Culbert and Mr McMurray's organisations, engaging with former opposing combatants and the victims of state violence.

Ron McMurray was born in a working-class district in Belfast in the 1950s. While none of his family had been in trouble before, the conflict would end up involving a lot of young men. Mr McMurray saw himself as coming from the British side in the conflict, born a Protestant and loyal to the Queen and crown. At school, he became involved in Loyalist paramilitary groups. There were two main Loyalist groups – the Ulster Defence Association (UDA), who had large numbers but little firepower, and the Ulster Volunteer Force (UVF), who were composed of ex-soldiers with firepower and motivation. He became involved in the latter.

In describing the circumstances that led to him joining the UVF, Mr McMurray talked about how he was not interested in violence or politics until 1972 when the IRA launched a bombing campaign in Belfast that killed a lot of people. After, there was a lot of anger and fear in the area, and a call effectively went out to young men to join these groups to protect their communities. Police and the army were getting attacked on the streets, and there was fear that the IRA was winning, and in this atmosphere, the UVF gained a lot of members.

Ron McMurray was another former political prisoner, from a Loyalist background, who shared his unique story at the Comparative Study Event.

Ron McMurray, Karşılaştırmalı Çalışma Etkinliğinde kendi hikâyesini paylaşan, Kraliyetçi bir geçmişe sahip bir eski siyasi mahkûm.

bir 'haklı' şiddet seviyesini sürdürmekten bahsettiklerini de fark etti. Çatışma nedeniyle acı çeken ve ölenler ise esas olarak işçi sınıfıydı.

Bunu takiben 1996 yılında ordudan ayrıldı ve Belfast'a yerleşti. Topluma yeni-den uyum sağlamak ve kimliğini etkili bir şekilde reddetmekte çeşitli sorunlar yaşadı; bağımlılık ve evsizlikle mücadele etti. O zamandan beri üniversiteye gitti, bir lisans ve yüksek lisans derecesi aldı ve şimdi Culbert ve McMurray'ın örgütleriyle çalışıyor, eski muhalif savaşçılar ve devlet şiddeti mağdurlarıyla bir araya gelerek çalışıyor.

Ron McMurray, 1950'lerde Belfast'ın işçi sınıfı bir ilçesinde doğdu. Ailesinden kimse daha önce başını belaya sokmasa da, çatışmaya nihayetinde birçok genç erkek katıldı. Bay McMurray, çatışmada İngiliz tarafında yer alıyordu, zira bir Protestan olarak doğmuştu, Kraliçeye ve taca sadıktı. Okulda, Kraliyetçi paramiliter gruplara dahil oldu. İki ana Kraliyetçi grup vardı; çok sayıda üyesi ancak az silahı olan Ulster Savunma Derneği (UDA) ve hem silahı hem motivasyonu olan eski askerlerden oluşan Ulster Gönüllü Kuvveti (UVF). McMurray, bunlardan ikincisine katıldı.

Bay McMurray, UVF'ye katılmasına neden olan koşulları anlatırken, IRA'nın Belfast'ta birçok insanı öldüren bir bombalama kampanyası başlattığı 1972 yılına kadar şiddet veya siyasetle ilgilenmediğinden bahsetti. Saldırıların sona bölgede çok fazla öfke ve korku birikti ve topluluklarını korumak için bu gruplara katılmalarına yönelik genç erkeklere çağrı yapıldı. Polis ve ordu sokaklarda saldırıya uğruyordu; IRA'nın kazanıyor olduğuna yönelik korkular vardı ve bu atmosferde UVF çok sayıda üye topladı.

When he was 16, he became actively involved in 1974 in the conflict. One of his first actions was to bomb a pub in an attack that killed several people. In the same year, he was also involved in a political strike that brought the country to a hold, and the UVF planting bombs in Dublin, killing 33 people. Mr McMurray talked about how he lived a 'double life', whereby during the day he lived a normal life going to school – and then to college – and by night he was an active member of the UVF.

This lasted until 1977 when the police started to crack down on these organisations and had the impunity to essentially abuse or torture anybody they had arrested. Additionally, several of his friends had been killed or blown themselves up making bombs. Up until that point he had been dedicated, but in 1977 he confessed, and was taken to Long Kesh – a prison used mainly to house paramilitary or political prisoners during the conflict. He was differentiated from other prisoners, with a recognition that he – and others – were not criminals, but political prisoners. He was placed in a different section of the prison alongside other UVF members; they did not take orders from the prison staff but from their officers.

He spent 12 years in prison, during which he carried on his education and was able to achieve an honours degree. In prison, he could speak directly to IRA prisoners – people who, up until then, he had seen as his true enemy. This experience meant he realised that the people he had viewed as his enemy were actually 'ordinary people', just with different political views. He says this was a slow process of trying to learn about the other side and see others' perspectives. Once he left, he decided to support his parents, start his own family, and return to normality.

DISCUSSION

The Role of Political Prisoners During the Peace Process

The speakers were asked about the role of political prisoners in the peace process in Northern Ireland. Mr Culbert talked about how as IRA prisoners they considered themselves as captured political prisoners. That is why in prison they were actively educating themselves and thinking about how they wanted to develop their actions in the future. They saw the immersion of Sinn Féin into the political world and the support they were building. As a result, they decided to put their resources into politics and electoral processes, rather than armed conflict. This transformation was influential in the IRA calling a ceasefire in 1994.

When IRA members were released from prison, many of them also became actively engaged in electoral processes themselves and were elected by their

1974'te 16 yaşındayken çatışmaya aktif olarak dahil oldu. İlk eylemlerinden biri, birkaç kişinin ölümüne neden olan bir saldırıda bir barı bombalamaktı. Aynı yıl, ülkeyi durma noktasına getiren bir siyasi grevde ve UVF'nin Dublin'e bombalar yerleştirerek 33 kişiyi öldürmesinde de rol oynadı. McMurray, gün boyunca okula (sonra da üniversiteye) giderken normal bir hayat yaşadığı, geceleri ise UVF'nin aktif üyesi olduğu bir "çifte hayat" yaşadığını anlattı.

Bu, polislin bu örgütlere müdahale etmeye başladığı ve tutukladığı herhangi birine rahatça işkence yapabildiği 1977 yılına kadar sürdü. Ek olarak, birkaç arkadaşı öldürülmüş veya kendi bombaları tarafından havaya uçurulmuştu. O noktaya kadar davasına adanmıştı, ancak 1977'de itirafçı oldu ve çatışma döneminde sıklıkla paramiliter veya siyasi mahkûmları barındırmak için kullanılan bir hapishane olan Long Kesh'e götürüldü. Kendisinin ve diğerlerinin suçlu değil, siyasi tutuklu olduğu kabulüyle diğer mahkûmlardan farklıydı. Diğer UVF üyeleriyle birlikte hapishanenin farklı bir bölümüne yerleştirildi; cezaevi personelinden değil üstlerinden emir alıyorlardı.

Eğitime devam ettiği ve bir onur derecesi elde ettiği hapishanede 12 yıl geçirdi. Hapishanede, o zamana kadar gerçek düşmanı olarak gördüğü IRA mahkûmlarıyla doğrudan konuşma fırsatını buldu. Bu deneyim, düşmanı olarak gördüğü insanların aslında sadece farklı siyasi görüşlere sahip "sıradan insanlar" olduğunu fark etmesine yol açtı. Kendisi, bunun diğer tarafı tanıma-ya ve başkalarının bakış açılarını görmeye yönelik yavaş bir süreç olduğunu söylüyor. Hapisten çıktıktan sonra anne babasını desteklemeye, kendi ailesini kurmaya ve normal bir hayata dönmeye karar verdi.

TARTIŞMA

Bariş Sürecinde Siyasi Tutukluların Rolü

Konuşmacılara Kuzey İrlanda'daki bariş sürecinde siyasi tutukluların rolü soruldu. Culbert, IRA mahkûmları olarak kendilerini nasıl esir alınmış siyasi mahkûmlar olarak gördüklerinden bahsetti. Bu yüzden cezaevinde aktif olarak kendilerini eğitiyorlar ve gelecekte eylemlerini nasıl geliştirmek istediklerini düşünüyorlardı. Sinn Féin'in siyasi dünyaya katıldığını ve destek topladığını gördüler. Sonuç olarak kaynaklarını silahlı çatışmalar yerine siyasete ve seçim süreçlerine yatırmaya karar verdiler. Bu dönüşüm IRA'nın 1994'te ateşkes ilan etmesinde etkili oldu.

IRA üyeleri hapishaneden çıktıklarında birçoğu aktif olarak seçim süreçlerine dahil oldu ve toplulukları tarafından aday gösterilerek seçildi. Culbert'a göre bu, kendi topluluklarının siyasi duruşlarına verdiği desteği gösterdi. Bir zamanlar silahlı çatışmaya girmiş insanlar olarak, bugün hâlâ topluluklarda

Discussion examined how political prisoners played a role in the Northern Irish peace process.

Tartışma, siyasi mahkûmların Kuzey İrlanda barış sürecinde nasıl bir rol oynadığını inceledi.

communities. To him, this demonstrated the support for their political stance from within their communities. As people who were once engaged in armed conflict, today they are still seen as major influencers in communities and looked to as a sounding board when it comes to political changes. Mr Culbert also talked about the important role that political prisoners play in telling their stories to people in all kinds of communities. He explains that this gives people an insight into the different roads people went down, their motivations, ways they changed, and where they are now, so there is a full understanding of the people that were engaged in the conflict beyond stereotypes.

Mr Culbert also added that when speaking to government personnel from different countries he often explains that, once they were granted the political prisoner status, it opened the way for them to become engaged in political discussions, which resulted in major changes within the IRA. He does not know whether this was intended by the British, but them showing benevolence and allowing IRA prisoners to engage in these discussions meant it was inevitable that they concluded that the armed conflict had to stop. He has advised many countries to show benevolence in this way.

Ron McMurray mentions three UVF members with whom he served prison time – William Hutchinson, David Irvine, William Smith – who, after their release moved towards pushing a political agenda. Similar to what Mr Culbert was saying, Mr McMurray talked about how for Loyalist ex-prisoners, the time in prison was important in giving them new attitudes and perspectives. They also started questioning the violent actions of Loyalist paramilitary groups. Mr McMurray also talked about a major difference between the Unionist and the

önemli kişiler olarak görülüyorlar ve siyasi değişiklikler söz konusu olduğunda fikirleri alınıyor. Culbert ayrıca siyasi mahkûmların hikayelerini toplumun her kesiminden insanlara anlatmakta oynadıkları önemli rol hakkında da konuştu. Bunun insanlara herkesin izlediği çeşitli yollar, motivasyonları, nasıl değiştikleri ve şu anda nerede oldukları hakkında bir fikir verdiğini, bu sayede çatışmaya dahil olan insanların kalıp yargıların ötesinde tam olarak anlaşılmasını sağladığını açıklıyor.

Culbert ayrıca farklı ülkelerden hükümet personeline konuşurken, kendilerine siyasi mahkûm statüsü verilmesinin, IRA içinde büyük değişikliklere yol açan siyasi tartışmalara girmelerinin yolunu açtığını da ekledi. Bunun İngilizler tarafından mı amaçlandığını bilmiyor, ancak iyi niyet göstermeleri ve IRA mahkûmlarının bu tartışmalara katılmasına izin vermeleri, silahlı çatışmanın sona ermesi gerektiği sonucuna varmalarının kaçınılmaz olduğu anlamına geliyordu. Pek çok ülkeye bu şekilde iyi niyet göstermelerini tavsiye etti.

Ron McMurray, birlikte hapis yattığı üç UVF üyesinin (William Hutchinson, David Irvine, William Smith) serbest bırakılmalarının ardından siyasete yöneldiklerini anlatıyor. Culbert'in de söylediği gibi McMurray, Kraliyetçi eski mahkûmlar için hapisanede geçirilen sürenin onlara yeni tavırlar ve bakış açıları kazandırmada önemli olduğunu anlattı. Ayrıca Kraliyetçi paramiliter grupların şiddet içeren eylemlerini sorgulamaya başladılar. McMurray ayrıca Birlikçi ve Milliyetçi topluluklar arasındaki önemli bir farktan bahsetti. Birlikçi topluluklar içinde, Kraliyetçi eski mahkûmlar şiddet kullandığı için, bu paramiliter grupları temsil eden partilere verilen yaygın bir siyasi destek yoktur. Örneğin, UVF'yi temsil eden siyasi grup PUP, seçmenlerin yalnızca yaklaşık %1'ini kazandı. Büyük Birlikçi siyasi partilere Kraliyetçi eski mahkûm topluluğundan destek yok. Bu, Milliyetçilerdeki durumla tam bir tezat oluşturuyor.

Geçmiş Bakmak

Konuşmacılara ayrıca o zamanlar verdikleri kararlar hakkında şimdi nasıl hissettikleri ve geçmişlerindeki zor olaylarla nasıl başa çıktıkları hakkında sorular soruldu. IRA'ya nasıl katılmaya karar verdiği sorulduğunda Culbert, özellikle de bugün ilk katıldığında kullandığı dili kullanmayacağı için bunun cevaplanması zor bir soru olduğunu söyledi. Şimdi mücadeleyi sömürge karşıtı bir mücadele olarak tanımlasa da, çatışmaya ilk katıldığında İrlanda halkını öldüren yabancı bir ordu söz konusu olduğunu düşünüyordu ve ahlâken bu konuda bir şey yapmak zorunda hissediyordu. Artık bunu oldukça ilkel, ancak yine de doğru yönde bir analiz olarak görüyor ve kendisinin doğru şeyi yaptığını hâlen inanıyor. Bugün geçmişe baktığında kendi eylemlerine veya IRA'nın eylemlerine ille de katılmıyor, ancak o zamanlar İngiltere ile İrlanda arasındaki ilişki-

Nationalist communities. Within the Unionist communities, because Loyalists ex-prisoners had used violence, there is no widespread political support for parties that represent Loyalist paramilitary groups. For example, the political group PUP who represented the UVF only gained about 1% of the electorate. Nor is there support from the Loyalist ex-prisoner community for major Unionist political parties. This is a stark contrast to the Nationalists.

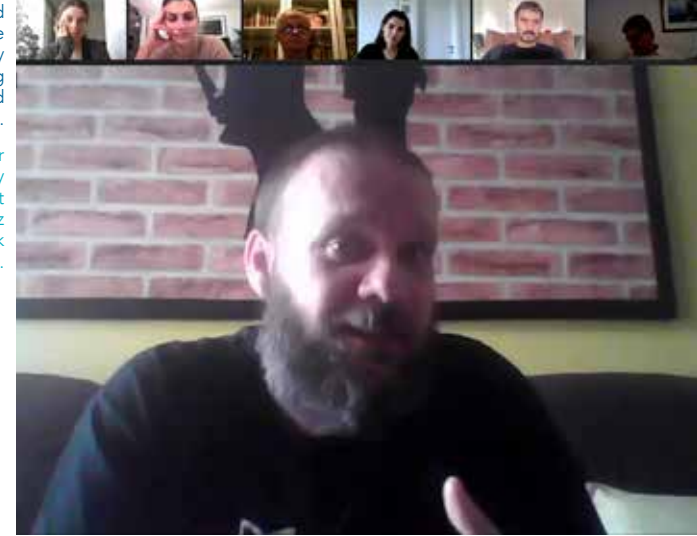
Looking Back

The speakers were also asked questions about how they now felt about the decisions they made back then and how they deal with the difficult parts of their past. When asked about how he decided to join the IRA, Mr Culbert said that this was a difficult question to answer, especially as he would not use the same language today that he would have used when he first joined. While he now identifies the struggle as an anti-colonial struggle, when he first joined it was a matter of seeing a foreign army killing Irish people and morally wanting to do something about it. He considers this quite a primitive analysis, but an analysis nonetheless in the right direction, and he still believes he did the right thing. Today, he would not necessarily agree with his actions or the actions of the IRA, but back then the only answer he saw in response to the relationship between Britain and Ireland was to remove the British, and he felt that fighting was the only way to do this. This is also why Mr Culbert believes the price he paid was worth it; he is alive, his wife and children are living in a better environment, and he believes society is better off for it. He said it is unfortunate their activities brought about death and injury, but that he is sure these outcomes would not have happened without it. So, he believes it was justified in their struggle for national liberation and the positive changes they sought to bring about. The provisions in the Good Friday Agreement for a referendum on the future of the island of Ireland means that they do not need the armed struggle anymore.

Mr McMurray does not feel as though he paid a big personal price compared to what other people have suffered, as he has come out of it with his mental and physical health intact. He is happy that the armed conflict is over, and that there is no organised, structured, Loyalist violence anymore. They have moved on from the conflict with the agreement, and now he would rather be engaged in political activities rather than violence. Asked about whether he reconciled with any of the relatives of the people who died because of the attacks that he was involved in, McMurray said that he has never met any of the victims. However, the brother of one of the men killed knew his family and, soon after the news was released, came to his parents' house looking for him. Mr McMurray had just been arrested and

Lee Lavis talked about his time as a British Army soldier operating in Northern Ireland during the Troubles.

Lee Lavis, Sıkıntılar sırasında Kuzey İrlanda'da faaliyet gösteren bir İngiliz Ordusu askeri olarak yaşadıklarını anlattı.

ye uygun gördüğü tek karşılık İngilizleri İrlanda'dan uzaklaştırmaktı ve bunun sadece savaşarak mümkün olabileceğini düşünüyordu. Bu sebeple Culbert, ödediği bedelin buna değdiğine inanıyor; kendisi hayatta, karısı ve çocukları daha iyi bir çevrede yaşıyor ve toplumun da daha iyi bir durumda. Eylemlerinin ölüm ve yaralanmaya yol açmasının talihsiz olduğunu, ancak günümüzdeki sonuçların bu eylemler olmadan gerçekleşemeyeceğinden emin olduğunu söyledi. Dolayısıyla, ulusal kurtuluş mücadelelerinde ve yaratmaya çalıştıkları olumlu değişikliklerde haklı olduklarına inanıyor. Hayırlı Cuma Anlaşması'nın İrlanda adasının geleceğiyle ilgili referanduma ilişkin hükümleri, artık silahlı mücadeleye ihtiyaç duymadıkları anlamına geliyor.

McMurray, zihinsel ve fiziksel sağlığını koruyarak bu süreçten geçtiği için diğer insanların çektiklerine kıyasla büyük bir kişisel bedel ödediğini düşünmüyor. Silahlı çatışmanın sona ermesinden ve artık örgütlü ve yapılandırılmış Kraliyetçi şiddeti olmadığı için mutlu. Anlaşmayla çatışmayı geride bıraktılar ve kendisi artık şiddet eylemleri yerine siyasi faaliyetlerde bulunmayı tercih ediyor. Parçası olduğu saldırılar nedeniyle ölen kişilerin herhangi bir yakınıyla barışıp uzlaşmadığı sorulan McMurray, kurbanlardan hiçbirisiyle tanışmadığını söyledi. Ancak, öldürülen adamlardan birinin erkek kardeşi ailesini tanıyordu ve haber yayınlandıktan kısa bir süre sonra, onu aramak için ailesinin evine geldi. McMurray yeni tutuklanmıştı ve mahkemeyi bekliyordu, bu yüzden zamanlamanın doğru olmadığını düşündü ve hiç karşılaşmadılar. Yıllar sonra, öldürdüğü insanlardan birinin kızıyla tanışma fırsatı karşısına çıktı. Bu, düşündüğü bir şeydi, ancak hikâyenin gazetelerde yer alması olasılığından endişe duyduğu için

was on remand, so he did not feel it was right at that time and they never met. Years later, he had the opportunity to meet the daughter of one of the people he killed. This was something he considered, but he refused because he was concerned about the possibility of the story appearing in newspapers. Mr McMurray said that Loyalist ex-prisoners have no protection from the media, and as they had printed factually incorrect stories about him before, he was worried this would happen again. He says that while these stories do not bother him, they did upset his family, including his parents who were still alive at the time. He was involved in a programme called Restorative Justice, part of which is victim-offender reparation. He says he is in a place now where he would be willing to meet up with anybody who wanted to talk with him.

Similar to Mr Culbert and Mr McMurray, Lee Lavis also believes that many have suffered worse. However, he is also angry because according to him, the British government or army has not learned from their actions in Ireland. He said that because of the mindset the army puts soldiers in that identifies anyone on the opposing side as their enemy, atrocities were committed that have not been addressed. Recently, an act passed in parliament that effectively prevents British soldiers from being prosecuted for their actions committed overseas. Mr Lavis considers the act as evidence that the establishment has learned nothing. Mr Lavis argues that the powers at the top who do not suffer in conflicts are still creating legislation and using rhetoric that bolsters their political position without entrenching any prior learning from previous conflicts. However, he does personally feel lucky that he is still here, and in a position where he can engage in talks like these. He said his struggles with addiction and homelessness were part of a learning process of detoxifying his mind after his experience in the army.

One of the participants asked Mr Lavis whether his critical views about the army were common amongst soldiers. Mr Lavis talked about how he is a member of an organisation called Veterans for Peace, which is a collection of veterans from different conflicts – from WW2 up to the present day. They are people like himself who have interrogated and rejected the central motivation and rhetoric of the army. However, they are a minority. The majority of soldiers do not question what is done in the name of the country. Mr Lavis acknowledged that part of this is due to self-preservation – if you have suffered in the conflict it can be damaging to then question whether the suffering was worth it. He said that his struggles with addiction and homelessness came from him asking those questions. He also added that there is a silent majority of veterans who neither challenge nor conform, who view the army as just a time in their life that has now passed.

reddetti. Bay McMurray, Kraliyetçi eski mahkûmların medya tarafından hiçbir şekilde korunmadığını ve daha önce kendisi hakkında yalan haberler yayındıklarından bunun tekrar gerçekleşmesinden endişele duyduğunu söyledi. Bu hikayeler onu rahatsız etmese de, o sırada hâlâ hayatta olan ebeveynleri de dahil ailesini üzdüğünü söylüyor. Kısmen mağdur-suçlu tazminatı üzerine olan Onarıcı Adalet adlı bir programa dahil oldu. Artık onunla konuşmak isteyen herkesle buluşmaya istekli olduğunu söylüyor.

Culbert ve McMurray'e benzer şekilde, Lee Lavis de birçok kişinin kendisine kıyasla daha çok acı çektiğine inanıyor. Ancak kendisine göre İngiliz hükümeti ve ordusu İrlanda'daki eylemlerinden bir şey öğrenmediği için kızgın da hissediyor. Ordunun, askerlere karşı taraftaki herkesin düşman olduğunu empoze ettiği zihniyet nedeniyle henüz yüzleşilmemiş vahşetlerin işlendiğini söyledi. Geçenlerde, İngiliz askerlerinin yurtdışındaki eylemlerinden dolayı yargılanmasını etkin bir şekilde engelleyen bir yasa parlamentoda kabul edildi. Lavis, bu yasayı müesses nizamın yaşananlardan hiçbir şey öğrenmediğinin kanıtı olarak görüyor. Lavis, çatışmalardan bizzat zarar görmeyen üst düzey güçlerin hâlâ yasalar oluşturduğunu ve önceki çatışmalardan edinilen dersleri içselleştirmeksizin kendi siyasi konumlarını güçlendiren söylemler kullandığını savunuyor. Ancak, kendisi hâlâ hayatta olduğu ve bu tür konuşmalara katılabileceği bir konumda olduğu için şahsen kendini şanslı hissediyor. Bağımlılık ve evsizlikle mücadelesinin, ordudaki deneyiminden sonra zihnini arındırmayı öğrenme sürecinin bir parçası olduğunu söyledi.

Katılımcılardan biri Lavis'e ordu hakkındaki eleştirel görüşlerinin çoğu asker tarafından paylaşıp paylaşılmadığını sordu. Lavis, 2. Dünya Savaşı'ndan günümüze gerçekleşmiş çeşitli çatışmaların gazilerinin bir araya geldiği Veterans for Peace (Barış Savunan Gaziler) adlı bir örgütün üyesi olduğundan bahsetti. Bu örgütte kendisi gibi ordunun temel motivasyonunu ve söylemini sorgulayan ve reddeden insanlar yer alıyor. Ancak bu insanlar azınlıkta. Askerlerin çoğu ülke adına ne yaptığını sorgulamıyor. Bay Lavis, bunun bir kısmının kendini koruma refleksi olduğunu söyledi; eğer çatışmada mağdur olduysanız, yaşadığınız acının buna değip değmediğini sorgulamak tehlikeli olabilir. Kendisinin bağımlılıkla ve evsizlerle mücadelesinin de bu soruları sormasından kaynaklandığını söyledi. Ayrıca, orduyu hayatlarında artık geçmişin bir parçası olarak gören, ona ne meydan okuyan ne de uyum sağlayan gazilerinin sessiz çoğunluğu oluşturduğunu da sözlerine ekledi.

Lee Lavis, babasının da zamanında piyade eri olduğunu, kendisini orduya katılmamaya ikna etmek için elinden gelen her şeyi nasıl yaptığını da anlattı. O zamanlar Lavis, bunu kendisine karşı bir meydan okuma olarak algıladı, ancak şimdi bunun, babasının orduda 22 yıl geçirdikten sonra Lavis'in ordudan ayrılırken yaşadığı alkolizm ve Travma Sonrası Stres Bozukluğu gibi sorunları

Lee Lavis also talked about how his father did everything he could to persuade him not to join the army, as he had been in the infantry himself. At the time, M Lavis perceived this as a challenge against his strength, but he now recognises it was because his father – after 22 years in the army – struggled with the same problems that Mr Lavis had upon leaving the army, such as alcoholism and PTSD. His warnings came from someone who had travelled the same journey.

In the UK 16-year olds can join the army with parental permission, and from 15 and three-quarters people can sign up to go straight in at 16. The British Army is one of only 29 countries that still actively recruit from the age of 16, which falls under the UN definition of a child soldier. Research shows that those who are recruited under the age of 18 have the worst outcomes in terms of homelessness, addiction, PTSD diagnoses, and criminality following their service in the army. The British Army's reasoning for recruiting from this age is that it provides young people with employment opportunities. Mr Lavis disagrees and believes that it is because the younger people are trained, the easier it is to indoctrinate them. Furthermore, in the UK no government agency supports veterans after they leave the army – it is instead left to individual charities. He believes the reluctance from the government to address the issues that ex-military face is because then they would have to admit there is a problem and a link between military training and deployment, and the issues faced by veterans afterward.

The Meaning of Peace

Speakers were asked about what peace meant for them. Michael Culbert talked about how, to him, peace is a state of affairs as well as a state of mind. It does not just mean the absence of conflict, but also the opening up of opportunities for the future development of a more equitable society. Therefore, while the Irish peace process started with the cessation of conflict, they had to build new structures to go with it that encouraged positive relationships and the acceptance of changes. He says this was done through the encouragement of political party participation in establishing the future of the island of Ireland. It is something he has been working on for the last twenty years, ensuring not just the lack of violence but the promotion of political and electoral processes to develop society and the structures within it, to ensure reasons for conflict do not exist in the future.

Lee Lavis added that peace is a society where individuals view each other as human beings, regardless of disagreements. It is not about establishing a society that prevents all verbal conflict to the point where you cannot debate, but a society where differences are respected.

Participants engaged on numerous topics with the former political prisoners.

Katılımcılar, eski siyasi mahkûmlarla çok sayıda konuyu ele aldı.

bizzat tecrübe etmesinden kaynaklandığını anlıyor. Uyarılar, kendisiyle aynı yolculuğu yapmış birinden geliyordu.

Birleşik Krallık'ta 16 yaşındakiler ebeveyn izniyle orduya katılabilirler ve 15 yaş 9 aylık insanlar, 16 yaşında doğrudan girmek için kaydolabilirler. İngiliz Ordusu, hâlen aktif olarak 16 yaşından itibaren asker alan 29 ülke ordusundan biridir. Bu da BM'nin çocuk asker tanımına denk düşüyor. Araştırmalar gösteriyor ki 18 yaşın altında askere alınanların orduda görev yaptıktan sonra evsizlik, bağımlılık, TSSB tanıları ve suçluluk gibi konularda çok ciddi sorunları oluyor. İngiliz Ordusunun genç yaşta askere alma mantığı, gençlere istihdam olanakları sağlaması. Lavis aynı fikirde değil; insanlar ne kadar genç yaşta eğitilirse o kadar kolay şekillendirilebildiklerini, genç yaşta asker almanın arkasındaki mantığın da bu olduğunu söylüyor. Dahası, Birleşik Krallık'ta hiçbir devlet kurumu gazileri ordudan ayrıldıktan sonra desteklemiyor; bu iş hayır kurumlarına bırakılıyor. Lavis, hükümetin eski askerlerin yaşadığı sorunları ele alma konusundaki isteksizliğinin, bunu yapmaları hâlinde askeri eğitim ile görevler ile daha sonra gazilerin yaşadığı sorunlar arasında bir bağlantı olduğunu kabul etmek anlamına gelmesinden ötürü olduğunu düşünüyor.

Barışın Anlamı

Konuşmacılara barışın onlar için ne anlama geldiği soruldu. Michael Culbert, ona göre barışın bir durum olduğu kadar bir ruh hâli ya da zihniyet de olduğunu söyledi. Barış sadece çatışmanın olmadığı anlamına gelmez, aynı zamanda daha adil bir toplumun gelecekteki gelişimi için fırsatların oluşması anlamına da gelir. Bu nedenle İrlanda barış süreci çatışmanın sona ermesiyle başlarken,

Ron McMurray talked about what peace meant to him at the time of the conflict. As a young person and teenager, he did not know peace. As a result, peace to him simplistically meant the IRA going away and the violence stopping. He still debates what peace means to him now. He is not sure if there is real peace anywhere in the world. At the individual level, people – usually middle- and upper-class people – can live through conflict in peace, but at a country level, no country has achieved true peace.

One participant asked about what the speakers thought of the peace walls. Mr Culbert stated that the sooner the walls come down, the better. However, he understands that the people who live beside the walls have their reasons for keeping them up, as they are not confident that there will not be any more violent conflict. Overall, he says there are no practical reasons for the walls to remain as the violence has stopped, but he recognises the psychological reasoning behind them and thinks it will take another generation before there is enough confidence that the armed violence will not be repeated. Lee Lavis added to this point that although the walls exist as a physical impediment, they do not block interactions. Young people and the rise of social media are already undermining the existence of these physical barriers.

olumlu ilişkileri ve değişikliklerin kabul edilmesini teşvik eden yeni yapılar inşa etmek ihtiyacı doğdu. Culbert bunun İrlanda adasının geleceğini oluşturmaya yönelik siyasi partilerin katılımını teşvik ederek yapıldığını söylüyor. Bu kendisinin son yirmi yıldır üzerinde çalıştığı bir konu; sadece şiddetin olmamasını sağlamakla kalmayıp, gelecekte çatışma nedenlerinin de ortadan kalkmasını sağlamak için toplumu ve içindeki yapıları geliştirmek adına siyaset ve seçim süreçlerinin teşvik edilmesini sağlıyor.

Lee Lavis, barışın, anlaşmazlıklara rağmen bireylerin birbirlerini insan olarak gördükleri bir toplum anlamına geldiğini söyledi. Barış, sözlü tartışmaları dahi engelleyen bir toplum kurmak değil, farklılıklara saygı duyulan bir toplum kurmaktır.

Ron McMurray, çatışma sırasında barışın kendisi için ne anlama geldiğinden bahsetti. Gençken barışın ne olduğunu bilmiyordu. Onun için barış, basitçe IRA'nın ortadan kaldırılması ve şiddetin durması anlamına geliyordu. Hâlâ barışın kendisi için ne anlama geldiğini tartışıyor. Dünyanın herhangi bir yerinde gerçek barış olup olmadığından emin değil. Bireysel düzeyde, insanlar, genellikle de orta ve üst sınıf insanlar, çatışma ortamlarında bile rahat hayatlarına devam edebiliyor, ancak ülke düzeyinde hiçbir ülke gerçek barışa ulaşamamıştır.

Bir katılımcı, konuşmacıların barış duvarları hakkında ne düşündüklerini sordu. Culbert, duvarlar ne kadar çabuk yıkılırsa o kadar iyi olacağını belirtti. Bununla birlikte, duvarların yanında yaşayan insanların, artık şiddetli bir çatışma olmayacağından emin olamadıkları için onları ayakta tutmak istemelerini de anlıyor. Genel olarak şiddet durduğu için duvarların kalması için pratik bir neden olmadığını söylüyor, ancak arkasındaki psikolojik mantığı anlıyor ve silahlı şiddetin tekrarlanmayacağına dair yeterli güven gelene kadar bir kuşak daha geçmesi gerektiğini düşünüyor. Lee Lavis bu noktada duvarların fiziksel bir engel olarak var olmasına rağmen etkileşimleri engellemediğini ekledi. Gençler ve sosyal medyanın yükselişi zaten bu fiziksel engellerin varlığını baltalıyor.

SESSION 5

REACHING A PEACE AGREEMENT FOR NORTHERN IRELAND: OVERCOMING SETBACKS TO KEEP THE NEGOTIATIONS PROCESS ON TRACK

Bertie Ahern Former Taoiseach, Irish Government

Mr Ahern begins that the 1998 Good Friday Agreement ended, depending on one's view, either 30 or 800 years of conflict in Ireland. Whilst Irish history and culture is rich and celebrated, it is worthwhile acknowledging, alongside it since the 1190s, there has been division, hatred, famines, and wars – usually involving Great Britain. This history led to a complex and multi-layered conflict, even before the Troubles. When the division of Ireland happened in the 1920s and the south gained independence while the north-east remained part of the UK, this new division did not resolve the historical legacy of conflict.

The discussion continued to talk about the history of the country before the Troubles, after the division of Ireland – but before the Troubles – the two parts of the island evolved in different directions, with little cooperation between the jurisdictions or the administrations. In Northern Ireland, there were tensions between the majority community – largely Protestants, loyal to the UK – and the minority community – largely Catholic, supportive of Irish unification. During this time, the political reality in Northern Ireland is that power and influence lay with the former – the majority loyal to the UK. People that were loyal to Ireland had a feeling of being discriminated against in their own land and cut off from their history and state.

These old enmities re-emerged at the end of the 1960s when the Troubles started. The catalyst for this was the civil rights movement, as was also underway in the rest of the world. The Catholics in Northern Ireland were fighting to get rid of discrimination. The authorities, however, instead of dealing with the issues such as housing and education, deployed the police force in an attempt to stifle the movement, through preventing marches by force and introducing internment without trial. By the 1970s, a large-scale conflict was underway.

The Troubles lasted a whole generation and the paramilitary organisations on both sides became known around the world – IRA and UVF in particular given as examples – who were well-funded, well-armed, and continued for several generations. The British Army was deployed to the north, to serve alongside domestic police forces that were funded by the British to deal with these groups. This ended up fuelling tensions; though many Catholics condemned the actions and violence of the IRA, there was distrust between the security forces and the

5. OTURUM

KUZEY İRLANDA İÇİN BARIŞ ANLAŞMASINA ULAŞMAK: MÜZAKERE SÜRECİNİ RAYDA TUTMAK İÇİN AKSAKLIKLARIN ÜSTESİNDEN GELMEK

Bertie Ahern Eski Başbakan, İrlanda Hükümeti

Sayın Ahern, 1998 Hayırlı Cuma Anlaşması'nın, kişinin kendi görüşüne göre İrlanda'da 30 ya da 800 yıldır var olan çatışmayı sona erdirdiğini söyleyerek sözlerine başladı. İrlanda tarihi ve kültürü zengin ve tanınmış olsa da, 1190'lerden beri, İrlanda tarihi genellikle Büyük Britanya'nın bir rol oynadığı bölünmeler, nefret, kıtlıklar ve savaşlarla dolu. Bu tarih, Sıkıntı Yılları'ndan önce bile karmaşık ve çok katmanlı bir çatışmaya yol açtı. İrlanda'nın bölünmesi 1920'lerde gerçekleştiğinde ve kuzeydoğu Birleşik Krallık'ın bir parçası olarak kalırken güney bağımsızlık kazandığında, bu yeni bölünme çatışmanın tarihsel mirasını çözemedi.

Tartışma, İrlanda'nın bölünmesinden sonra, Sıkıntı Yılları'ndan önce ülkenin tarihi hakkında konuşmaya devam etti; adanın iki bölümü, yetki alanları veya yönetimler arasında çok az iş birliği ile farklı yönlerde gelişti. Kuzey İrlanda'da çoğunluk topluluğu (Birleşik Krallık'a sadık ve çoğunlukla Protestanlar) ve azınlık topluluğu (İrlanda'nın birleşmesini destekleyen çoğunlukla Katolikler) arasında gerginlikler vardı. Bu süre zarfında, Kuzey İrlanda'daki siyaseten güç ve nüfuz İngiltere'ye sadık olan çoğunlukta idi. İrlanda'ya sadık insanlar ise kendi topraklarında ayrımcılığa uğramış, tarihlerinden ve devletlerinden kopuk hissediyorlardı.

Bu eski düşmanlıklar 1960'ların sonunda Sıkıntı Yılları başladığında yeniden ortaya çıktı. Bunun katalizörü, dünyanın geri kalanında olduğu gibi medeni haklar hareketiydi. Kuzey İrlanda'daki Katolikler ayrımcılığa karşı savaşıyorlardı. Ancak yetkililer, barınma ve eğitim gibi konularla uğraşmak yerine, yürüyüşleri zorla önleyerek ve yargılanmadan tutuklamayı başlatarak hareketi boğmak amacıyla polis gücünü konuşlandırdı. 1970'lerde büyük çaplı bir çatışma başlamıştı.

Sıkıntı Yılları bir nesil boyunca devam etti ve her iki taraftaki paramiliter örgütler, özellikle örnek olarak verilen IRA ve UVF, iyi finanse edilen, iyi silahlanmış ve birkaç nesildir devam eden paramiliter örgütler olarak dünya çapında tanındı. İngiliz Ordusu, bu gruplarla başa çıkmak için İngilizler tarafından finanse edilen yerel polis güçlerinin yanında hizmet vermek üzere kuzeye konuşlandırıldı. Bu, gerilimleri artırdı; birçok Katolik IRA'nın eylemlerini ve şiddetini kınasa da, güvenlik güçleri ile Katolik milliyetçi toplulukları arasında karşılıklı güvensizlik vardı. Buna ek olarak, Birlikçi paramiliter gruplar Katolik topluluklara saldırılar düzenlerken, Protestan topluluklar ise Katolik topluluğunun örtülü desteğine sahip

Bertie Ahern recalled the ways in which challenging situations were overcome in the course of the Northern Irish peace process.

Bertie Ahern, Kuzey İrlanda barış sürecinde zorlu durumların üstesinden nasıl geldiklerini anlattı.

broader Catholic nationalist communities. Additionally, Unionist paramilitary groups were carrying out sectarian attacks on Catholic communities, meanwhile Protestant communities felt besieged by the IRA, whom they viewed as having the tacit support of the Catholic community. Though the conflict was mainly contained to the north, the entire island was affected, with thousands of people killed, thousands more injured, and thousands more emigrating. Life in general around the island was disrupted by the conflict.

The primary aim for Bertie Ahern and Tony Blair – even when they were leaders of the opposition – was to end the violence and bring about a peace process, as, it was noted, should be the aim and duty of every political leader. There had been two prior attempts at this earlier in the Troubles – one in 1974, one in 1985 – however, both failed to last longer than six weeks. It was emphasised that it is a slow process, wherein peace needs to be built step-by-step through constant perseverance. Prior to the negotiations many of the parties involved in the conflict – politicians, paramilitary groups, and communities – had no dialogue or trust between each other, and in some cases, he says, hated each other. With this background to the negotiations, one tactic, Bertie Ahern advised, is to reach agreement on the smaller issues first, and then build up from there to bring people together. The job of the leaders in a peace process is to convince those involved of the benefits of peace – in terms of increased quality of life, and social and economic benefits. Again, it was underlined that this was a slow process: the negotiations for the Good Friday Agreement were started in 1997, passed in 1998, and not fully implemented until 2007 – with the additional St Andrews Agreement in 2006 to add extra details.

olduğunu düşündükleri IRA tarafından kuşatılmış hissettiler. Çatışma esas olarak kuzeyde gerçekleşse de etkilerini tüm ada hissetti; binlerce insan öldü, binlerce kişi yaralandı ve binlerce kişi göç etti. Çatışmadan dolayı adadaki yaşam genel olarak sekteye uğradı.

Bertie Ahern ve Tony Blair'in - muhalefetin liderleri oldukları dönemde bile - birincil amacı şiddeti sona erdirmek ve barış sürecini başlatmaktır; ki bunun her siyasi liderin amacı ve görevi olması gerektiğine dikkat çekildi. Sıkıntı Yılları'nın daha önceki dönemlerinde buna yönelik iki girişimde bulunulmuştu (biri 1974'te, diğeri 1985'te) ancak ikisi de altı haftadan daha uzun sürmedi. Barışın sürekli sebatla adım adım inşa edilmesi gerektiği, yavaş bir süreç olduğu vurgulandı. Müzakerelerden önce çatışmaya dahil olan birçok tarafın (politikacılar, paramiliter gruplar ve topluluklar) aralarında hiçbir diyalog ya da güven yoktu ve hatta kimileri birbirlerinden nefret ediyordu. Müzakerelere dair bu bilgileri verdikten sonra Bertie Ahern, önce küçük meseleler üzerinde anlaşmaya varmak ve bu anlaşmaları insanları bir araya getirmek için temel olarak kullanmaya yönelik bir taktik önerdi. Bir barış sürecindeki liderlerin görevi, artan yaşam kalitesi ve sosyal ve ekonomik faydalar açısından barışın faydalı olduğuna herkesi ikna etmektir. Ahern bunun yavaş bir süreç olduğunu vurguladı: Hayırlı Cuma Anlaşması için müzakereler 1997'de başladı, anlaşma 1998'de kabul edildi ve 2007'ye kadar tam olarak uygulanmadı; 2006'da St. Andrews Anlaşması ile kimi ayrıntılar eklendi.

Bu genel bakışın ardından tartışma, İrlanda barış sürecinden öğrenilebilecek derslere yöneldi. İrlanda'da yapılanların başka bir yerde aynen uygulanamayacağı kabul edilirken, bir yandan buradan çıkarılan derslerden diğer süreçlerin de yararlanılabileceği kabul edildi. İlk olarak, ilgili taraflar arasında mevcut durumun sürdürülemez olduğu ve bir anlaşmanın gerekli olduğu konusunda geniş bir mutabakat olmalıdır; ateşkeslerde 'durdur-başlat' yaklaşımı kabul edilemez ve sürece olan güveni aşındırır, çünkü tüm taraflar şiddetin aşmış ve barışa kararlı olduklarını kanıtlamak zorundadır. İkinci olarak, müzakereye katılan taraflar açısından kapsayıcı ve kapsamlı olmak önemlidir. İnsanlar 'bombalarıyla müzakere masasında kendilerine yer açamazlar' ancak, Sayın Ahern ve Blair, paramiliter gruplarla ilişkili konular da dahil olmak üzere mümkün olduğunca kapsayıcı bir sürece sahip olmayı seçtiler; çünkü çatışmanın parçası olan insanlarla müzakere etmeyince barışa ulaşmanın mümkün olmadığı görüşündeydiler. Barış karmaşık ve zor bir süreçti, ancak çoğu insan Kuzey İrlanda bağlamında bunun doğru karar olduğu konusunda hemfikir.

Diyalogun önemini vurgulamak gerekirse, derin farklılıkları çözmenin ve şiddeti durdurmanın tek yolunun bu olduğu bir kez daha ifade edildi; eğer hükümetler tek başlarına şiddeti ortadan kaldırılselerdi, o zaman 1190'lardan 1990'lara kadar şiddet olayları şu ya da bu şekilde devam etmezdi. Şiddeti sonlandırmak, insanları şiddeti durdurmaya ikna etmek için iletişim kurabilmeyi ve oluşabilecek

Discussion moved on from the overview to discuss the lessons that can be learnt from the Irish peace process. Whilst acknowledging that what they did in Ireland could not be applied wholesale elsewhere, it was agreed that these lessons are taken from generally applicable lessons that other processes can draw upon. Firstly, there has to be a broad acceptance by the parties involved that the current situation is untenable, and an agreement is necessary – any ‘stop-start’ approach to ceasefires are unacceptable and erode trust in the process as all parties have to demonstrate they have moved beyond violence and are committed to peace. Secondly, it is important to be inclusive and comprehensive in terms of the parties involved in the negotiation. Whilst people cannot ‘bomb their way into a place at the negotiating table’, Mr Ahern and Mr Blair opted to have a process that was as inclusive as possible – including parties associated with paramilitary groups – because they were of the opinion that it is not possible to reach peace if you do not negotiate with the people who are part of the conflict. This was complex and difficult, but many agree that it was the right decision in the context of the Northern Irish situation.

Returning to discuss the importance of dialogue, it was again emphasised that it is the only way forward in resolving profound differences and stopping violence – if governments alone were able to ‘stamp out violence’ then it simply wouldn’t have lasted from the 1190s to the 1990s in some form. This requires negotiation and communication in order to persuade people to stop violence, and also to prevent power vacuums from developing in communities which ultimately get filled by those committed to violence. If this is not done, the next generation just comes back and continues the cycle. Related to this, it is also important that paramilitary groups are given an exit strategy and shown that if they lay down their arms and engage in democratic peace processes, they will be rewarded for doing so. By doing this, it is then possible to create a genuine ceasefire that holds and leads to progressive dialogue, rather than prolonging the conflict through attempts to beat them through physical force alone.

Another lesson that was pinpointed is that the issues incorporated into discussions should be comprehensive, despite the fact that this is harder to handle and more complex than simply dealing with a few at a time. During the Irish peace process, they had to deal with a multitude of issues at once – including release of prisoners, decommissioning weapons, changes to the criminal justice system and constitution, among others – but there was a strong belief that it was better to handle it this way. Out of these issues, the decommissioning of weapons was one of the most complex. Initial demands from the Unionist and British side was that all weapons were to be handed over before talks could commence. They ultimately compromised on this which, if they had not, then it is very likely that this issue would have never been resolved, as those who were armed would have considered it a surrender.

cek güç boşluklarını şiddet eğilimli kişilerin doldurmasını engellemeyi gerektirir. Bu yapılmazsa, şiddet bir sonraki nesilde geri döner ve döngü böylece devam eder. Bununla bağlantılı olarak, paramiliter gruplara bir çıkış stratejisi verilmesi ve silahlarını bırakıp demokratik barış süreçlerine girmeleri durumunda ödüllendirileceklerinin gösterilmesi de önemlidir. Bunu yaparak, çatışmayı yalnızca kaba güçle sonlandırma girişimleriyle uzatmak yerine, diyalogu destekleyen ve mümkün kılan gerçek bir ateşkes yaratmak mümkündür.

Üzerinde durulan bir başka ders de, sadece birkaç konuyu ele almaya kıyasla gerçekleştirmesi zor ve komplike olmasına rağmen müzakerelere dahil edilen konuların kapsamlı olması gerektiği oldu. İrlanda barış sürecinde mahkûmların serbest bırakılması, silahların devreden çıkarılması, ceza adaleti sistemi ve anayasadaki değişiklikler dahil olmak üzere birçok konuyla aynı anda uğraşmak zorunda kaldılar, zira bunu böyle yapmanın daha iyi olacağına inanılıyordu. Bu sorunlardan en karmaşık olanlarından biri silahların bırakılması ve devreden çıkarılmasıydı. Birlikçi ve İngiliz tarafın ilk talebi, müzakereler başlamadan önce tüm silahların teslim edilmesiydi. Nihayetinde bu konuda uzlaştılar ki eğer uzlaşmasalar bu sorun asla çözülemeyecekti, çünkü silahlılar bunu bir teslimiyet olarak değerlendireceklerdi.

Bir sonraki ders ise bir çatışmada kendini karşı tarafın yerine koyup onu anlamanın da çok önemli olduğuna dairdi. Çatışmadaki insanlar genellikle birbirlerini veya diğer tarafı bizzat tanımadıkları için en başından beri diğer tarafa yönelik bir güven ve bilgi eksikliği mevcuttur. İrlanda hükümetlerinin kuzeydeki Birlikçilerle ve Protestanlarla çok az teması vardı; Bertie Ahern, 90'ların ortalarında ve sonlarında onlarla temas kurduğunda, daha önce İrlandalı bir liderle hiç iletişim kurmamışlardı. Dolayısıyla İrlandalı bir Başbakan ile çalışmaya alışmaları gerekiyordu; aynı şekilde İrlanda hükümeti de bu kişileri ve grupları tanımaya başladı. Bunların yanı sıra müzakerelerde karşı tarafa aynı bizim gibi insanlar olduklarını hissettirmek, güven inşası için gereken zemini sağlar.

Ardından İrlanda sürecine katkıları olan dış aktörlere bakıldı. Bu, Clinton ve Bush gibi politikacıları, AB gibi kaynak sağlayan örgütleri ve ayrıca dünyanın dört bir yanından destek veren geniş İrlanda diasporasını kapsıyor. Bu dış aktörlerin yardımı dokundu çünkü duruma mesafeleri, müzakerelere enerji ve yeni bir bakış açısı getirdi. Bu aynı zamanda her iki tarafın birbirlerine söyleyemediklerini ortaya söyleyebildikleri için tarafsız arabulucular olarak hizmet edebilecekleri anlamına geliyordu.

Dahası, birçok insan barış sürecinde tarihi ve tarihsel yanlışları belli bir ölçüde kenara bırakmanın gerekli olduğuna inanıyor. Bunu yapmak zor olabilir, çatışmanın 800 yıllık bir geçmişi olduğu İrlanda'da olduğu gibi. Bununla birlikte, tarihte bir kişinin zaferinin başka bir kişinin kaybı olduğunu ve bunu çok fazla tartışmanın barış sürecinde zaman kaybettirebileceğini, mağduriyetleri uzatabileceğini ve genel olarak bir anlaşmaya varmaya yardımcı olmadığını hatırlamak önemlidir.

This led onto the next lesson learnt, that it is important in a conflict to put yourself into the shoes of the person from the other side in order to understand where they are coming from. As people in a conflict usually do not know each other or the other side personally, from the outset there is a lack of trust in and knowledge of the other side. In their case, the Irish governments had had little contact with northern Unionists and Protestants; when Bertie Ahern initiated contact with them in the mid- to late-90s, they had never dealt with an Irish leader before. This presented a hurdle that needed to be overcome as they had to get used to working with an Irish PM, and likewise the Irish government had to get to know the figures from their side too. All this should be underscored by the importance of treating people in negotiations as fellow human beings, which gives the foundation for trust to be built.

Discussion then looked at external players, which proved to be helpful in the Irish case; this includes individual politicians like Clinton and Bush, organisations like the EU who provided resources, and also the huge Irish diaspora around the world who provided their support. These outside players helped because their relative distance from the situation brought energy and a new perspective to the negotiations, and it also meant they could serve as neutral mediators as both sides were able to say to the middle what they could not say to each other.

Further, many believe that in a peace process it is necessary to leave history and historical wrongdoings out of it to a certain extent. This can be hard to do – as it was in Ireland, who had 800 years of history to draw upon in this case. However, it is important to remember that in history one person's triumph is another person's loss and debating this too much can waste time in a peace process, prolong grievances, and is overall not conducive to finding agreement.

Overall, it can be said that the most important traits in a peace process to reach an agreement are determination, patience, and optimism. There were, of course, many days where it felt as though time was being wasted, but Bertie Ahern and Tony Blair still held press conferences where they always tried to find a thread or agreement that they could turn into a positive, even on days where there weren't any.

The session subsequently went on to look at how to make sure the peace deal is properly implemented once it has been agreed. One aspect of this that is important is to make sure the outcome of the deal is validated by the people; this is what they did in both the north and south of Ireland, to ensure it had widespread support. In addition, the issue of prisoners in this process is both critical and emotive, especially as victims on all sides can find it upsetting to see prisoners released. In actual fact, some released prisoners ended up becoming advocates for the peace process and were hugely helpful in 'selling' the peace to some members of the public – especially young people. Whilst it is acknowl-

Bertie Ahern outlined key lessons that can be learnt from the Northern Irish peace process.

Bertie Ahern, Kuzey İrlanda barış sürecinden öğrenilebilecek önemli dersleri özetledi.

Genel olarak, barış sürecinde anlaşmaya varmak için gereken en önemli özelliklerin kararlılık, sabır ve iyimserlik olduğu söylenebilir. Elbette zamanın boşa harcadığını hissettiren günler oldu, ancak Bertie Ahern ve Tony Blair yine de her zaman olumlu bir işarete dönüşebilecekleri bir konu veya anlaşma noktası bulmaya çalıştıkları basın konferansları düzenlediler.

Daha sonra ise tartışma, anlaşma sağlandıktan sonra barış anlaşmasının düzgün bir şekilde uygulandığından nasıl emin olunacağı konusuna geldi. Bunun için gereken şeylerden biri, anlaşmanın sonucunun insanlar tarafından onaylandığından emin olmaktır; İrlanda'nın hem kuzeyinde hem de güneyinde anlaşmanın geniş bir destek görmesini sağlamak için bir referandum düzenlendi. Buna ek olarak, bu süreçteki mahkûmlar meselesi hem kritik hem de duygusal bir önemi haizdi, özellikle iki taraftaki mağdurların da mahkûmların salıverilmesini görmeyi üzücü bulması söz konusu olabiliirdi. Gerçekte ise serbest bırakılan bazı mahkûmlar barış sürecinin savunucusu oldular ve barışı halkın bir kısmına, özellikle de gençlere 'satmaya' büyük ölçüde yardımcı oldular. Mahkûmlar meselesinin nasıl ele alınacağına dair bu görüş her yerde uygulanamayacak olabilir, ancak Kuzey İrlanda deneyiminde işler böyle yürüdü.

Son olarak, birçok kişi İrlanda örneğinde hem Bertie Ahern hem de Tony Blair'in sürecin başında sonuna görevde olmasının şans olduğuna işaret etti; 1997 ve 1998'de barış anlaşmasını müzakere edip sonuçlandırdılar ve anlaşmayı 2007'ye kadar uyguladılar. Bu, her iki tarafın kişiliklerinin, perspektiflerinin ve taahhütlerinin tüm süreç boyunca aynı kaldığı anlamına geliyordu.

edged that not everywhere holds this view of how to handle the issue of prisoners, this is the way things worked out in the Northern Irish experience.

Finally, many have pointed towards the fact that it was fortunate in the case of Ireland that both Bertie Ahern and Tony Blair were in situ for the entirety of the process; they negotiated and finalised the peace agreement in 1997 and 1998, and ultimately implemented it up until 2007. This meant that the personalities, perspectives, and commitments from both sides remained the same throughout the entire process.

DISCUSSION

When thinking especially about polarised communities, what did you find was the most effective tool for convincing people to support peace?

Bertie Ahern noted that this was a challenge particularly in the early years, as people involved in the conflict considered anyone else who negotiated to be a traitor. The tactic he and Blair took was to talk to the main parties – of which there were about 10 – individually. In doing this, he says the two of them found out the biggest issues of each of the parties, the factors that were causing division and hatred, and where there might be common ground. This process took many months but over the course of those months they started to see the elements they could reach agreement and unity on, and the elements where they had a level of flexibility. Drawing on his experience in other conflicts, he said it is important to get people to see good in the other side but putting everyone around the table in negotiations too soon can prolong the conflict and ultimately be dangerous, in some cases. Instead, he recommends finding the least controversial common denominators individually with the parties first, with a constant emphasis on the fact peace is the best outcome for everyone.

Based on your experience, what is your opinion on the role that transparency should play in peace talks? At what stage should there be more transparency? When should the public be informed?

Bertie Ahern and Tony Blair used to meet with the parties at the same time. This was done in order to present a united front from the British and Irish governments and ensure consistency in the positions that both were presenting. Though they did not hide any disagreements it still set the tone of them presenting a common view to the other side. It is best in negotiations to be as frank and honest as possible, and to keep everyone as informed as possible. This was especially the case in Northern Ireland because they were already dealing with people and parties that did not trust each other, this openness in discussion is therefore important in order to build unity and trust.

TARTIŞMA

Özellikle kutuplaşmış toplulukları düşünürsek, insanları barışı desteklemeye ikna etmek için en etkili aracın ne olduğunu düşünüyorsunuz?

Bertie Ahern, çatışmaya dahil olan kişiler müzakere eden herkesi hain olarak gördüğü için bunun özellikle ilk yıllarda bir problem olduğunu belirtti. Blair'le birlikte uyguladığı taktik yaklaşık 10 adet ana partiyle ayrı ayrı konuşmaktı. Bunu yaparken, ikisinin de tarafların en büyük sorunlarını, bölünmeye ve nefrete neden olan faktörleri ve ortak zeminin nerede olabileceğini öğrendiklerini söylüyor. Bu süreç aylar sürdü, ancak o aylar boyunca uzlaşmaya ve birliğe varabilecekleri unsurları ve belirli bir esnekliğe sahip oldukları unsurları görmeye başladılar. Diğer çatışmalardaki deneyiminden yola çıkarak, insanların diğer taraftaki iyi yanları görmelerini sağlamanın önemli olduğunu, ancak müzakerelerde herkesi çok erken masaya oturtmanın bazı durumlarda çatışmayı uzatabileceğini ve nihayetinde tehlikeli olabileceğini söyledi. Bunun yerine, en az tartışmalı ortak paydaları ilk önce taraflarla tek tek tespit etmeyi, barışın herkes için en iyi sonuç olduğu gerçeğine sürekli vurgu yaparak önermektedir.

Deneyimlerinize dayanarak, barış görüşmelerinde şeffaflık sizce ne ölçüde ve nasıl olmalı? Hangi aşamada daha fazla şeffaflık olmalı? Halk ne zaman bilgilendirilmeli?

Bertie Ahern ve Tony Blair partilerle birlikte buluşurlardı. Bu, Britanya ve İrlanda hükümetlerinden ortak bir cephe oluşturmak ve her ikisinin de bulunduğu pozisyonlarda tutarlılığı sağlamak için yapıldı. Aralarındaki anlaşmazlıkları gizlemeseler de, bu hareket etme tarzı sayesinde karşı tarafa ortak bir duruş sundular. Müzakerelerde olabildiğince açık sözlü ve dürüst olmak ve herkesi olabildiğince bilgilendirmek en iyisidir. Bu özellikle Kuzey İrlanda'da geçerliydi çünkü zaten birbirlerine güvenmeyen insanlarla ve taraflarla bir araya geliyorlardı. Bu nedenle tartışmadaki bu açıklık, birlik ve güven inşa etmek için önemlidir.

Şeffaflık için atılan adımlara gelirse, İrlanda'da "her şey kararlaştırılınca kadar hiçbir şeyin kararlaştırılmadığı" yönünde bir algı vardı; bu da görüşmeler sırasında hiçbir şeyin sızdırmayacağı anlamına geliyordu, çünkü sızacak hiçbir şey yoktu. Ek olarak, çok fazla yazılı belgeye sahip olmak yerine yüz yüze brifing oturumları düzenlemeyi tercih ettiler. Bu adımlar, bilgilere hâkim kalmalarını sağlamaya yönelikti; aynı zamanda şeffaf bir konum, güven oluşturma için en güvenli yoldur. Kuzey İrlanda'da polis teşkilatının topyekün reform sürecinde kullandıkları taktik de budur ve bu reformlar müzakerelerde değil, daha sonra kurdukları bir komisyonda sonuçlandırılmıştır. Şeffaf, açık ve dürüst davranarak yaklaşık iki yıl içinde polis gücünü her iki tarafı da memnun edecek şekilde reform etmeyi başardılar.

In terms of practical steps for transparency, the agreed principle they had in Ireland where 'nothing was agreed until everything was agreed' meant nothing could be leaked during the talks, because there was nothing to leak. Additionally, they also held face-to-face briefing sessions rather than having too many written documents. These steps to ensure they stay atop of the information as well as a transparent position are the safest ways to build trust. This is the tactic they used in Northern Ireland in their total reform of the police force, which was not finalised in talks but in a commission that they set up after. They managed, by being transparent, open and frank to reform the force in about two years in a way that satisfied both sides.

In Turkey when we examine the Kurdish Issue, one of the biggest problems faced has been the role of the opposition. How did you deal with the opposition in Ireland?

In Ireland, whenever any significant points were reached in the talks – whether a breakthrough or something likely to cause problems – Bertie Ahern briefed the opposition leaders one-by-one in confidence, in order to keep them in the loop of the process. Additionally, each week in parliament he took an hour of questions on the topic of Northern Ireland, where the opposition were allowed to question him in detail about the issues that were happening. In Ireland they did have quite a bipartisan approach to the Troubles due to the amount of time the conflict had gone on for, so the opposition did not pose any great problems or objections to the peace process.

Did you ever feel hopeless during the peace process? How did you manage the process during these periods and how did you manage it during any pivotal moments?

The entire peace process took a decade – from the negotiations on the Good Friday Agreement in 1997 to the implementation in 2007. During this time the institutions that had been set up collapsed on three occasions due to mistrust, security issues, and other external events. Yet the entire time people tried to keep everything going. Bertie Ahern emphasised that it requires an enormous amount of effort to stay fully engaged in the negotiations – he had to deal with every other political issue during the week as well and fit in work on the peace process on top of that – but it was necessary for him and Tony Blair to do so. This involved taking every and any opportunity available to convince people, keep dialogue open, and come back to rebuild things that had fallen apart. It was a slow process, but through the constant engagement and communication, and through keeping those involved comfortable, that is how challenging times and difficult moments were managed.

Türkiye'de Kürt meselesine baktığımızda karşılaşılan en büyük sorunlardan biri muhalefetin rolü oldu. İrlanda'da muhalefetle nasıl başa çıktınız?

İrlanda'da, ister bir atılım ister sorun yaratma ihtimali olan bir şey olsun, görüşmelerde önemli noktalara ulaşıldığında Bertie Ahern, muhalefet liderlerini sürece dair haberdar kılmak için bizzat kendisi bilgilendirirdi. Buna ek olarak, parlamento Kuzey İrlanda konusunda her hafta bir saat boyunca sorulara yanıt verdi ve muhalefetin kendisini yaşanan sorunlar hakkında ayrıntılı olarak sorgulamasına izin verdi. İrlanda'da, çatışmanın uzun süresi nedeniyle Sıkıntı Yılları'na yönelik herkes aynı yaklaşımı gösteriyordu, bu nedenle muhalefet barış sürecine büyük bir sorun çıkarmadı veya itirazda bulunmadı.

Barış sürecinde hiç umutsuz hissettiniz mi? Bu dönemlerde süreci nasıl yönettiniz? Dönüm noktalarında süreci nasıl yönettiniz?

1997'deki Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerinden 2007'deki uygulamaya kadar tüm barış süreci on yıl sürdü. Bu süre zarfında, kurulan kurumlar güvensizlik, güvenlik sorunları ve diğer harici olaylar nedeniyle üç kez çöktü. Yine de tüm bu dönem boyunca insanlar her şeyi devam ettirmeye çalıştı. Bertie Ahern, müzakereleri tam anlamıyla sürdürmek için muazzam bir çaba gerektiğini vurguladı; kendisi hafta boyunca diğer tüm siyasi meselelerle de uğraşmak zorundaydı, ve bunun üzerine barış süreci üzerinde çalışmaları yürütüyordu. Fakat bütün bunları kendisinin ve Tony Blair'in yapması gerektiği için çabalarına hiç ara vermedi. Yaptıkları arasında insanları ikna etmek, diyalogu açık tutmak ve parçalanmış şeyleri yeniden inşa etmek için her türlü fırsatı değerlendirmek yer alıyordu. Yavaş bir süreçti, ancak sürekli etkileşim ve iletişim yoluyla ve sürece dahil olanları rahat ettirerek zorlu zamanları ve zor anları yönetmeyi başardılar.

Brexit barış sürecini nasıl etkileyecek? İrlanda Cumhuriyeti Brexit hakkında ne düşünüyor?

Brexit'i İrlanda perspektifinden bir felaket olarak görenler kesinlikle mevcut; Hayırlı Cuma Anlaşması sırasında akla gelebilecek her olasılık tartışıldı, ancak İngiltere'nin AB'den ayrılması bunlar arasında yol almıyordu. Burada ne olacağı tamamen belirsiz. Pek çok insan Brexit'in barış süreci için kötü olduğunu düşünüyor ve İrlanda bunun etrafından dolaşmak için elinden geleni yaptı; zira yaşanan barış sürecinin ardından İrlanda adasında bir daha sınır olamaz. Anlaşmaya göre, İrlanda Denizi'nde gümrük görevlileri tarafından izlenecek bir teknik sınır olacak ve bu anlaşma devam ettirilebilirse İrlanda için kabul edilebilir olacak. Dahası, bu, Kuzey İrlanda'nın iyi bir konumda kalmasına olanak tanıyor çünkü Avrupa ile devam eden ilişkileri, İrlanda ile işlerini sürdürmelerini kolaylaştıracak. Yine de bu durum kesinlikle zorluklara gebe ve Brexit genel olarak İngiltere ile İrlanda

How is Brexit going to impact the peace process? What does the Republic of Ireland think about Brexit?

There are certainly some who see Brexit as a disaster from the Irish perspective; during the Good Friday Agreement, every possibility they could think of was discussed, but the UK leaving the EU was not. As a result, it was a complete unknown. Many people think that Brexit is bad for the peace process and Ireland has done its best to find ways around it because, for the sake of the peace process, there cannot be a border on the island of Ireland again. The agreement now is that there will be a technical border in the Irish Sea monitored by customs agents, and if this agreement is kept, then it can be deemed acceptable to Ireland. Further, this allows Northern Ireland to stay in a good position, as their continued dealings with Europe will make it easier for them to continue dealing with Ireland. This situation is certainly not without its difficulties though, and Brexit in general has strained the relationship between the UK and Ireland, but there is a belief, at present, that they have reached an acceptable position.

In Turkey, with the Kurdish Issue there are many difficulties when it comes to establishing a dialogue. In your experience, do you think it is still possible to reach an agreement from such a starting point?

Bertie Ahern discussed that throughout his life and political career, he has always believed that resolutions can be reached to any problem through compromises and intellectual and political efforts; beyond this, he also always believes it is better to be working towards a solution than not at all, despite the difficulties. This is something that can be seen in many conflicts and peace processes – not just Ireland – and references were made to situations such as Papua New Guinea. In this case, the conflict had similarly gone on for decades, and others involved had been pessimistic about the prospect of reaching a resolution, but it happened.

Additionally, discussion showed that it is not possible to either leave a conflict alone or try to suppress the people and causes involved through any other means. This was tried in Ireland for centuries, and these tactics merely caused the conflict to fester and re-emerge at a later date. After the resolution in Ireland – though they may not have a united Ireland – there is at least an agreement that any united Ireland in the future would be based on peaceful and democratic processes. Overall, there was a strong belief that peace and a resolution is possible in any context – including in Turkey – but of course, this will involve many challenges and difficulties along the way.

Discussion looked at overcoming the challenges of winning the trust of opposition parties and the public during the peace process.

Tartışmada barış sürecinde muhalefet partilerinin ve halkın güvenini kazanmanın zorluklarının üstesinden gelmek konusuna da değinildi.

arasındaki ilişkiyi gerdi, ancak şu anda kabul edilebilir bir konuma ulaştıklarına dair bir inanç var.

Türkiye'de Kürt Sorunu bağlamında diyalog kurmaya gelince yaşanan pek çok zorluk var. Deneyimlerinize göre, böyle bir başlangıç noktasından yola çıkıp bir anlaşmaya varmanın mümkün olduğunu düşünüyor musunuz?

Bertie Ahern, hayatı ve siyasi kariyeri boyunca, her zaman, herhangi bir soruna uzlaşmalarla, entelektüel ve siyasi çabalarla çözüm bulunabileceğine inandığını; bunun ötesinde, zorluklara rağmen bir çözüm için çalışmanın hiçbir şey yapılmamasından daha iyi olduğunu ifade etti. Bu sadece İrlanda'da değil birçok çatışma ve barış sürecinde görülebilen bir şeydir; Ahern bu bağlamda Papua Yeni Gine gibi örnekler de referans verdi. İrlanda'daki çatışma onlarca yıldır devam ediyordu ve dahil olan taraflar bir çözüme ulaşma olasılığı konusunda kötümserdi, ama çözüm nihayetinde sağlandı.

Bunlara ek olarak tartışma, bir çatışmayı kendi hâline bırakmanın veya çatışmaya dahil olan insanları ve altında yatan nedenleri başka yöntemlerle bastırmaya çalışmanın mümkün olmadığını gösterdi. Bu yöntemler İrlanda'da yüzyıllar boyu denendi ve çatışmanın içten içe devam edip belirli zamanlarda yeniden ortaya çıkmasına neden oldu. İrlanda'daki çözümün ardından, birleşik bir İrlanda'ya sahip olmasalar da en azından gelecekte birleşik İrlanda'nın barışçıl ve demokratik süreçlerle kurulabileceğine dair bir kabul var. Genel olarak, barış ve çözümün Türkiye'de dahil her bağlamda mümkün olduğuna dair güçlü bir inanç var, ancak elbette barışa giden yolda pek çok zorluk da tecrübe edilecektir.

CONCLUSION

DPI's Comparative Study Event was brought to a close by CEO Kerim Yıldız. Reflecting on the discussions throughout the event, Mr Yıldız extended his thanks to all the speakers who took part and noted the importance of sharing the story of the Northern Irish peace process through a diverse range of voices. Over the course of the afternoon, the views and opinions of Republicans, Unionists, Irish Government and British representatives were shared with participants. This, in itself, proved a powerful representation of the lessons that can be learnt from the Northern Irish case, all voices must be part of the conversation when discussing peaceful resolutions to conflict, indeed this was a message that was reiterated in all the sessions over the course of this event.

Participants' feedback, conducted both formally through evaluative forms and informally, demonstrated that they found this comparative study event to be highly informative and of great use. Many pointed to the high-level of speakers that featured on the agenda, noting that they greatly valued the opportunity to engage with such a diverse array of actors, ranging from those directly involved in the negotiations process to the more personal accounts of political prisoners caught at the heart of the conflict. Sharing in their rich and varied experiences allowed participants to note key lessons that can be learnt from the Northern Irish peace process. A particularly key theme that shone through in all sessions was the importance of bringing all sides together to engage in dialogue, whether at the negotiating table or at grassroots level. This principle also particularly resonated with participants given the challenges and setbacks that had to be overcome in the Northern Irish case. This was something that was again highlighted by all speakers; though there were periods where peace seemed almost unobtainable, hope could always be regenerated through dialogue and this was crucial in working through difficult times to eventually arrive at the Good Friday Agreement in Northern Ireland. Parallels can be drawn here with the challenging times that Turkey currently experiences but the lessons drawn from this event show that dialogue should continue, and it should continue to reach out to those of all backgrounds and opinions. Coming together to engage in dialogue is, therefore, vitally important in keeping the idea of peace, and its benefits, on the minds and agendas of actors in Turkey.

DPI's ability to bring participants together despite the continuous challenges that the Covid-19 pandemic presents was again commended by

SONUÇ

DPI'nin Karşılaştırmalı Çalışma Etkinliği İcra Kurulu Başkanı Kerim Yıldız tarafından sona erdirildi. Etkinlik boyunca yapılan tartışmaları değerlendiren Yıldız, Kuzey İrlanda barış sürecinin hikayesini farklı kişilerden dinlemenin önemine değindi ve katılan tüm konuşmacılara teşekkür etti. Öğleden sonraki oturumlarda Cumhuriyetçiler, Birlikçiler, İrlanda Hükümeti ve İngiliz temsilcilerin görüş ve fikirleri katılımcılarla paylaşıldı. Bu, Kuzey İrlanda davasından öğrenilebilecek derslerin güçlü bir temsiliydi aslında, zira çatışmaya yönelik barışçıl çözümleri tartışırken tüm duruşlar ve taraflar konuşmanın bir parçası olmalıdır. Bu mesaj bütün oturumlarda tekrar edildi.

Katılımcıların hem resmi olarak değerlendirme formları aracılığıyla hem de sohbetler esnasında ilettikleri geri bildirimleri, bu karşılaştırmalı çalışma etkinliğini oldukça bilgilendirici ve faydalı bulduklarını gösterdi. Birçok katılımcı konuk olan üst düzey konuşmacılara işaret ederek, müzakere sürecine doğrudan dahil olanlardan çatışmanın bizzat içinde bulunmuş siyasi tutuklulara, kendilerine sunulan çeşitli aktörlerle ilişki kurma fırsatına büyük değer verdiklerini belirtti. Bu zengin deneyimleri dinlemek, katılımcıların Kuzey İrlanda barış sürecinden öğrenilebilecek önemli dersleri fark etmelerini sağladı. Tüm oturumlarda öne çıkan önemli bir tema, ister müzakere masasında ister taban düzeyinde olsun, diyaloga girmek için tüm tarafları bir araya getirmenin önemiydi. Bu ilke, Kuzey İrlanda örneğinde aşılması gereken zorluklar ve aksaklıklar göz önüne alındığında, özellikle katılımcılar arasında yankı uyandırdı. Bu, yine tüm konuşmacılar tarafından vurgulanan bir şeydi; barışın neredeyse ulaşılamaz görüldüğü dönemler olsa da, diyalog yoluyla umut her zaman yeniden canlandırılabilirdi ve bu, Kuzey İrlanda'daki Hayırlı Cuma Anlaşması'na giden yolda zor zamanlardan geçerken çok önemli oldu. Burada Türkiye'nin şu anda yaşadığı zorlu dönemlerle paralellikler tespit edilebilir; bu olaydan çıkarılan dersler, diyalogun devam etmesi ve her türlü kesime ulaşmaya devam etmesi gerektiğini göstermektedir. Bu nedenle diyaloga girmek için bir araya gelmek, barış fikrini ve faydalarını Türkiye'deki aktörlerin zihninde ve gündeminde tutmak açısından hayati önem taşımaktadır.

DPI'nin Covid-19 salgınının sebep olduğu süregiden zorluklara rağmen katılımcıları bir araya getirme becerisi, çevrimiçi toplantıların erişilebilirliği nedeniyle karşılaştırmalı çalışma etkinliğinde çeşitliliklerin temsil edildiği bir grubun bir araya geldiğini kaydeden katılımcılar tarafından bir kez daha övüldü. Bununla birlikte bazı katılımcılar, çevrimiçi plat-

participants, who noted that due to the accessibility of online meetings, a very diverse group was able to be assembled for this comparative study event. Nonetheless, some participants did comment that engaging in immersive comparative case studies using online platforms is still not as natural or interactive as doing so in person. In particular, participants are not able to engage with one another as easily and therefore miss out on the relationship-building aspect of usual DPI comparative study visits. It is for this reason that many participants noted their hope that in-person activities will be restarted as soon as is safe to do so, not taking away from the usefulness of the online activities such as this comparative study event.

The discussions at this comparative study event will form the basis for future activities with this participant group exploring the Northern Irish peace process. Given its success in sharing key experiences and painting a comprehensive picture of the challenging road to peace in Northern Ireland, DPI plans to further pinpoint key themes with which to analyse, in greater detail, the differing roles played by religious leaders, the media and young people in the story of peace in Northern Ireland. This will ensure a continuity in dialogue amongst this participant group whilst further broadening their knowledge base on conflict resolution themes and practices. The second comparative study event in this Northern Irish Experience series is therefore being planned to take place on Thursday 26th November.

formları kullanarak kapsamlı karşılaştırmalı inceleme çalışmalarına katılmanın bunu yüz yüze yapmak kadar doğal veya etkileşimli olmadığı yorumunda bulundu. Çevrimiçi etkinliklerde katılımcılar birbirleriyle doğrudan iletişim kurmakta zorlanıyor ve bu nedenle her zamanki DPI karşılaştırmalı çalışma ziyaretlerinin önemli bir parçası olan ilişki kurma sürecini tam tecrübe edemiyorlar. Bu nedenle birçok katılımcı, bu karşılaştırmalı çalışma etkinliği gibi çevrimiçi etkinliklerin yararlılığını teslim etmekle birlikte, yüz yüze etkinliklerin güvenli olmaya başladıkları anda yeniden başlatılacağını umduklarını belirtti.

Bu karşılaştırmalı çalışma etkinliğindeki tartışmalar, Kuzey İrlanda barış sürecini araştıran bu katılımcı grubunun gelecekteki faaliyetlerinin temelini oluşturacaktır. Etkinliğin önemli deneyimleri paylaşma ve Kuzey İrlanda'da barışa giden zorlu yolun kapsamlı bir portresini sunmada başarısı göz önüne alınarak DPI Kuzey İrlanda'nın barış hikayesinde dini liderler, medya ve gençlerin oynadığı çeşitli rolleri daha ayrıntılı olarak analiz etmek üzere belli başlı temaları daha ayrıntılı olarak belirlemeyi planlıyor. Bu, katılımcı grup içindeki diyalogda bir süreklilik sağlarken, çatışma çözümü temaları ve uygulamaları hakkındaki bilgi zeminini daha da genişletecektir. Kuzey İrlanda Deneyimi serisindeki ikinci karşılaştırmalı çalışma etkinliğinin 26 Kasım Perşembe günü gerçekleştirilmesi planlanıyor.

PARTICIPANT LIST

Adelaide Aglietta	Project Manager for the Delegation of the European Union to Lebanon
Áine Hearn	Director, Conflict Resolution Unit, Irish Department of Foreign Affairs and Trade
Avila Kilmurray	Founding Member, NI Women's Coalition
Aşkın Asan	Professor at İstanbul Ticaret University Former Deputy Minister of Family and Social Policy Board Member of Maarif Foundation Turkish GREVIO member
Aydın Selcen	Former Diplomat
Ayşegül Doğan	Journalist - Yeniden TV
Bekir Güneş	News Editor - Gazete Emek and Dokuz8Haber
Berfin Coşkun	Marmara University
Berke Alikaşifoğlu	Researcher& Director of Communications at Sine Qua Non
Bertie Ahern	Former Taoiseach, Irish Government
David Mitchell	Professor, The Irish School of Ecumenics, Trinity College
Dilara Gök	Co-Founder of Conflictus, Conflict Resolution Training and Consultancy
Emine Uçak Erdoğan	Columnist at Sivil Sayfalar
Fazıl Hüsnü Erdem	WPC Member & Professor of Law at Dicle University
Hakan Tahmaz	Head of Peace Foundation
John McNamara	Head of Global Research, British Council
Kezban Hatemi	Lawyer, Head of Turkey Democracy Platform Member of WPC Southeastern Anatolia Region Vice President)

KATILIMCI LİSTESİ

Adelaide Aglietta	AB Lübnan Heyeti Proje Yöneticisi
Áine Hearn	Direktör, Çatışma Çözümü Birimi, İrlanda Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı
Avila Kilmurray	Kurucu Üye, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu
Aşkın Asan	İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Görevlisi, Eski Aile ve Sosyal Politikalar Bakan Yardımcısı, Maarif Vakfı Heyeti Üyesi ve GREVIO Türkiye üyesi
Aydın Selcen	Eski Diplomat
Ayşegül Doğan	Gazeteci - Yeniden TV
Bekir Güneş	Editör, Gazete Emek ve Dokuz8Haber
Berfin Coşkun	Marmara Üniversitesi
Berke Alikaşifoğlu	Araştırmacı, İletişim Direktörü - Sine Qua Non
Bertie Ahern	Eski Başbakan, İrlanda Hükümeti
David Mitchell	Profesör, The Irish School of Ecumenics, Trinity College
Dilara Gök	Kurucu, Conflictus, Çatışma Çözümü Eğitimi ve Danışmanlığı
Emine Uçak Erdoğan	Köşe yazarı - Sivil Sayfalar
Fazıl Hüsnü Erdem	Akil İnsanlar Heyeti Üyesi, Dicle Üniversitesi Hukuk Profesörü
Hakan Tahmaz	Barış Vakfı Başkanı
John McNamara	Küresel Araştırmalar Müdürü, British Council
Kezban Hatemi	Avukat, Türkiye Demokrasi Platformu Başkanı, Eski Akil İnsanlar Heyeti Üyesi (Güneydoğu Bölgesi Başkan Yardımcısı)
Murat Tumay	Akademisyen, Medeniyet Üniversitesi

Murat Tumay	Academic at Medeniyet University
Michael Culbert	Former IRA member and Political prisoner, Coiste
Neslihan Akbulut	Lecturer at Mardin Artuklu University
Lee Lavis	Ex-British Army Soldier
Oral Çalışlar	Member of WPC (Black Sea Region-Member) Columnist at Daily Posta
Reha Ruhavioğlu	The Initiative for Rights
Robert Hull	Conflict Resolution Unit, Irish Department of Foreign Affairs and Trade
Rojesir Girasun	Executive Member of Right Initiative Diyarbakır Branch
Sedat Yurtdaş	President, DİTAM
Sevtap Yokuş	Professor of Law at Altınbaş University
Ufuk Uras	Academic & Former MP
Vahap Çoşkun	WPC Member & Professor of Law at Dicle University
Zeynep Ardiç	Lecturer, Medeniyet University
Deniz Cebe	Interpreter
Seray Okan	Interpreter
Kerim Yıldız	Chief Executive Officer, Democratic Progress Institute
Dr Esra Elmas	Head of Turkey Programme, Democratic Progress Institute
David Murphy	Project Officer, Democratic Progress Institute
Ulpjana Ruka	Programme Officer, Turkey Programme, Democratic Progress Institute
Katya Paus	Programme Officer, Democratic Progress Institute

Michael Culbert	Eski IRA Üyesi ve Siyasi Mahkûm, Coiste
Neslihan Akbulut	Okutman, Mardin Artuklu Üniversitesi
Lee Lavis	Eski İngiliz Ordusu Askeri
Oral Çalışlar	Akil İnsanlar Heyeti Üyesi (Karadeniz Bölgesi); Köşe yazarı, Posta
Reha Ruhavioğlu	Hak İnisiyatifi
Robert Hull	Çatışma Çözümü Birimi, İrlanda Dışişleri ve Ticaret Bakanlığı
Rojesir Girasun	Yönetici üye, Hak İnisiyatifi Diyarbakır Şubesi
Sedat Yurtdaş	Başkan, DİTAM
Sevtap Yokuş	Hukuk Profesörü, Altınbaş Üniversitesi
Ufuk Uras	Akademisyen, Eski Milletvekili
Vahap Çoşkun	Akil İnsanlar Heyeti Üyesi & Hukuk Profesörü, Dicle Üniversitesi
Zeynep Ardiç	Okutman, Medeniyet Üniversitesi
Deniz Cebe	Tercüman
Seray Okan	Tercüman
Kerim Yıldız	İcra Kurulu Başkanı, Demokratik Gelişim Enstitüsü
Yeşim Harris	Operasyon Müdürü, Demokratik Gelişim Enstitüsü
Dr Esra Elmas	Türkiye Programı Direktörü, Demokratik Gelişim Enstitüsü
David Murphy	Proje Sorumlusu, Demokratik Gelişim Enstitüsü
Katya Paus	Program Görevlisi, Türkiye Programı, Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI AIMS AND OBJECTIVES

Aims and objectives of DPI include:

- To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.
- To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.
- To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.
- To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.
- To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.
- Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

DEMOKRATİK GELİŞİM ENSTİTÜSÜ'NÜN AMAÇLARI VE HEDEFLERİ

DPI'nın amaçları ve hedefleri:

- Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyalogun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.
- Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelerek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.
- Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fikirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

BOARD MEMBERS YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

KERİM YILDIZ

(Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yıldız is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

NICHOLAS STEWART QC

(Chair / Yönetim Kurulu Başkanı)

Nicholas Stewart, QC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and Queen's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before the Privy Council on appeals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and Queen's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rights Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler'de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008'deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

PRISCILLA HAYNER

Priscilla Hayner is co-founder of the International Center for Transitional Justice and is currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts. She is a global expert on truth commissions and transitional justice initiatives and has authored several books on these topics, including *Unspeakable Truths*, which analyses truth commissions globally. Hayner has recently engaged in the recent Colombia talks as transitional justice advisor to Norway, and in the 2008 Kenya negotiations as human rights advisor to former UN Secretary-General Kofi Annan and the United Nations-African Union mediation team. Hayner has also worked significantly in the implementation stages following a peace agreement or transition, including Sierra Leone in 1999 and South Sudan in 2015.

Geçiş Dönemi Adaleti için Uluslararası Merkez'in (International Center for Transitional Justice) kurucularından olan Priscilla Hayner, aynı zamanda BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Ekibi'ndedir. Hakikat komisyonları, geçiş dönemi adaleti inisiyatifleri ve mekanizmaları konusunda küresel bir uzman olan Hayner, hakikat komisyonlarını küresel olarak analiz eden Unspeakable Truths (Konulmayan Gerçekler) da dahil olmak üzere, alanda pek çok yayına sahiptir. Hayner, yakın zamanda Kolombiya barış görüşmelerinde Norveç'in geçiş dönemi adaleti danışmanı olarak ve 2008 Kenya müzakerelerinde eski BM Genel Sekreteri Kofi Annan ve Birleşmiş Milletler-Afrika Birliği arabuluculuk ekibinin insan hakları danışmanı olarak görev yapmıştır. Hayner, 1999'da Sierra Leone ve 2015'te Güney Sudan da dahil olmak üzere birçok ülkede, barış anlaşması ve geçiş sonrası uygulamaları konularında çalışmalar yapmıştır.

ARILD HUMLEN

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

JACKI MUIRHEAD

Jacki Muirhead was appointed Chambers Administrator at Devereux Chambers, London, UK, in November 2015. Her previous roles include Practice Director at FJ Cleveland LLP, Business Manager at Counsels' Chambers Limited and Deputy Advocates Clerk at the Faculty of Advocates, UK.

Şu anda Devereux Chambers isimli hukuk firmasında üst düzey yönetici olarak görev yapan Jacki Muirhead bu görevinden önce Cleveland Hukuk Firması çalışma direktörü, Counsel's Chambers Limited isimli hukukçular odasında şef katip ve Avukatlar Fakültesi'nde (Faculty of Advocates) pazarlama müdürü olarak çalışmıştır.

ANTONIA POTTER PRENTICE

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015 – a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peacemaking and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advisory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşası gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyalogu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnisiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) başkanlık yapmaktadır.

CATHERINE WOOLLARD

Catherine Woollard is the current Secretary General for ECRE, the European Council for Refugees and Exiles, a pan-European alliance of 96 NGOs protecting and advancing the rights of refugees, asylum seekers and displaced persons. Previously she served as the Director of the Brussels Office of Independent Diplomat, and from 2008 to 2014 she was the Executive Director of the European Peacebuilding Liaison Office (EPLO) – a Brussels-based network of not-for-profit organisations working on conflict prevention and peacebuilding. She also held the positions of Director of Policy, Communications and Comparative Learning at Conciliation Resources, Senior Programme Coordinator (South East Europe/CIS/Turkey) at Transparency International and Europe/Central Asia Programme Coordinator at Minority Rights Group International. Woollard has additionally worked as a consultant advising governments on anti-corruption and governance reform, as a lecturer in political science, teaching and researching on the EU and international politics, and for the UK civil service.

Catherine Woollard, Avrupa Mülteci ve Sürgünler Konseyi (ECRE) Genel Sekreteri'dir. ECRE, Avrupa ülkelerinin ittifakına dayalı ve uluslararası koruma alanında çalışan yaklaşık 96 sivil toplum kuruluşunun üye olduğu bir ağıdır. Geçmişte Bağımsız Diplomatlar Grubu'nun Brüksel Ofis Direktörü olarak çalışan Woollard 2008-2014 yılları arasında çatışmanın önlenmesi ve barışın inşası üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu bir ağ olan Avrupa Barış İnşası İrtibat Bürosu'nun direktörü olarak görev yapmıştır. Conciliation Resources'da Siyaset, İletişim ve Karşılaştırmalı Öğrenme Birimi Direktörü, Transparency International'da Güneydoğu Avrupa ve Türkiye Kıdemli Program Koordinatörü, Minority Rights Group'da Avrupa ve Orta Asya Program Koordinatörü olarak görev yapmıştır. Hükümetlere yolsuzluk konusunda danışmanlık hizmeti vermiş, akademisyen olarak Birleşik Krallık'taki kamu kurumu çalışanlarına siyaset bilimi, AB üzerine eğitim ve araştırma ve uluslararası politika alanlarında dersler vermiştir.

COUNCIL OF EXPERTS UZMANLAR KURULU ÜYELERİ

BERTIE AHERN

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün

zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupta temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The Inter Action Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnisiyatifi Üyeliği, Bask Ülkesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnisiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konsey Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başdanışmanı.

DERMOT AHERN

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekiliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. AŞKIN ASAN

Professor Dr. Aşkın Asan is an executive board member of the Maarif Foundation, a member of Turkey's Democracy Platform, and a faculty member at Istanbul Ticaret University. Elected as a Member of the Turkish Grand National Assembly from Ankara, Prof. Dr. Asan served as a vice president of the Parliamentary Assembly of the Mediterranean and was a member of the Turkish Delegation of the Parliamentary Union of the Organisation of the Islamic Conference during her time in parliamentary office. She is a former Deputy Minister of Family and Social Policies (2011-2014) and was Rector of Avrasya University in Trabzon between 2014-2017.

Maarif Vakfı Mütevelli Heyeti üyesi ve Türkiye Demokrasi Platformu kurucu üyesi olan Aşkın Asan, 23. Dönem'de Ankara Milletvekili olarak Parlamento-da görev yaptı. TBMM'de Akdeniz Parlamenter Asamblesi (APA) Türk Grubu Başkanı, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Komisyonu ve İKÖPAB Türk Grubu Üyesi oldu. 2011-2014 Yılları arasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Bakan Yardımcısı görevini yürüttü. 2014-2017 yılları arasında Avrasya Üniversitesi'nin rektörlüğünü yapan Asan, şu an İstanbul Ticaret Üniversitesi öğretim üyesidir.

Prof. Dr. MEHMET ASUTAY

Professor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Society for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

ALİ BAYRAMOĞLU

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for Al-Monitor. He is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then-Prime Minister Erdoğan.

Yazar ve siyaset yorumcusu olan Ali Bayramoğlu uzun yıllar günlük yayınlanan Yeni Şafak gazetesinde köşe yazarlığı yapmıştır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bayramoğlu köşe yazılarına şu an Al-Monitor'de devam etmektedir.

Prof. CHRISTINE BELL

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999'da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu. Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Ana-

yasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

ORAL ÇALIŞLAR

Oral Çalışlar completed his studies at the Ankara University Faculty of Political Sciences. Was President of the Club of Socialist Thought at the university, as well as Secretary-General of the Ankara University Student Union. Wrote for Türk Solu journal which was launched in 1967 and for the Aydınlık journal which was launched in 1968. Was member of the editorial board of Aydınlık journal. Was arrested after the 12th of March 1971 military coup. Remained imprisoned for three years until the Amnesty law adopted in 1974. Was Editor in Chief for the Aydınlık daily newspaper launched in 1978. Was arrested again after the 12th of September 1980 military coup and released in August 1988 after four years in prison. Lived in Hamburg between 1990 and 1992 upon the invitation of the Senate of Hamburg. Worked for Cumhuriyet daily between 1992 and 2008. Broadcast television programmes on different channels, including TRT, 24TV, 360, and SKYTÜRK. Transferred from Cumhuriyet daily to Radikal daily in 2008. Between 2004-2007, he was in board of Turkish Journalists Association. He has a permanent press card. Became Editor in Chief for Taraf daily in 2013. Was part of the Wise People Committee in the same year. Later had to leave Taraf daily alongside Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, and Yıldırım Oğur, among others, after the intervention of the Gülen Congregation. Returned to Radikal daily. Started writing for Posta daily after 2016, when Radikal was discontinued. Continues work as a commentator on TV news channels. Has 20 published books, including The Leaders' Prison, Hz. Ali, Mamak Prison from the 12th of March to 12th of September, The Kurdish Issue with Öcalan and Burkay, My 68 Memoirs, The Alevis, When Deniz and Friends Were Executed, My Childhood in Tarsus, The History of Gulenism. Recipient of a large number of journalism and research awards. Married (1976) to author and journalist İpek Çalışlar. Father of author Reşat Çalışlar.

Oral Çalışlar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde eğitimini tamamladı. Üniversitede Sosyalist Fikir Kulübü başkanlığını ve Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği genel sekreterliğini yaptı. 1967'de kurulan Türk

Solu ve 1967'de kurulan Aydınlık dergileri için yazdı. Ayrıca Aydınlık dergisinin yayın kurulu üyesiydi. 12 Mart 1971 darbesinden sonra tutuklandı ve 1974'te af yasası çıkana kadar üç yıl cezaevinde kaldı. 1978 yılında çıkan Aydınlık Gazetesi'nin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında tekrardan tutuklandı ve dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra Ağustos 1988'de tahliye edildi. Hamburg Senato'sunun daveti üzerine gittiği Hamburg'da 1990-1992 yılları arasında yaşadı. 1992 ve 2008 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde çalıştı. TRT, 24TV, 360 ve SKYTÜRK de dâhil olmak üzere çeşitli kanallarda televizyon programı yaptı. 2008 yılında Cumhuriyet'ten Radikal Gazetesi'ne geçiş yaptı. 2004-2007 yılları arasında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu'ndaydı. Kendisinin sürekli basın kartı bulunmaktadır. 2013 yılında Taraf Gazetesi Yazı İşleri Müdürü oldu. Aynı yıl Âkil İnsanlar Heyeti'nde yer aldı. Daha sonra, Gülen Cemaati'nin müdahalesi sonucunda, Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katırcıoğlu, Mithat Sancar, Yıldırım Oğur ve diğerleriyle birlikte Taraf'tan ayrıldı. Radikal'e geri dönüş yaptı. Radikal Gazetesi kapandıktan sonra, 2016 yılında Posta Gazetesi için yazmaya başladı. Televizyon programlarına siyaset yorumcusu olarak katılmaya devam etmektedir. 20 kitap yayınlamıştır. Bunların arasında 'Liderler Hapishanesi', 'Hz. Ali', 'Mamak Askeri Cezaevi', 'Öcalan ve Burkay'la Kürt Sorunu', '68 Anılarım', 'Aleviler', 'Denizler İdamda Giderken', 'Çocukluğumun Tarsus'u' ve 'Fetullahçılığın Tarihi' de bulunmaktadır. Gazetecilik ve araştırma alanlarında birçok ödüle sahiptir. 1976'dan beri yazar ve gazeteci İpek Çalışlar ile evlidir. Yazar Reşat Çalışlar'ın babasıdır.

CENGİZ ÇANDAR

Cengiz Çandar is currently a columnist for Al-Monitor, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Özal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savaş muhabiri olarak çalışmış ve Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

ANDY CARL

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Director of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyan (International Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İnsiyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İnsiyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. VAHAP COŞKUN

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyasal teori ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesidir.

AYŞEGÜL DOĞAN

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme "Gündem Müzakere" on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi'nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu'nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP'nin Ankara, Courier International'in Paris bürosunda ve Amerika'nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin'de programcı, Le Monde Diplomatique Türkçe'de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris'te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011'de kurulan IMC TV 2016'da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda "Gündem Müzakere" programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaş gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayış, istek ve heyecanını koruyor.

VEGARD ELLEFSEN

Vegard is a Norwegian diplomat who retired 31 August 2019 from the foreign service when he left his last posting as ambassador to Ankara. He has been twice posted to NATO both as Permanent representative on the North Atlantic Council and deputy to the same position. He has earlier been posted to the Norwegian mission to the U.N. in New York and to the Embassy in Ottawa. In the Norwegian Ministry of foreign affairs he has been Political

Director, Director General for the Regional division, Director of the Minister's secretariat and special envoy to the Sudan peace talks and special envoy to Syria and Iraq. Mr. Ellefsen has a Master in Political Science from the University of Oslo.

Norveçli bir diplomat olan Vegard, 31 Ağustos 2019'da dışişlerinden emekli olduğunda Ankara'da büyükelçi olarak görev yapmaktaydı. İki kere NATO'ya atanan Vergard, Kuzey Atlantik Konseyi Daimi Temsilcisi ve Daimi Temsilci Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Daha öncesinde de New York'ta Norveç Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği'nde ve Ottawa Büyükelçiliği'nde bulundu. Norveç Dış İşleri Bakanlığı'nda Siyasi İşler Direktörü, Bölgesel Bölünme Genel Müdürü, bakanın Özel Kalem Müdürlüğü Direktörü, Sudan barış müzakereleri özel temsilcisi ve Suriye ve Irak özel temsilcisi olarak görev aldı. Ellefsen Oslo Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi yüksek lisansı yapmıştır.

Prof. Dr. FAZIL HÜSNÜ ERDEM

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was introduced following the coup d'etat of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsnü Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı'dır. 2007'de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. SALOMÓN LERNER FEBRES

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role

and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panellist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'daki Université Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesinin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. MERVYN FROST

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

DAVID GORMAN, Director, Eurasia

David has more than 25 years of experience in the field of peacemaking. He started his career in the Middle East and he went on to work for international organisations on a wide range of conflicts around the world. David has been based in the Philippines, Indonesia, Liberia, Bosnia as well as the West Bank and Gaza and has been working in Eurasia for the last several years. He graduated from the London School of Economics, was featured in the award winning film 'Miles and War' as well as several publications and has published several articles on mediation.

David'in barış inşası alanında 25 yıldan fazla deneyimi bulunmaktadır. David kariyerine Orta Doğu'da başladı ve daha sonra uluslararası kurumlarda, dünyanın çeşitli yerlerinde olan çatışmalar üzerinde çalıştı. Kendisi Filipinler, Endonezya, Liberya, Bosna, Batı Şeria ve Gazze'de bulundu. Son birkaç yıldır da Avrasya bölgesinde çalışmaktadır. David London School of Economics'den mezun oldu, ödüllü 'Miles and War' filminde ve çeşitli yayınlarda yer aldı ve arabuluculukla ilgili çeşitli makaleler yayımladı.

MARTIN GRIFFITHS

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations including UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institute of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Üst düzeyde uluslararası bir arabulucu olan Martin Griffiths, uluslararası bir arabulucudur ve yakın zamanda BM Yemen Özel Temsilcisi olarak atanmıştır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasal diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direk-

törü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diploması Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

KEZBAN HATEMİ

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War. She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülaceze Vakfı Mütevelli heyetlerinde görev yapmaktadır.

Dr. EDEL HUGHES

Dr. Edel Hughes is a Senior Lecturer in Law at Middlesex University. Prior to joining Middlesex University, Dr Hughes was a Senior Lecturer in Law at the University of East London and a Lecturer in Law and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesidir. Daha önce Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde görev yapan Hughes, doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

KADİR İNANIR

Kadir İnanır was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görülmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış sürecini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. AHMET İNSEL

Professor Ahmet İnsel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, İletişim, and member of the

editorial board of monthly review, Birikim. He is a regular columnist at Cumhuriyet newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet İnsel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

ALEKA KESSLER

Aleka Kessler works as Project Officer at the Centre for Humanitarian Dialogue (HD). Having joined HD in 2017 to work on Syria, Aleka has been coordinating mediation project in complex conflict settings. Previously, Aleka also worked with Médecins Sans Frontières and the United Nations Association Mexico. She holds a degree in International Relations from the University of Geneva and a Master's degree in Development Studies from the Graduate Institute of International and Development Studies in Geneva, where she specialized in humanitarian affairs, negotiation and conflict resolution.

Aleka Kessler İnsani Diyalog Merkezi'nde (HD) proje sorumlusu olarak çalışmaktadır. Suriye üzerinde çalışmak için 2017 yılında HD'ye katılan Kessler, karmaşık çatışma ortamlarında arabuluculuk projesini yürütmektedir. Kessler daha önce Sınır Tanımayan Doktorlar ve Meksika Birleşmiş Milletler Derneği'nde çalışmıştır. Lisans eğitimini Cenevre Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Kessler, daha sonra yüksek lisansını yine Cenevre'de bulunan Uluslararası ve Kalkınma Çalışmaları Yüksek Lisans Enstitüsü'nde (IHEID) Kalkınma Çalışmaları alanında yaptı. Kessler insanı yardım, arabuluculuk ve çatışma çözümü alanlarında uzmanlaşmıştır.

AVILA KILMURRAY

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish

Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurray is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Kürsel Fon) , Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırseverler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. RAM MANIKKALINGAM

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and de-

mocracy, and has authored multiple works on these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadirgamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

BEJAN MATUR

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the Daily Zaman, and occasionally for the English version, Today's Zaman.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. MONICA MCWILLIAMS

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003. Prof. McWilliams

is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005- 2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

HANNE MELFALD

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başdanışmanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışişleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misyonunda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanna Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimiyle Oslo Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

ROELF MEYER

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve şu an Güney Afrika devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994 yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Bolivya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

MARK MULLER QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian

Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburgh'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

AVNİ ÖZGÜREL

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as Daily Sabah and Radikal, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, Zincirbozan, on the 1980 Turkish coup d'état, Sultan Avrupa'da (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and Mahpeyker (2010): Kösem Sultan, on Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014 Turkish film, Darbe (Coups), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesi-

dir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincirbozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. JOHN PACKER

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012 – 2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nation's Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political transitions around the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre'de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995'ten 2004'e kadar Lahey'de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

JONATHAN POWELL

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK's Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair's Chief of Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government's chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya'da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate'in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanı'dır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir KIERAN PRENDERGAST

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent Diplomat (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD'de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu'nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika'daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri'nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

RAJESH RAI

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of 1MCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of expression (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women's and children's rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu'na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzmanlık alanlarıdır. Kamerun'daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda'daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants – JCWI – (Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir DAVID REDDAWAY

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyon Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görev yapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. NAOMI ROHT-ARRIAZA

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

Dr. MEHMET UFUK URAS

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili adayı olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008'de yapılan 5. Olağan Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden istifa etmiştir. ÖDP'den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP'nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin kurucularındandır ve

aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki yayınları arasında "ÖDP Söyleşileri", "İdeolojilerin Sonu mu?" (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), "Sezgiciliğin Sonu mu?", "Başka Bir Siyaset Mümkün", "Kurtuluş Savaşında Sol", "Siyaset Yazıları" ve "Alternatif Siyaset Arayışları" "Sokaktan Parlamente'ye" "Söz Meclisten Dışarı" ve "Meclis Notları" adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. SEVTAP YOKUŞ

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altınbaş University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, İstanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye'de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi" başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street London WC1N 1DH

United Kingdom

+44 (0) 207 405 3835

 democraticprogress.org

 info@democraticprogress.org

 [@DPI_UK](https://twitter.com/DPI_UK)

 [DemocraticProgressInstitute](https://www.facebook.com/DemocraticProgressInstitute)

